

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Doberdob«
v Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija«
pod Vojškimi
pri Idriji, od 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

primorski

dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418
GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958
CEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1-gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVII. št. 70 (13.900)

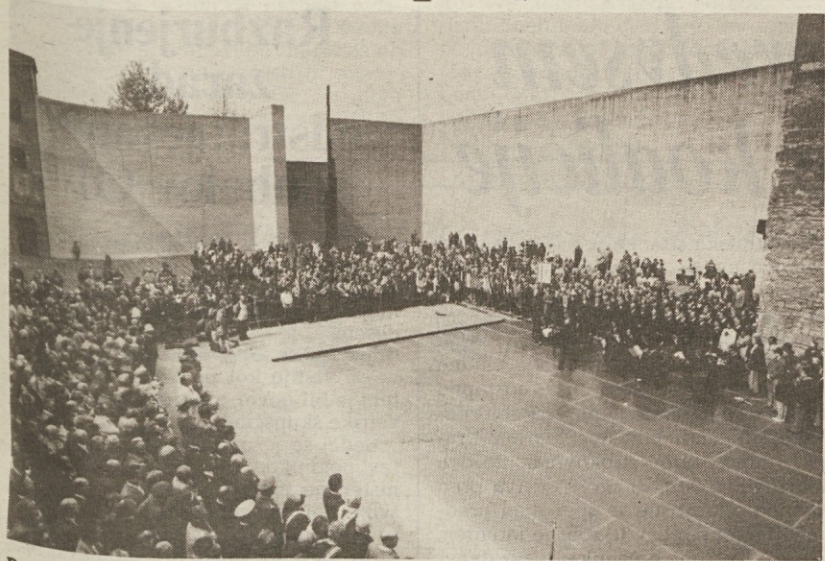
Trst, petek, 26. aprila 1991

Povsod po državi številne priložnostne svečanosti ob dnevu osvoboditve

Na vseh slovesnostih poudarek vrednot odpornišтва in svobode

Predsednik Cossiga počastil spomin žrtev nacistične represalije v Ardeatinskih jamah
Radijski dvoboj med partizanskima voditeljema, senatorjema Boldrinijem in Tavianijem

Proslava 25. aprila v Rižarni

Proslava 25. aprila, dneva osvoboditve Italije, je bila tudi v edinem nemškem uničevalnem taborišču v Italiji, v tržaški Rižarni (Telefoto AP)

RIM — Povsod po Italiji so bile včeraj priložnostne slovesnosti ob 46. obletnici osvoboditve. Skupna misel vseh teh prireditev je bila v potrditvi vrednot odpornišтва in osvoboditve kot temelja italijanske demokracije in tudi ustavne ureditve. Glavni slovesnosti sta bili včeraj v Ardeatinskih jamah, kjer se je predsednik Cossiga poklonil žrtvam nacističnih represalij marca 1944 in pred spomenikom neznani junaku, kjer je predsednik republike v spremstvu obrambnega ministra Rognonija položil lovorov venec.

Predsednik senata Spadolini pa je včeraj v sporočilu stalnemu protifašističnemu odboru v Milanu zapisal, »da je treba obnoviti vrednote odpornišтва in jih uporabiti za moralno prenovilo Italije«. Spadolini je poslal sporočilo tudi odboru za počastitev žrtev v Marzabottu, ki je letošnji 25. april posvetil solidarnosti s kurdskim ljudstvom.

Nilde Iotti, predsednica poslanske zbornice, pa je v svojem govoru ob dnevu osvoboditve v Milanu največ pozornosti posvetila institucionalnim

reformam. Pri tem se je zavzela, da bi do reform prišli po dialektični poti ter s soočanjem in sodelovanjem med političnimi strankami.

Zanimiv »dvoboj«
pa sta včeraj pred radijskimi mikrofoni imela nekdanji vodja »komunističnih«
partizanov senator Boldrini in vodja »nekomunističnih«
partizanov senator Taviani. Oba sta priznala veljavnost vrednot odpornišтва, na katerih temelji italijanska ustava, za katero sta se oba tudi borila, različni pa so bili njuni pogledi o morebitni nevarnosti sovjetske invazije in o oboroženih komunističnih skupinah, ki naj bi to invazijo podprle. Za Tavianija »je nevarnost invazije obstajala«, izrazil pa je dvom o tem, v kolikšni meri bi lahko te oborožene skupine v Italijo to invazijo podprle. Za senatorja Boldrinija pa je to »ena od tistih predstav, ki nimajo nikakršne zgodovinske podlage«. V zvezi z nekaterimi pokoli po koncu vojne pa je senator Taviani dejal, da gre za epizodne primere, ki nimajo nič skupnega z odporništvom, do njih pa je prišlo zaradi razhajanj v odporniškem gibanju predvsem v zvezi z zunanjo politiko.

Vse že nared za proslavo obletnice OF

LJUBLJANA — Za jutrišnje ljudsko zborovanje na Trgu revolucije v Ljubljani ob 50. obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte in vstaje slovenskega naroda proti okupatorjem, je vse nared. Proslava bo potekala pod pokroviteljstvom državnega republiškega odbora, ki mu predseduje član predsedstva Republike Slovenije, pesnik in naš kraški rojak Ciril Zlobec in v katerem so predstavniki večine političnih strank, ki so zastopane v parlamentu, ter v organizaciji Zveze združenj borcev Slovenije in ZZZB Ljubljane. Začela se bo praktično že ob 6. uri zjutraj s tradicionalnim pohodom po poteh svobodne Ljubljane, se nadaljevala z otvoritvijo razstave »Inovacije v NOB«
v avli stolpnice Iskra na Trgu revolucije, ob 10.30 pa se bo začel koncert partizanskih pesmi in koračnic, ki jih bo igrala Godba milice. Med igranjem godbe se bodo zbirali praporščaki raznih partizanskih enot s spremljevalci, nastopajoči zbori, med katerimi tudi Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomazič iz Trsta, pa bodo zavzeli prostore pred Spomenikom revolucije.

Začetek samega zborovanja bodo označile fanfare Godbe milice, nato bodo prebrali besede akademika Josipa Vidmarja na Kočevskem zboru leta 1943 o Osvobodilni fronti, natančno ob 11.15 pa bo imel slavnostni govor predsednik ZZZB NOV Slovenije Ivan Dolničar. Sledil bo pozdrav predstavnika zamejskih Slovencev iz Avstrije, predsednika Zveze koroskih partizanov Janeza Wutteja-Luca, pozdrav predstavnika Slovencev iz Italije, partizanske zdravnice in aktivistke OF dr. Sonje Mašera in branje brzojavnega pozdrava predsednika Vsedržavnega združenja partizanov Italije sen. Arriga Boldrinija. Na koncu bo spregovoril še član predsedstva Republike Slovenije Ciril Zlobec.

Med govori in pozdravi bodo sodelujoči zbori ločeno izvajali kulturni program, ki ga bodo sklenili vsi zbori skupaj s slovensko himno Zdravljico pod vodstvom dirigenta TPPZ Pinko Tomazič Oskarja Kjuda.

Po zaključenem zborovanju bodo vsi nastopajoči zbori iz Ljubljane, Koroske in Trsta nastopili v Cankarjevem domu na koncertu partizanskih in narodnih pesmi.

Pod večer ob 18. uri bo v veliki dvorani Cankarjevega doma slavnostna akademija, na kateri bo slavnostni govornik predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan, kulturni spored pa bodo izvajali Simfonični orkester RTV Slovenija pod vodstvom dirigenta Marka Muniha in Slovenski oktet pod umetniškim vodstvom Antona Nanuta.

Med proslavo na Trgu revolucije bo delegacija ZZZB NOV Slovenije položila venec h grobnici narodnih herojev in v istem trenutku bodo po vsej Sloveniji predstavniki krajevnih odborov ZZZB polagali vence na krajevne partizanske spomenike in grobove.

Pričakujejo množični obisk, saj so iz vseh krajev Slovenije in zamejstva najavljeni številni avtobusi udeležencev poleg seveda ljubljancev samih. Poskrbljeno je za parkirišča, udeleženci pa naj se pri tem ravnajo po navodilih rediteljev.

Proslava tudi v Trstu

V počastitev 50. obletnice ustanovitve OF bo v petek, 10. maja, v tržaškem Kulturnem domu osrednja proslava, ki jo prireja Slovenska kulturno-gospodarska zveza. Predsednik SKGZ Klav-

SKGZ o deželni pomoči ogroženim slovenskim ustanovam

TRST — Slovenska kulturno-gospodarska zveza izraža veliko zaskrbljenost nad dejstvom, da ni s strani deželne uprave še nobenega konkretnega glasu v zvezi z nujno, sicer objuljeno pomočjo namenjeno nekaterim ogroženim slovenskim ustanovam, kot so Glasbena matica, SLO-RI, NSK, slovenska šola v Špetru Slovenov. Deželni predsednik Adriano Biasutti je namreč že 12. februarja na skupnem zasedanju deželnih komisij za splošne zadeve in za odnose z EGS napovedal, da namerava dežela FJK izdelati izvršni zakon za razdelitev finančnih sredstev, ki jih zakon za obmejna območja nomenja za kulturne dejavnosti slovenske manjšine v Italiji in da namerava v ta namen tudi čimprej sklicati predstavnike naše narodnostne skupnosti za posvetovanje. Istočasno je deželni predsednik Biasutti obljubil, da bo dežela jamčila za najem posojil nekaterim slovenskim kulturnim ustanovam, ki preživljajo hudo finančno stisko in ne morejo čakati na razpoložljivost sredstev iz zakona za obmejna območja.

Čeprav se od takrat izteka že tretji mesec, se ni na Deželi še nič premaknilo. O izvršnem zakonu za porazdelitev finančnih sredstev iz zakona za obmejna območja se sploh še ne govori. Predsednik Biasutti še ni sklical predstavnikov naše narodnostne skupnosti, čeprav se je bil obvezal in čeprav je skupno predstavništvo Slovencev v Italiji naslovilo že dve prošnji za sprejem. Najhuje pa je, da Dežela v vsem tem času še ni uresničila obveze glede jamstev za posojila slovenskim ustanovam v krizi.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza si ves ta čas vztrajno prizadeva, da bi prišlo do reševanja tega pekečega vprašanja. Hkrati ugotavlja, da s tem ne gre več odlašati, ker je postala finančna kriza omenjenih slovenskih kulturnih ustanov nevzdržna, tako da lahko ogrozi sam njihov obstoj. Ob tem pričakuje SKGZ tudi od drugih dejavnikov slovenskega političnega in civilnega življenja, da se zavzamejo pri deželnih oblasteh za zahtevo, naj čimprej ukrepajo.

Potem ko je na kritike partijske desnice ponudil svoj odstop

Zmaga Mihaila Gorbačova na plenarnem zasedanju CK

MOSKVA — Na plenarnem zasedanju CK KPSZ je Mihail Gorbačov požel novo zmago, ko je s presenetljivo potezo na tajnem zasedanju politbiroja ponudil svoj odstop, ki ga je najprej zavrnilo ožje partijsko vodstvo in nato z ogromno večino tudi ves centralni komite, »ker to ne bi bilo v interesu partije«. Že v sredo je Mihailu Gorbačovu uspelo prepričati, da bi moral na plenarnem zasedanju poročati o svojem delovanju, kar bi v bistvu pomenilo njegov zagovor na kritike desničarskega dogmatskega krila.

Mihail Gorbačov je torej ponovno dokazal, da do potankosti obvlada vse mehanizme partijske dialektike in boja in da v partijskih vrstah nima enakovrednega tekmeča. Bolj kot ta zmaga pa preseneča dejstvo, da je Mihailu Gorbačovu uspelo prepričati voditelje devetih sovjetskih republik (Ruska federacija, Ukrajina, Belorusija, Uzbekistan, Kazahstan, Azerbajdžan, Kirgistan, Tadžikistan in Turkmenistan), da podpišejo skupno protikrizno izjavo, v kateri se zavzemajo za spoštovanje obstoječih zakonodaj, dokler ne bodo sprejeli novega sporazuma o »zvezni ureditvi suverenih republik«. Sovjetskega voditelja je podprl tudi Boris Jelcin, kar je nedvomno okrepilo Mihaila Gorbačova na plenarnem zasedanju cekaja.

Takemu presenetljivemu zavezništvu je bržkone botroval izredno težak družbeni in gospodarski položaj v Sovjetski zvezi. Voditeljem devetih republik je namreč jasno, da je Gorbačov nujno zlo in da bi bil njegov padec uvod v

državljansko vojno. Kljub težavam, napadom in kritikam Mihail Gorbačov še vedno obvlada dobršen del partije, armade in tajne policije. Že res, da je razočaral tako partijske birokrate kot generale, ki pa se zavedajo, da bi vsaka vrnitev na stare metode pomenila še hušji izbruh ljudskega nezadovoljstva kot ga v teh dneh doživlja Sovjetska zveza.

In prav uresničitev protikriznega programa je sedaj za Mihaila Gorbačova pomembnejša kot zmaga v centralnem komiteju in podpora republiških vodstev. Stavke v premo-govnikih se namreč nadaljujejo, v Belorusiji že zadobivajo obrise splošne stavke, ker so se rudarjem že pridružili delavci težke in lahke industrije. Morda mu bo uspelo, da bo centralni komite prepričal, da protikrizni program premiera Pavlova ne pomeni izdaje socializma in revolucionarnih izročil, da pa bi s tem odpravil gospodarsko krizo in ljudsko nezadovoljstvo, je malo verjetno. Prav tako je skoraj nemogoče, da bi pokoril šest upornih republik, ker so mu voditelji ostalih republik odsvetovali uporabo sile in mu predlagali pogajanja. Boris Jelcin se vsega tega dobro zaveda, prav zato skuša ustavno urediti Rusko federacijo in sklepati dogovore z drugimi sovjetskimi suverenimi republikami. Ko bo junija skoraj gotovo neposredno izvoljen za prvega predsednika Ruske federacije, bo moral Mihail Gorbačov še bolj upoštevati Jelcinovo vizijo reševanja sovjetske krize z doslednim izvajanjem tržne politike in strankarskega pluralizma.

Sporočilo direkcije ZTT

Spoštovani bralci
Stavke spet preprečujejo redno izhajanje Primorskega dnevnika. Stavkovno gibanje je v tesni zvezi s sanacijskimi ukrepi, ki jih je moral sprejeti upravni svet Založništva tržaškega tiska, ker dosedanjí napori za rešitev dnevnika niso obrodili pozitivnih rezultatov.

Vsem je znano nevzdržno finančno stanje, ki hromi Primorski dnevnik in ogroža celo njegov obstanek, manj pa je morda znano, da je za letošnje poslovno dobo za redno izhajanje Primorskega dnevnika potrebnih 12 milijard lir.

Da bi ohranilo Primorski dnevnik pri življenju, je vodstvo podjetja vse svoje napore usmerilo v iskanje novih oblik dohodkov v okviru komercialnih

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Sporočilo novinarjev PD

Sindikalna skupščina novinarjev Primorskega dnevnika je v sredo, 24. aprila, oklicala enodnevno stavko, potem ko je upravni svet Založništva tržaškega tiska v celoti potrdil znane redukcijske sklepe, vključno z odpusti novinarjev, tiskarjev in upravnega osebja. To kljub temu, da so novinarji pripravili trezen predlog, ki bi preprečil odpuste in predvideval skupno pot (in skupne žrtve) v pričakovanju odobritve dopolnilne blagajne, ki je iz dneva v dan v večjem dvomu.

Kot rečeno ta predlog ni bil sprejet. Novinarji vsekakor vztrajamo na poti, da je treba preprečiti odpuste in iskati druge poti za redno izhajanje časopisa v tem kriznem stanju. Zato smo na včerajšnji sindikalni skupščini oblikovali nov predlog, ki izključuje

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Umor odbornika Cecchinija globoko presunil tržaško javnost

NA 5. STRANI

Izkušnja iz leta 1970 narekuje beguncem previdnost in nezaupanje

Poraženi Sadam Husein ponuja avtonomijo kurdschemu narodu

BAGDAD — Po večdnevem dogovarjanju s tričlansko delegacijo kurdske organizacije je iraški predsednik Sadam Husein obljubil Kurdom enakopravnost ali podrobneje konec vsake politične, socialne in gospodarske diskriminacije ter razne oblike samoupravljanja. Da bi preprečila več kot dva milijona beguncev na planinah ob Turčiji in Iranu, naj bi se vrnil na domove, je iraška vlada podelila amnestijo, a begunci so vest sprejeli zelo oprezno. Dosedanje izkušnje kurdskega naroda, v preteklih stoletjih in predvsem v povojni dobi, narekujejo veliko previdnost, saj jim je iraška vlada priznala avtonomijo, ki je ni nikoli spoštovala, že leta 1970.

S predsednikom Huseinom so se pogovarjali predstavniki Domoljubne stranke Džalal Talabani, Masud Barzani za Demokrasko stranko, Rasoul Mamend za Kurdsko socialistično stranko in Sami Abdul Rahman za Ljudsko stranko. Ob zaključku pogovorov so kurdske voditelji zaprosili Varnostni svet OZN, da bi jamčil izvajanje dogovora. Šiitski voditelji so pred nekaj dnevi opozarjali na varljivost takega dogovora, dejansko pa bi sporazum, ki ga bodo šii verjet-

no sprejeli kot izdajo, lahko povzročil razdor v iraški opoziciji. Medtem ko Kurdi zahtevajo v glavnem samo avtonomijo, želijo šii strmoglaviti Huseina.

Reakcije na doseženi dogovor nihajo med previdnostjo francoskega ministra ali celo bojaznijo odporiških organizacij v tujini in navdušenjem, ki ga je, denimo, izrazil Iran. Predstavniki šiitske opozicije v Bejrutu je danes opozoril, da je v upor proti Sadamu Huseinu umrlo skoraj 300.000 oseb, v glavnem civilistov.

Precej problemov se je včeraj pletlo okrog vojaške prisotnosti v severnem Iraku: ZDA, Velika Britanija in Francija so v obliki ultimata zahtevale od Sadama Huseina, da umakne svoje vojake s področja, kjer se pravkar postavljajo taborišča; iraški predsednik vlade Sadaun Hamadi je spet označil prisotnost zavezniških vojakov kot »neprimerno vtičanje« in je zahteval umik enot z varnostnega področja v bližini mesta Zakho; angleški vojaki so se v Zakhu spopadli z iraško policijo, ki je hotela odpeljati kurdskega ponesrečenca. Irak zahteva tudi preklc embarga in bi rad ponovno vzpostavil diplomatske stike, da bi se lahko lotili obnove.

Med potovanjem po Bližnjem vzhodu skok v SZ

Baker-Besmertnih za konferenco miru

MOSKVA — Ameriški državni tajnik James Baker je svoje potovanje po Bližnjem vzhodu podaljšal s skokom v Sovjetsko zvezo, a zdi se, da se mu je obisk v celoti obrestoval. V letovišču Kislovodsk, ob Kavkazu v jugozahodni Rusiji, se je namreč v iskanju sodelovanja za rešitev problema na Bližnjem vzhodu sestal s sovjetskimi zunanjim ministrom Aleksandrom Besmertnim. Obisk je napovedal pred dvema dnevoma, a tudi s tem v zvezi ni bilo nobenega problema. Rezultat razgovora je, da bo Besmertnih maja obiskal Izrael in tako spet navezal stike, ki so bili prekinjeni leta 1967, pa tudi nekatere druge arabske države. Gre omeniti, da se je v Izrael odselilo zadnje čase na stotisoče Židov. Očitno pa si je Baker zagotovil sodelovanje tudi glede Sirije, na katero ima SZ še vedno dovolj vpliva. James Baker je nale-

tel na največje težave prav v Izraelu, Siriji in Savdski Arabiji.

Lahko bi sklepali, da iščeta velesili »kompromis« tudi glede doslej najbolj spornega vprašanja o zmanjšanju konvencionalne oborožitve v Evropi. V teh dneh se tudi dosti govori o vrhu Bush-Gorbačov, po mnenju nekaterih že junija, a Baker in Besmertnih se nista konkretno dogovorila za datum, čeprav je jasno, da imata od srečanja korist tako ZDA, predvsem v zvezi z dogovarjanjem glede mirovne konference na Bližnjem vzhodu, kot SZ, ki ji je ta trenutek nadvse potrebna zunanja pomoč. Istočasno si SZ prav gotovo želi spet glavne vloge v bližnjemvzhodnem kotu, ki jo je izgubila ob vojni v Zalivu.

Srečanje med Bakerjem in Besmertnim je bilo prekratko, da bi lahko ministra obdelala vsa vprašanja. Zato še želi govoriti o zopetnem srečanju.

Kriza v slovenski vladi povezana predvsem z razčiščevanjem znotraj Demosove koalicije

LJUBLJANA — V beograjskem parlamentu se nekako brez volje in pravega polemičnega tona vleče razprava o Markovičevem programu in o govoru predsednika zveznega predsedstva Borisa Jovića. Opazovalci pričakujejo, da bo Marković danes dobil zaupnico, ali bolje, da ga nihče ne bo uradno »rušil«. Ostal bo torej predsednik zvezne vlade, toda brez pravih pooblastil, z vedno bolj skromnimi pristojnostmi.

Prihodnje dni bo na zasedanjih zveznega parlamenta na dnevnem redu konkreten program, ki predvideva sprejem vrste pomembnih zakonov, znan s številčkama 11 + 3, pri čemer gre za enajst gospodarskih in sorodnih zakonov in tri ustavne spremembe, napovedujoče direktne volitve v zvezni parlament. Nobene možnosti ni, da bi republike privolile v ta zakon, saj so že dejansko suverene, nobena ne bo svoje pristojnosti delegirala skrajno šibki Markovičevi vladi.

Nekaj podobnega je z včerajšnjim Jovičevim govorom. Napovedale so se hude besede, nekaj takih je tudi bilo, vendar brez prave zagritosti in predvsem ob popolni odsotnosti groženj z oboroženo intervencijo. Jović je med svojim enoletnim predsednikovanjem nekajkrat nastopil pred zvezno skupščino. Vedno so sledile grobe polemike, večkrat pa je že kazalo, da je Jugoslavija le ped pred državljansko

vojno in državnim udarom. Sedaj to ni več mogoče ali pa je celo srbsko vodstvo ugotovilo, da je ne samo nemogoče, temveč za Srbijo skrajno kočljivo.

Rožljanja z orožjem torej ni bilo, čeprav je v Beogradu dvignila precej prahu začasna zamenjava obrambnega ministra Kadijevića z načelnikom generalnega štaba Adžićem. Kadijevića prištevajo med golobe, je pa zbolel in pravijo, da ima virusno bolehnje (nekateri celo namigujejo na resnejše stvari). Adžić je nedvomno najostrejši srbski jastreb.

V Sloveniji je sprožilo veliko polemik zasedanje slovenskega parlamenta, na katerem so o osamosvajanju, zunanji politiki in potezah vlade poročali zunanji minister Dimitrij Rupel, minister za zakonodajo Lojze Janko in podpredsednik vlade Jože Mencinger. Daljše poročilo je o pogajanjih šestih predsednikov imel predsednik republike Milan Kučan, ki je poleg natančnega pregleda sedanjega stanja obravnaval tudi konkretne poteze slovenskega osamosvajanja. Potekati mora po dveh poteh: s pogajanjimi z drugimi republikami, da se doseže miren in dogovorjen razhod, toda vlada mora hkrati pripraviti vse potrebno. Prvikrat je bil Kučan kritičen do vlade in izredno oster do predsednika Lojzeta Peterleta, ki je prav med zasedanjem slovenskega parlamenta šel na znani obisk v Pariz.

Vse to je namreč povezano z odnosi znotraj Demosa in vedno bolj grozečo vladno krizo. Mencinger je

odstopil, socialdemokratska stranka je našla drugega kandidata za njegovo mesto, namestnika ravnatelja Petrola in nekdanjega zveznega ministra za energiko dr. Marjana Ocvirka. Gospodarstveniki (tudi zamejski) so njegovo imenovanje dobro sprejeli, saj je znan strokovnjak, vendar bolj praktik. Toda vladne spremembe niso izvedene, vse kaže, da je odstopno izjavo že napisal, in da je »zamrznjena« v Peterletovem kabinetu, tudi finančni minister Marjan Kranjec. Tudi on je izredno cenjen strokovnjak, že dva dni ga ni na delovnem mestu, doma se skriva pred radovednimi novinarji. Zastruje se spor med predsednikom in zunanjim ministrom, ta spor je latenten, konkretno pa se je z ostrimi polemikami po dnevnem tisku razvnel okrog imenovanja slovenskega predstavnika v New York Millioniga. Naposled so tu še vedno »zamrznjeni« kmetijski minister in dvanajst odločnih zahtev Kmečke zveze-liberalne stranke.

Eksplzivnega materiala je dovolj, Peterle se bo vrnil v ponedeljek, sledil bo praznični teden in do razrešitve bo prišlo približno čez deset dni ali dva tedna. V sedanjem razdružitvenem procesu si Slovenija res ne more privoščiti večje vladne krize, čeprav se že govori o kandidaturi za predsednika vlade in razne politične kombinacije.

BOGO SAMS

Razburjenje zaradi odstranjevanja simbolov OF

LJUBLJANA — Veliko je razburjenja zaradi povsem nepričakovanega odstranjevanja jamborov na Poti spominov in tovarištva, in to tik pred petdeseto obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte. Protesti, razburjenje izjave se vrstijo kot po tekočem traku, o tem je bil govor tudi na zasedanju slovenske skupščine.

Sedaj se je izkazalo, da je odstranitev pomnikov ukazal komunalni minister mestne vlade Janez Lesar, ki je svoje dejanje opravičil takole: Demosova programska usmeritev je odstranitev vseh socialističnih simbolov, kar dredi kupi starega železa ob poti nedvomno so. Da je do tega prišlo, pa ni sam odgovoren, temveč predvsem Demos. Sicer pa meni, da Demos samo igra pajaca in da še vedno vladajo prejšnje strukture.

Liberalci so v svojem protestu zapisali, da ni dežele na svetu, ki bi se sramovala, da je v boju proti okupatorju zmagala. Socialisti zahtevajo kaznovanje krivcev in vidijo v tem dejanju poskus razdvajanja Slovencev. Prenovitelji pravijo: ne pustimo si pokvariti ljubljanskega in slovenskega praznika odpora in odločitve za samostojno življenje. Pučnikovi socialdemokrati so izjavili: 27. april se je v zavesti mnogih slovenskih ljudi ustalil kot simbol svobodoljubnosti in neodvisnosti slovenskega naroda. Kot tak zasluži, da velja za zgodovinski praznik in ga priznavamo tudi socialdemokrati.

Vse skupaj pa je seveda izzvenelo kot izrazit in učinkovit poziv k sobotni udeležbi na osrednjo proslavo, ki bo v Ljubljani ob 11. uri na Trgu revolucije.

B. S.

Proslava v Trstu

NADALJEVANJE S 1. STRANI
dij Palčić bo imel pozdravni govor, osrednji govornik bo Milan Kučan, predsednik predsedstva Republike Slovenije. Nastopil bo moški pevski zbor Igo Gruden iz Naboržine, ki bo pod vodstvom Aleksandra Rojca izvedel koncert partizanskih pesmi. Program bo ob režiji Marija Uršiča in sceni Marjana Kravosa povezovala Lučka Počkaj. Večer se bo zaključil z družabnim srečanjem udeležencev v prostorih Kulturnega doma.

● Direkcija ZTT

NADALJEVANJE S 1. STRANI

oddelkov založbe, v iskanje dodatnih virov iz javnih sredstev, v nujno racionalizacijo dela za znižanje rasti upravnih stroškov.

Neizogibna in žal zelo boleča poteza, ki jo ima upravni svet še na razpolago, da bi omogočil nadaljnje izhajanje Primorskega dnevnika, je v okviru racionalizacije dela že napovedano znižanje organika tiskarjev, uradnikov in novinarjev.

Dosedanji naporji upravnega sveta, da bi preprečili odpuste osebja, so bili neuspešni. Razgovori s predstavniki političnih strank in oblasti na tej in na oni strani meje doslej niso privedli do konkretnih rezultatov in so se omejili na solidarnostne izjave in na zgolj načelne obljube.

Ob zavesti, da vsak odpust pomeni socialni problem, je vodstvu podjetja uspelo v zadnjih dveh mesecih, odkar je bilo zaostroeno krizno stanje, preskrbeti nekaterim prizadehim uslužbencem nova delovna mesta; prvotno planirano število odpuštov se je znatno znižalo.

Sedaj, ob zapadlosti roka že dveletne dopolnilne blagajne in vedno v skladu s predpisi vsedržavne delovne pogodbe tiskarjev, je direkcija prisiljena najprej kolektivno odpustiti uslužbence, šele nato pa zaprositi za odpuščene dopolnilno blagajno še za nadaljnji dve leti.

Ob sprejemu dopolnilne blagajne bo podjetje odpuste zamrznilo kot to predvideva vsedržavna delovna pogodba.

V upanju, da bodo politični predstavniki dejansko podprli vsa prizadevanja za rešitev Primorskega dnevnika in sedaj še posebej omogočili možnost vpisa v dopolnilno blagajno, se bralcem opravičujemo za neredno izhajanje zaradi oklicanih stavk.

Direkcija Založništva
tržaškega tiska

Široka pooblastila sindikalnih odborov vodstvu vsedržavnega sindikata novinarjev

RIM — Novinarji se nočejo odpovedati pravici obveščanja in kritike. To je v bistvu pomen sklepa vsedržavne konference sindikalnih odborov v Rimu, na kateri se je več kot 10 tisoč udeležencev odločilo za večdnevni popolni informativni mrk radia, televizije in časopisja.

To je prvič, da so se novinarji odločili za tako odločno obliko sindikalnega boja. V to jih je prisililo trmasto odklonilno zadržanje založnikov do osnutka delovne pogodbe in njihovi napadi na pravico in dolžnost obveščanja, ki so skrajno nevarni v sedanji institucionalni in politični krizi.

Molk novinarjev pomeni odločen znak za preplah javnemu mnenju, ki mora razumeti, da niso v igri samo legitimni interesi neke kategorije, temveč z ustavo zajamčeno načelo, da se obvešča in da se je obveščeni.

Grožnja je toliko bolj konkretna, ker je že dalj časa v teku težka preos-

nova v vsem sektorju informiranja. Njen splošni cilj je omejitev svobode vsem s porazdelitvijo radiotelevizijskih valovnih dolžin, s porazdelitvijo ekonomske propagande in s koncentracijo založniških skupin. Te skupine so v rokah maloštevilnih podjetnikov, ki jih bolj zanimajo razni zakupi in nadzorstvo nad delniškimi paketi kot kakovost in svoboda informacije.

Da bi to uresničili, pa morajo izničiti profesionalno avtonomijo novinarjev.

Konferenca sindikalnih odborov pooblašča vsedržavni sindikat FNSI in deželna sindikalna združenja, da v vsej državi sprejmejo vrsto pobud, s katerimi bi ljudem pojasnili vzroke sedanjega spopada med novinarji in založniki.

Konferenca sindikalnih odborov enotnega vsedržavnega sindikata novinarjev FNSI je na svojem zasedanju

23. in 24. aprila v Rimu ocenila potek pogajanj za obnovo delovne pogodbe. Pri tem je konferenca zavezala FNSI, da zagovarja pravico do stavke novinarjev RAI kot element splošnega interesa celotne kategorije.

Konferenca je tudi sklenila, da se ne spreminja dogovora o izvajanju določil zakona o urejanju stavk v javnem sektorju, ki ga je sindikat novinarjev RAI dosegel s podjetjem.

Ce pa bi med pogajanjimi prišlo do poskusov kršenja določil in bistva konvencije, ki ureja odnos med Državo in RAI, ali celo do spremembe dogovora, ki so ga zainteresirane strani prostovoljno podpisale, pa konferenca zavezuje FNSI, da takoj in z vso odločnostjo odgovori s stavko celotne kategorije, ki bo zavrnila vsak poskus ustvarjanja razdora med novinarji v privatnem in novinarji v javnem sektorju.

● Novinarji PD

NADALJEVANJE S 1. STRANI

travmatično pot odpuštov in nakužeje rešitve, katerih finančno in drugačno breme bomo nosili prav novinarji.

Ta predlog smo že včeraj posredovali vodstvu časopisa in direkciji ZTT. Za danes pričakujemo odgovor, po katerem bomo lahko ocenjevali, kolikšna je resnična volja založbe in njenih političnih struktur, da vzajemno in s skupnimi močmi premostijo to krizno situacijo Primorskega dnevnika.

■ BARI — V zvezi s predlogi ministra Carlja je včeraj generalni tajnik UIL Giorgio Benvenuto napovedal možnost splošne stavke, »če se bo pokojninski sistem začel urejevati z dekreti«. Benvenuto je odklonil tudi zamrznitev plač javnih uslužbencev in povedal, da je ministra za delo Marinija že seznanil s predlogi sindikatov v zvezi s pokojninami.

21. MEDNARODNI VZORČNI SEJEM

ZBORNICA ZA TRGOVINO INDUSTRIJO OBRT KMETIJSTVO

azixda

fiere gorizia
GORIŠKI SEJEM

expomego

9 T

GORICA

27. APRIL - 5. MAJ 1991

V piranski občini načrtujejo vrsto pobud čez vse leto

V Sežani akademija v duhu izročil OF

SEŽANA — Danes bo v kulturnem domu Srečka Kosovega v Sežani slavnostna akademija ob 50. obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Slavnostni govornik bo član predsedstva Slovenije Ciril Zlobec, v kulturnem sporu pa bodo sodelovali godba na pihala iz Divače, glasbena šola iz Sežane in recitatorji prav tako iz Sežane.

V sporočilu ZZB iz Sežane je rečeno, da je 50. obletnica OF priložnost za ponovno ocenjevanje dogajanja v prelomnem letu 1941 in še posebej razmer, v katerih se je znašel slovenski narod po razpadu osi Rim - Berlin. Boj proti fašizmu je bil epohalnega pomena za ves svet in še posebej za narode Evrope. Slovenci in še posebej Primorci so za ceno težkih žrtev dokazali svojo samobitnost in na Kočevskem zboru poslancev razglasili svojo državnost.

Obeleževanje teh dogodkov, je rečeno v stališču ZZB Sežana, ima namen, da se duh OF prenese v današnji čas, ko je potrebno široko soglasje slovenskega naroda ob uveljavljanju suverenosti in samostojnosti. Praznovanje OF se mora otresti vseh strankarskih razprtij in

postati srečanje dobro mislečih ljudi s spoštljivim odnosom do polpretekla slovenske zgodovine. Sramota bi bila, menijo sežanski borci, če bi zaradi nestabilnega zgodovinskega občutka skušali Slovenci zatajiti veliko dejanje, ki je v evropskem prostoru enkratno.

Slavnostna akademija v Sežani bo pričela ob 18. uri.

V Piranu pa so sklenili, da bo osrednja občinska prireditev 9. maja in sicer v restavraciji Ljubljana Hotelov Palace v Portorožu. Pri akademiji bodo pretežni del programa izvajale skupine KUD Karol Pahor. O pomenu OF za Primorsko in Primorci pa bosta na kratko spregovorila govornika v slovenskem in italijanskem jeziku.

Sicer pa bodo v piranski občini proslave OF čez vse leto. Konec julija se bodo spomnili množičnega odhoda v partizane, jeseni pa se bodo v okviru občinskega praznika, ki je 15. oktobra, spomnili še ustanovitve mornariškega odreda. V tistih dneh bodo med drugim organizirali okroglo mizo o piranski občini v odporišnem gibanju in bodo odkrili spominsko ploščo v NOB padlim Pirančanom.

Izjave videmskega prefekta Roberta Sorgeja Novemu Matajurju V zakonu št. 19 za obmejna območja možnost gospodarske rasti Benečije

nimi posledicami tako za teritorij kakor tudi za prebivalstvo.

Tudi v beneških dolinah je v ospredju vprašanje reforme javnih uprav, ki je usmerjena tudi v združevanje majhnih občin. Kaj menite s tem v zvezi?

Menim, da imajo prav majhne občine največje težave, kar zadeva upravljanje in razpoložljivost s finančnimi sredstvi. Zato je skoraj nujno, čeprav v postopnem roku, združevanje teh občin. Predvsem je pomembno, da se ustvari medobčinski konzorcij za razne storitve. Pri takem združevanju pa je treba biti previdni, da se ne skvari specifično posamezne občine oziroma posameznega zaselka. Tradicije neke skupnosti se ohranjajo tudi v vrednotenju identitete vaških sredin.

Iz številnih podatkov lahko razberemo, da se v beneških dolinah število prebivalstva krči. Kaj bi bilo treba storiti, da se zajezi ta negativni trend?

Mislím, da bi kazalo najprej okrepiti gospodarski in zaposlitveni nivo tamkajšnjih krajev. Sicer si je težko zamisliti, da bi v teh dolinah uresničili normalen industrijski proces, saj bi trčil s tamkajšnjo kmetijsko, obrtniško in turistično stvarnostjo. Mnenja pa sem, da je treba pravi instrument za ugodno rešitev tega položaja iskati v zakonu za obmejna območja.

Ob gospodarskih in drugih aspektih življenja v Benečiji obstaja tudi vprašanje slovenske narodnostne skupnosti. Kakšno je vaše mnenje?

Opazil sem, da si vsi prizadevajo, da bi se 6. člen italijanske ustave uresničil v vseh svojih pogledih. Župani, s katerimi sem se srečal, so se načelno opredelili za Maccanico osnutek glede zaščitnega zakona. Mislím, da so časi zreli, da bi se ta vladni osnutek spremenil v zakon. Osebnostno sem mnenja, da obstaja politična pripravljenost, da se zakon izglasuje. Sicer sam zakon je lahko deležen sprememb in izboljšav. Treba pa je vendarle začeti, saj se v obratnem primeru zakonski potek lahko bistveno podaljša.

Za zaključek: kakšna bodočnost se piše Beneški Sloveniji?

Bo lahko optimistična, odvisno tudi od odnosa med občinami in deželno stvarnostjo. Kazalo bi, da bi občinske uprave v Beneški Sloveniji govorile isti jezik v načrtovanju skupne bodočnosti.

Na sliki: prefekt Roberto Sorge med obiskom v špetrski dvojezični šoli.

VIDEM — Vprašanja, ki so vezana s stvarnostjo naše narodnostne skupnosti v Beneški Sloveniji, so bila predmet razgovora, ki ga je tednik Novi Matajur imel z videmskim prefektom dr. Robertom Sorgejem. Zaradi pomembnosti tematike povzemamo del izjav, ki jih je videmski vladni predstavnik posredoval sodelavcu Novega Matajura.

Gospod Sorge, pred kratkim ste obiskali Benečijo. Kakšni so vaši vtisi s tega obiska?

Obisk beneških občin je imel kot glavni namen spoznati tamkajšnjo gospodarsko, družbeno in upravno stvarnost. Brez dobrega poznanja stvarnosti teritorija, ki ga upravljaš, je težko razumeti potrebe in nuje prebivalstva in javnih uprav. Prvi vtis, ki sem ga odnesel s tega obiska, zadeva vprašanje, ki je globoko zasidrano v tamkajšnjih dolinah: emigracija. Obenem sem spoznal vrsto problemov, ki so vezani na težave hidrogeološke narave. Da bi vsaj delno zaježili ta pojav, smo se v občini Dreka domenili, da bomo pripravili v sodelovanju s civilno zaščito študijo, ki naj bi bila v pomoč pred morebitnimi hujšimi narav-

DUŠAN GRČA

Zanimiv načrt koprškega Zavoda za zaposlovanje

Znanje je treba negovati

KOPER — Spoznanje, da je treba nadarjenim otrokom, tistim, ki imajo več znanj in nagnenosti za posamezna področja oziroma dejavnosti omogočiti razvoj talenta, jih morebiti celo usmeriti, je v svetu prisotno že mnogo let. Kaže, da se je nekaj podobnega zakoreninilo tudi pri nas. Že leta 1986 je bil sporazum o štipendiranju dijakov in študentov spremenjen tako, da je bilo moč tudi iz združenih (t.i. socialnih sredstev) štipendirati nadarjene dijake, študente. V minulim letu je od vsega okrog 4500 štipendistov v šestih južnoprimorskih občinah bilo 308 takih, ki so dobivali štipendijo iz omenjenega »naslova«. To pa je le kanček prizadevanj, da bi znanju, talentu dali večje možnosti.

»Samo štipendiranje je bilo premalo. V našem zavodu smo menili, da je treba kreativnost, znanje spodbujati tudi z nešolskimi aktivnostmi. Zelo zgleden primer, izkušnja je bila »Novigradska pomlad«, ki so jo lani organizirali v Novigradu in na kateri je bila tudi skupina 15 naših otrok. Novigradska pomlad je nadaljevanje večletnega projekta, ki so ga razvili v Novalji na Krku, kjer so se srečevali in ustvarjali nadarjeni šolarji,« nam je povedala Danila Vodo-pivec, strokovna delavka s koprške enote Zavoda za zapos-

lovanje, ki prav na tem področju že vrsto let uspešno sodeluje s koprsko enoto Zavoda za šolstvo Republike Slovenije.

Izkušnje, relativno veliko nadarjenih učencev so vas pripeljali do ideje, da nekaj podobnega organizirate tudi na obali, v Koštaboni. Boste letos ta projekt uresničili?

»Pripravljen imamo projekt poletne šole v Koštaboni, kjer naj bi se 36 učencev zbralo v etnološki, likovno - keramični in literarni delavnici. Gre za otroke iz vseh šestih južnoprimorskih občin. Žal stara šola v Koštaboni ni primerna za bivanje in bomo projekt bržčas izpeljali v šoli Marezige. Vse naj bi se dogajalo v dneh od 24. junija pa do 10. julija. Natančne datume bomo še opredelili. Sodelovali pa bodo učenci od 5. do 8. razreda iz vseh občin. Izbor? Opravili ga bomo s pomočjo običajnih testov. Pomembno pri tem je poudariti, da otroci za izbor ne bodo tekmovali, ne bodo vedeli, da jih kdo izbire. Izbor bo plod strokovnih odločitev ne pa tekmovalja. Na podoben način bomo izbrali tudi skupino 12 otrok za naravoslovno - raziskovalni projekt. Ta bo v morskem biloški postaji v Portorožu.«

DUŠAN GRČA

Delavci v slovenskem zdravstvu na prepihu

KOPER — Slovensko zdravstvo bi letos potrebovalo vsaj 13,5 milijarde dinarjev, iz republiškega proračuna pa so mu obljubili le 10,6 milijarde. To je nominalno toliko kot v lanskem letu, je na zadnjem posvetu z direktorji južnoprimorskih zdravstvenih zavodov povedala Francka Četkovič, direktorica republiške uprave za zdravstvo, in dodala, da naj se v zdravstvenih organizacijah kar pripravijo na občutno manj denarja.

Ko so direktorice republiške uprave za zdravstvo zaskrbljeni direktorji vprašali, kako naj se pripravijo, jim je odgovorila, da bi morali pravzaprav sami vedeti kako - z zmanjševanjem stroškov, racionalnejšim zaposlovanjem in uvajanjem novih dopolnilnih dejavnosti. Po njenem mnenju direktorji zdravstvenih zavodov ne bi smeli biti več samo »poštarji« med finan-serji in izvajalci. Dodala je tudi, da v nadaljnjih petih letih ne bo več denarja za zdravstvo, še posebej zato, ker se je narodni dohodek zmanjšal in je za zdravstvo predvideni delež sedaj sorazmerno visok, menda naj bi znašal kar sedem odstotkov slovenskega narodnega dohodka.

Kako naj odpuščamo delavce, če pa nimamo ustreznih novih normativov in kriterijev, so vprašali direktorji. Odgovor: direktorji in ustanovitelji morajo doseči soglasje o tem, kako in koliko delavcev odpustiti, kje varčevati. Ustanoviteljstvo res še ni dokončno dogovorjeno, toda za zdravstvene domove je že jasno, da bodo ustanoviteljice občine. Ada Cergolj s koprške območne enote uprave za zdravstvo pa je izračunala, da je že glede na zdaj veljavne normative in opravljen obseg dela v zdravstvenih domovih Južne Primorske 55 preveč zaposlenih, v bolnišnicah 83 preveč zaposlenih in v lekarnah 10 preveč. Seveda so zdajšnji normativi vsaj za 15 odstotkov preblagi, iz česar lahko sklepamo, da bi moralo regijsko zdravstvo ta trenutek odpustiti

najmanj 170 delavcev. Kdo bo prvi povlekel to neljubo potezo?

V Splošni bolnišnici Izola tako še danes niso dobili marčevskih osebnih dohodkov, čeprav jim je republika že nakazala denar za ta mesec. Manjka jim denar iz Hrvaške, toda, tudi če bi ga dobili, jim to ne bi zadostovalo. Zdaj smo lahko zvedeli, da je večina večjih zdravstvenih organizacij v Sloveniji morala najeti kredite, če so hoteli izplačati osebne dohodke, in vse kaže, da jih brez tega niti izolska bolnišnica ne bo mogla. Čeprav imajo v Izoli z zadolževanjem v preteklih letih slabe izkušnje, ko je finančnemu razsulu sledil ukrep družbenega varstva v izolski bolnišnici in posebna finančna pomoč vsega obalnega gospodarstva. Zdaj si v Splošni bolnišnici nočejo več sposoditi denarja (čeprav so jim to svetovali celo v republiški upravi za zdravstvo). K sreči so zaposleni zdravstveni delavci še toliko »uvideli« in na tihih pristajajo na nekakšno »kreditiranje« zdravstva (neprejemanje plač). Vsem je že jasno, da zadolževanje v zdravstvu ne bo pripeljalo nikamor, nihče pa še ni začel odpuščati delavcev in zmanjševati pravic zdravstvenega varstva.

BORIS ŠULIGOJ

■ VIDEM — Občinski svetovalci iz Vidma bodo svoje posege na občinskih sejah ter v raznih komisijah lahko imeli tudi v furlanščini. Tako je sklenila posebna komisija, ki ima nalogo sestaviti pravilnik Občine Videm, kot predvideva novi zakon o krajevnih upravah.

Odločitev, da bo furlanščina odslej uradno prisotna na videmskem županstvu, so sprejeli predstavniki KD, PSL, PDS, MF in Zeleni golobice, proti so bili le republikanci.

Važna odločitev pa bo stopila v veljavo le ob izglasovanju vseh členov statuta, ki zagotavlja javnim upravam večjo avtonomijo in odločnost pri izvajanju raznih sklepov. (r.p.)

BTP

DESETLETNE OBVEZNICE

● Obveznice BTP s koriščenjem 1. marca 1991, zapadejo 1. marca 2001.

● Obveznice dajejo letno **12,50%** bruto obresti, izplačljive v dveh šestmesečnih obrokih.

● BTP bodo dodeljeni po **marginalnem sistemu**, ki se nanaša na ceno ponudbe.

● Obveznice se lahko rezervirajo pri okencih Banca d'Italia ali pri bančnih zavodih do **13.30 dne 26. aprila**.

● Obveznice se koristijo s 1. marcem 1991 in je zato treba ob vplačilu, **2. maja**, doplačati poleg cene iznešene na dražbi tudi dozorele obresti kupona brez kakršnekoli provizije.

● Obveznice so v svežnjih po **minimum 5 milijonov lir**.

Rezervacije do 26. aprila

Minimalna cena dražbe %

Letni donos na podlagi minimalne cene

Bruto %

Neto %

92,20

14,46

12,64

Odkupna cena in dejanski donos bosta objavljena v časopisju.

Velika množica ljudi na včerajšnji osrednji proslavi osvoboditve v Rižarni

Zgodovinski spomin na tragične dogodke naj živi kot obramba človekovih vrednot

Velika množica ljudi se je včeraj udeležila osrednje proslave osvoboditve, ki je bila v Rižarni. Proslava je bila slovesna in občutena, morda celo bolj kot prejšnja leta, vrsta današnjih dogodkov daje namreč zgodovini novo težo in jo aktualizira. To je bilo včeraj jasno čutiti iz vzdušja in seveda uradnih govorov.

Proslava se je začela s pozdravom častne vojaške straže ter prav tako častnim poklonom praporoma Občine Trst in Občine Milje, ki sta odlikovana za zasluge v odporniškem gibanju. Častnim pozdravom so sledili krajski verski obredi in sicer katoliški, židovski in srbsko-pravoslavni. Nato je nastopil Tržaški partizanski pevski zbor pod vodstvom Oskarja Kjudra. Krajski spored pesmi je pričel s pesmijo Zrtvam v slovenščini in italijanščini.

Pesnim so sledili uradni govori, tokrat jih je bilo pet. Naj se zapišemo, da so med drugimi poslali telegrame vsedravnici tajnik KD Arnaldo Forlani, vsedravnici tajnik DSL Achille Occhetto in predsednik senata Spadolini. Na sami proslavi je bilo prisotnih veliko tržaških političnih osebnosti: od nekaterih tržaških parlamentarcev pa do krajevnih upraviteljev in županov.

Prvi je na proslavi spregovoril predsednik Pokrajine Trst Dario Crozzoli, ki je uvodoma dejal, da je težko govoriti, ko si izgubil draga prijatelja (misli na umor Cecchinija) in ko nekateri še vedno provocirajo javnost z nesprejemljivimi stališči o Rižarni. Crozzoli je v začetku svojega govora naglasil pomen zgodovine in zgodovinskega spomina, saj je nujno za sedanjost, da ne pretiramo vezi s koreninami. Crozzoli se je ponovno vrnil na polemiko z misovskim senatorjem Pisanom in naglasil, da so grozote, ki so se dogajale v Rižarni jasno dokumentirane, saj se je o dogodkih izjasnilo tudi sodišče, poleg tega obstaja vrsta dokumentov in živih pričevanj. Predsednik Pokrajine je nato omenil vlogo Trsta v sedanjih spremembah, ki se dogajajo v Evropi. Dejal je, da tudi pri velikih spremembah mora veljati načelo, da je bistveno, da sta v osnovi vsakega sistema vgrajena spoštovanje drugega in sožitje. V tem smislu je Trst mesto z veliko zgodovinsko in kulturno tradicijo, saj je etnično bogato in raznoliko mesto.

V imenu sindikatov CGIL, CISL in UIL je spregovoril tajnik CISL Luciano Cacovich, ki je dejal, da sam sodi v tisto generacijo, ki ni doživela vojnih grozot. Kljub temu, je naglasil, ne sme zbledeti spomin na takratne grozote. V svojem govoru je nato naglasil vedno večjo potrebo po družbeni pravičnosti in zmanjševanju velikih razlik. Med drugim je govornik omenil tragedijo štirih umrlih tamilskih otrok in absurden umor odbornika Cecchinija. Cacovich je med drugim naglasil tudi potrebo po kulturi miru in po preseganju napetosti, ki vodijo v vojne.

V imenu mladine je na proslavi spregovorila dijakinja Tamara Oberdan, ki je prebrala spis o zgodovinskih dogodkih, ki so botrovali grozotam Rižarne.

V slovenščini je spregovoril Filibert Benedetti, ki je med drugim dejal: »Za nas Slovence je Rižarna še poseben simbol, ki opredeljuje naš boj za obstoj. Od tolikega gorja ostaja zmeraj manj, podobne s časom bledijo, toda pesem, ki opredeljuje zgodovinski spomin, govori danes kot takrat, sladka, neposredna, živa. Zdaj, ko nas večinski narod republike Italije obravnava kot pripadnike slovenske narodne skupnosti, bi bil že čas, da nas tudi opredeli in prizna kot zaščiten celotno v stvarnosti vsedravnice civilizirane družbe. Podobno velja za naš matični narod, ki doživlja porodne krče parlamentarne demokracije in samobitne državnosti, da nam prizna kulturno očetovstvo in nam nameni ustrezno skrb v temeljnih določilih konstitutivnega akta slovenske državne suverenosti.«

Govore je zaključil tržaški župan Richetti, ki je spregovoril o preteklosti in sedanjosti Trsta in med drugim dejal: »Po 50 letih, ko so padle meje z Vzhodom in so se umirili ideološki spori, ne smemo pozabiti, da je odpornišvo v osnovi naših političnih akcij in da ne dopuščamo, da se prepustimo lahkemu miru, v katerem je vsaka ideologija dobra, samo da prinaša red in osebno blagostanje. Če v osnovi vlad in političnih sistemov ni spoštovanja do človeka, lahko pride do javnega in zasebnega nasilja, katerega ekstremna primera sta Rižarna in Foibe.«

Svečanost v Rižarni se je zaključila s polaganjem vencev v spomin na padle in mučene.

Včerajšnja osrednja proslava v tržaški Rižarni ob obletnici osvoboditve. Na sliki zgoraj slovenski govornik Filibert Benedetti, spodaj nastop Tržaškega partizanskega pevskega zbora pod vodstvom Oskarja Kjudra (Foto Križmančič)

Nota deželnega tajništva SSK o vladi in problemih obveščanja

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je na svoji zadnji seji med drugim razpravljalo o vladni krizi in novi Andreottijski vladi. Kot piše v tiskovnem sporočilu s seje, je izrazilo zaskrbljenost, ker se je ministrski predstnik v programskem govoru in odgovoru na posege le mimogrede dotaknil manjšinske problematike, o pravicah in pričakovanih slovenske manjšine pa sploh ni dal kake obvezujoče izjave. SSK, ki je že pred dokončno sestavo vlade na te probleme opozorila mandatarja, se bo zato obrnila tudi na novega ministra Martinazzolija, ki je ob ministrstvu za reformo institucij prevzel od Maccanica tudi odgovornost za deželna vprašanja.

Deželno tajništvo SSK je nadalje razpravljalo o sredstvih množičnega obveščanja in težavah ter pričakovanih na tem področju, o zakonu za obmejna področja, o ustanovah vsemanjšinskega pomena in o prizadevanjih za utrjevanje pluralizma znotraj slovenske narodnostne skupnosti ob enakopravnosti odnosov in zavračanju monopolov. Po obširni razpravi je tajništvo imenovalo tričlansko delegacijo, v kateri so deželni tajnik Jevnikar, deželni predsednik Terpin in deželni svetovalec Brezigar, ki naj v stiku s krovnicima organizacijama, Svetom slovenskih organizacij in Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, ugotovi potrebe in predlaga ukrepe za uravnoteženje odnosov in pluralizacijo v zamejstvu.

Člani deželnega tajništva SSK - bomo dalje v tiskovni noti - so se končno spomnili 50-letnice odpora proti fašizmu in nacizmu ter obletnice osvoboditve. Sklenili so, da v sklopu številnih proslav ob okroglem jubileju na primeren način izrazijo spoštovanje do vseh, ki so žrtvovali svoja življenja za svobodo in ki so iz zvestobe idealom svobode, narodnih pravic, demokracije in pravičnosti stopili v boj. Pri tem je treba še posebej poudariti, poudarja deželno tajništvo Slovenske skupnosti, da se je boj primorskih Slovencev za narodne pravice, človeško dostojanstvo, demokracijo in proti fašizmu ter narodnemu zatiranju začel že dolgo pred zadnjo vojno in da je treba to zgodovinsko epopejo naših ljudi, ki je segala od domačega ognjišča preko kulture in cerkve do oboroženega odpora, pravično ovrednotiti.

Vrsta manjših proslav 46-letnice osvoboditve

Tudi v devinsko-nabrežinski občini so včeraj proslavili 46. obletnico osvoboditve izpod nacifasizma. Delegacija občinske uprave ter krajevnih borboskih organizacij in političnih strank je v jutranjih urah obiskala vse spomenike in obeležja padlim v občini ter položila prednje vence. Osrednja slovesnost je bila pred spomenikom na glavnem trgu v Nabrežini. Na njej so sodelovali pevci moških pevskih zborov Fantje izpod Grmade iz Devina in Igo Gruden iz Nabrežine ter nabrežinska godba na pihala. Zbrane so nagovorili podžupan Martin Breclj ter predstavnik Vsestranske zveze partizanov Italije Alojz Markovic in Agostino Zerilli. Govorniki so opozorili na aktualnost temeljnih vrednot odpornišva ter se med drugim spomnili 50-letnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Breclj je med drugim izrazil tudi zaprepačenost krajevnih javnosti zaradi tragične smrti tržaškega občinskega odbornika Cecchinija.

V Križu so se kot vsako leto ob obletnici osvoboditve ljudje zbrali na dvorišču Ljudskega doma, od koder so v sprevedu krenili po vaških ulicah do spomenika padlim. Tu je bila slovesnost, na kateri je govoril predsednik kriške sekcije VZPI-ANPI Ferdinand

Bogatec, zapel pa moški pevski zbor Vesna pod vodstvom Iva Lešnika.

Včeraj so predstavniki krajevnih slovenskih in borboskih organizacij polagali vence tudi pred obeležja padlim v Lonjerju in Podlonjerju ter na bivši Narodni dom pri Sv. Ivanu.

V Miljah so vence pred spomenike padlim polagali dva dni, in sicer včeraj in na predvečer 25. aprila. Včeraj sta se izvršili tudi dve slovesnosti. Na Trgu Marconi so počastili spomin Luigijskega Frusina, osrednja proslava pa je bila pred glavnim spomenikom padlim v Miljah, kjer sta nastopila tudi godba Ongia in pevski zbor Jadran. Večja skupina udeležencev se je takoj nato odpravila v avtobusom na pokrajinsko proslavo v Tržaški rižarni.

Ko je bila proslava v Rižarni še v teku, se je na bivšem vojaškem pokopališču pri Sv. Ani odvijala komemoracija sovjetskih partizanov, padlih v bojih za osvoboditev Trsta. Proslavo je priredilo Združenje Italija-ZSSR, v sovjetski delegaciji pa sta bila tudi maršal Kulikov in vojaški ataše pri sovjetskem veleposlaništvu v Rimu.

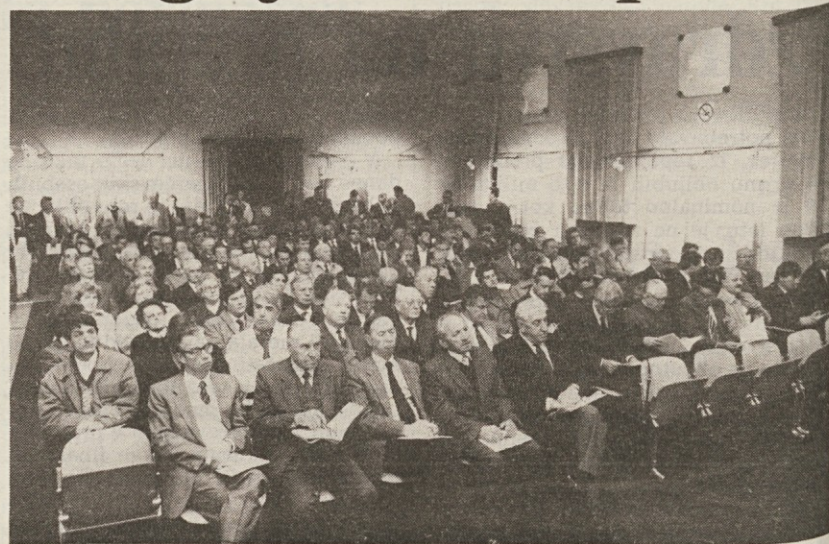
Na sliki (foto Križmančič): polaganje vencev pred obeležje padlim od Sv. Sobote, s Kolonkovca in iz Škedenja na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu.

Openska hranilnica le še potrdila zavzetost za blaginjo vse skupnosti

Člani zadruge z neomejeno zavezo Hranilnica in posojilnica na Opčinah so polagali včeraj redni enoletni obračun. Da je obračun uspešen, je potrdil sam predsednik Deželne federacije kmečko-obrtnih hranilnic Furlanije-Juljske krajine Giuseppe Marangon, ko je v pozdravnem nagovoru čestital vodstvu hranilnice za podjetnost in prizadevnost, s katerima je veliko pripomoglo k rasti krajevnih kmetijskih, obrtniških in siceršnjih drobnogospodarskih dejavnosti pa tudi k dobrobiti družinskih jeder. Marangon se je spomnil ustanoviteljev posojilnice pred 84. leti in naglasil, da so njihovi nasledniki danes lahko ponosni s tem, kar so poželi na tako dobro posajenem polju. Mimo tega je izrecno poudaril važnost skupnega dela v okviru deželne in vsedravnice zveze hranilnic in izrek posebno priznanje predsedniku upravnega sveta HPO Pavlu Miliču ter predsedniku nadzornega odbora Stevu Kosmaču za zasluge, ki jih imata pri krepitvi Zveze.

Poročilo upravnega sveta HPO je prečital predsednik Milič, dopolnil pa ga je ravnatelj Klavdij Braini. Poročilo poudarja med drugim, da bodo odprli novo podružnico posojilnice v Trstu (praktično v središču) proti koncu julija letos, da se je delovanje zadruge utrdilo, da so v preteklem poslovnem letu zabeležili v člansko knjigo 23 novih vpisov in prešli tako na 623 članov in da je število uslužbencev naraslo na 67. Obseg zaupanih sredstev je dosegel ob koncu lanskega leta 158,898 milijarde lir (poleg 104 milijard alternativnih naložb) in dosegel porast za 13%, ki je višji od povprečnega porastka pri drugih denarnih zavodih v deželi. Posojila so se pomnožila z 69 na 74,6 milijard lir (+8%), razmerje med posojili in vlogami pa znaša 47%.

Cisto premoženje znaša 19.121 milijonov lir, to je 12% zaupanih sredstev oz. 26% podeljenih kreditov — upoštevajoč sklade za razvrstitev kreditov in poslovnih dobičkov, pa se odstotka povišata na 15% oz. 32%. Skupni obseg operacij na področju hranilniških vlog in vlog na tekoče račune, podeljenih posojil in varčevalstva z vrednostnimi papirji je dosegel prek 20.000. Ob tem velja izrecno omeniti 530 milijonov lir, ki jih je posojilnica

namenila v dobrodelne namene, za reklamo in v obliki posegov v korist kulturnih, športnih, socialnih in podobnih pobud, pač v duhu solidarnosti oziroma spoštovanja načela, po katerem je takšna ustanova krajevnih narave in torej delujoča izključno v korist krajevnih skupnosti.

Cisti poslovni prebitke je dosegel 2.696.575.667 lir in so ga skladno razdelili takole: 50% redni rezervi (1.348.287.834 lir), 5% članom (784.275 lir), preostalo pa izredni rezervi (1.347.503.558 lir).

Poročilo nadzornega odbora je podal njegov predsednik Stevo Kosmač in zagotovil, da je bilo vse poslovanje v skladu z ustreznimi predpisi in določili Bance d'Italia.

Sledila je določitev višine pristopnine, višine posojila, ki se sme podeliti posamezniku, najvišje meje dolgoročnih (prek 18-mesečnih) blagajniških in podpisnih kreditov ter sejnine članom upravnega sveta, zatem so odobrili soudeležbo HPO pri povišanju družbene glavnice centralnega zavoda ICCREA in Deželne federacije kmečko-obrtnih hranilnic FJK (kar mora potrditi še Banca d'Italia), nazadnje pa potrdili sestavo doslejnjega upravnega odbora: predsednik Pavel Milič, podpred-

sednik Karlo Guštin, odborniki Konrad Andolšek, Silvan Čok, Dragotin Danev, Alfonz Guštin, Marčelo Malalan, Dušan Pangerc, Robert Petaroz, Alojz Purich, Vladimir Vremec. Nadzorni odbor: predsednik Stevo Kosmač, nadzornika Martijan Bajc, Edvard Daneu. Ravnatelj Klavdij Braini, podravnatelj Aldo Strain.

Občnemu zboru, med katerim je prišlo med drugim do izraza dejstvo, da izdaja HPO morda premalo posojil, da bi bila njena bilanca morebiti lahko boljša, da pa je to povezano s spoštovanjem zadevnih predpisov, kot tudi z izbiro, da gre zgolj trgovski usmeritvi pridružiti še finančno solidarnost z različnimi našimi organizacijami, so prisostvovali številni predstavniki slovenskih ustanov, med njimi tudi predsednik nabrežinske posojilnice Gvido Zidarič v imenu bančne sekcije SDGZ in predsednik TKB Egon Kraus.

Skupščini je sledila bogata zakuska na dvorišču openskega Prosvetnega doma, na kateri je bilo veliko govora o nui, da se pripravimo na spremembe, ki jih bo prineslo v evropskem merilu leto 1993. (fdg)

Na sliki (foto Davorin Križmančič) pogled v dvorano Prosvetnega doma na Opčinah med občnim zborom Posojilnice.

Medtem ko se zaprepadena in prizadeta javnost še vedno sprašuje, kako je mogoče

Cecchinijev morilec vztrajno molči

Datum svečanega javnega pogreba odbornika Cecchinija bo znan šele po današnji obdukciji trupla

Neverjetna nasilna smrt tržaškega občinskega odbornika za urbanistiko in promet Eralda Cecchinija je bila tudi včeraj eden glavnih argumentov vsakdanjih pogovorov v sicer praznično opustelem mestu. Umora politične osebe in javnega upravljalca Trsta v svoji novejši zgodovini pač še ni doživel, zaverovan kot je v prepričanje, da se kaj podobnega lahko zgodi le na jugu države, ne pa v našem močno omikanem mestu. Tistem, ki se tako rado šopiri s svojim kozmopolitstvom, z značilnostmi križišča narodov in kultur, s strpnostjo in gostoljubjem. Toda tudi tistem, ki ponuja izredno plodna tla za zaostreno polemiko in protest, za nestrpnost in agresivnost, za prevlado močnejšega in glasnejšega. Kateri je torej pravi obraz tega mesta, kakšna je njegova kolektivna duša, ki v svojih nedrjih skriva tudi blazne morilce Del Saviovega kova?

Odgovor je za analitične sposobnosti skromnega kronista nedvomno nedosegljiv, popolnega pa ne bi mogli prejeti niti od največjih strokovnjakov za individualno in kolektivno psihodinamiko ali za socialno patologijo. Individualni psihološki mehanizmi se po nevidnih poteh povezujejo s kolektivnimi in poraja-

jo nepredvidljive učinke, ki se glede na zunanje pogoje tudi zelo različno in prav tako nepredvidljivo izražajo. Meje med omikanim razhajanjem v stališčih, med glasnim protestom ulice in individualnim obnašanjem vsakega posameznika so torej izredno težko ugotovljive, tako kot je abstraktna in skrajno nestabilna meja med takim in drugačnim Trstom.

In vendar se naše mesto in vsak izmed nas v teh dneh čuti poraženega, v neki meri morda celo soodgovornega za gesto blazneža. Razlogi so na dlani, na trenutke celo nasilno nasprotovanje posameznikov in skupin upravnim odločitvam odbornika Cecchinija pa bi v tem smislu lahko primerjali z nekaterimi prav tako nasilnimi reakcijami nacionalističnih skrajnežev do Slovencev in Jugoslovancev v času razjarskega protesta Liste za Trst. Protest je takrat zanimal meščanska skupina omikanih gospodov, avtorji nizkotnih dejanj pa so po pravilu bili njihovi »težaki«, ki so v nasilju našli tudi uteho za svojo osebno zagrenjenost in sprtost s svetom...

Odbornik Eraldo Cecchini, socialist, nedvomno najbolj diskutiran mož sedanje Richettijeve uprave, je

po svoje z življenjem plačal tudi pogum, s katerim je zagovarjal svoje upraviteljske izbire. Že ko je bil od leta 1984 do 1988 predsednik rajonskega sveta za Kjadin in Rocol, je zaslovel kot odločen in zelo konkreten upravitelj: obljubljal je manj kot mnogi njegovi kolegi, toda kadar je neko obvezo sprejel, ni pozabil nanjo vse dokler je ni izpeljal. Pri tem ga niso motila polena pod noge, ki jih je bil deležen v obilni meri, grožnje in osebni napadi. Bil je pač tipičen »človek akcije«, odrezav, a iskren, ki je brez vsake diplomacije naravnost povedal svoje mnenje. In kot tak seveda ni mogel biti brez sovražnikov, brez tistih (k sreči redkih), ki so celo ob njegovi nasilni smrti brezčutno zasikali: »Prav mu je!«

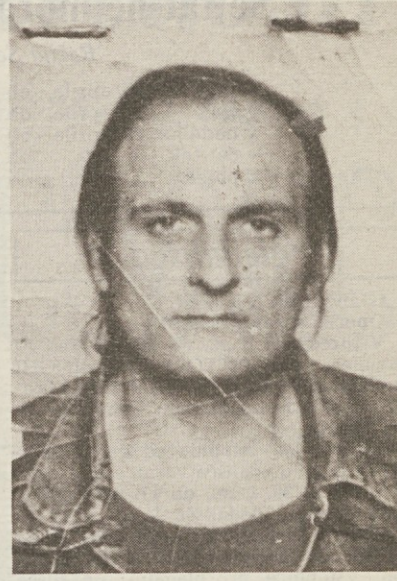
Naloga preiskovalcev, da vsaj približno razkrijejo ozadje krvavega dogodka, torej gotovo ni lahka. Nasilno in psihološko labilno morilecvo osebnost je po prvih ugotovitvah lahko k zločinu navedla Cecchinijeva funkcija občinskega upravitelja in funkcionarja zavoda za ljudska stanovanja IACP. Del Savio je bil po eni strani bivši občinski uslužbenec, ki je moral pod silo razmer službo zapustiti, po drugi strani pa je od IACP zahteval zamenjavo enosobne-

ga stanovanja, v katerem je živel v zelo pomanjkljivih razmerah. Dvojna Cecchinijeva funkcija je tako lahko v morilčevi glavi izpadla kot determinanta za »pravo osebo, ki jo gre odstraniti«. Njegova gesta bi v tem primeru bila povsem osebna, pa čeprav naklepna.

Kot rečeno, pa je to le prva postavka preiskovalcev, ki od Del Savia, zastraženega v bolnišnici na Katinari, doslej niso izvedeli niti besede. Morilec se je pogreznil v trdovratni molk in ne reagira na njihova vprašanja. Včeraj so mu operirali nogi in mu iz kolena in gležnja izvlekli krogli, s katerima ga je v samoobrambi zadel napadeni policijski agent Salvatore Orsini, danes dopoldne pa ga bo skušal namestnik državnega pravdnika De Nicolo - ki koordinira preiskavo Digosa in letkega oddelka tržaške kvesture - znova izprašati. Preveriti bo med drugim treba tudi sicer zelo hipotetično možnost, da bi Del Savio pri umoru pomagala še kaka oseba iz istega emarginiranega kroga.

Cecchinijevo truplo medtem še vedno čaka na obdukcijo, ki je predvidena za danes, šele nato pa bo znano, ali bo pogreb že jutri ali v ponedeljek. Za sedaj je gotovo le to,

da bodo pogrebne svečanosti v javni obliki, kot se je na posebni seji že v sredo odločil občinski odbor, ki je tudi sklenil za teden preložiti v ponedeljek napovedano zasedanje občinskega sveta.

Naj dodamo, da so bile včeraj še vedno precej težke zdravstvene razmere policijskih agentov Oresteja Volturina in Luciana Marella, ki sta se huje poškodovala v trčenju njegove službenega vozila z mestnim avtobusom v križišču ulic Imbriani in Mazzini, do katerega je v sredo prišlo medtem ko sta skupaj z agentom Maurizioom Busom hitela na kraj umora.

V. B. Na slikah (foto Križmančič) z leve: umorjeni tržaški občinski odbornik za urbanistiko in promet Eraldo Cecchini; včerajšnja podoba prizorišča tragedije na pločniku svetoivanske Ulice San Cilino, kamor so neznanci sočutno položili cvetje; žalna knjiga na sedežu PSI v Ul. Trento; 40-letni morilec Luigi Del Savio.

† Zapustil nas je naš dragi

Viktor Sirca

Pogreb bo jutri, 27. t. m., ob 11.45 izpred pokopališča pri Sv. Ani.

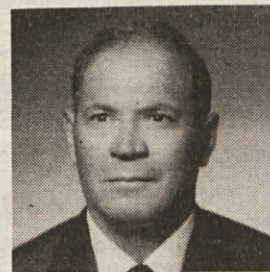
Žalostno vest sporočajo užaloščeni: sin Andy, hči Neva, snaha, zet, vnuki skupno z brati, sestrami in ostalim sorodstvom.

Trst, 26. aprila 1991

25. 4. 1985 25. 4. 1991

Ob 6. obletnici smrti

Maksa Ote

se ga spominja

žena Marija

Kroglice, 26. aprila 1991

SKGZ izreka globoko sožalje družini in tržaški PSI ob tragični smrti občinskega odbornika

ERALDA CECCHINIJA

Tržaška federacija PSI sočustvuje z družino ob tragični smrti

ERALDA CECCHINIJA

občinskega odbornika za urbanistiko

in poudarja njegovo politično in upravno delo.

pismo uredništvu

KD Ivan Grbec: Naš dnevnik mora spet nemoteno izhajati!

Cenjeno uredništvo! Prebrali smo Vaš članek, ki sta ga podpisali članici KD Rovte Kolonkovec. In prav to pismo nas je vzpodbudilo, da se Vam, v imenu našega društva Ivan Grbec iz Škedenja, oglašamo.

Tudi nam pomeni Primorski dnevnik veliko. Ta je bil vedno naš časopis, ki je spremljal tudi naše dejavnosti, naše prireditve - življenje nas Slovencev v Škedenju.

Močno smo in še občutimo za to njegovo krizo. Lepe so besede, ki so jih izrekli razni predstavniki strank in oblasti v podporo dnevniku. Toda mi bi želeli, da bi se te besede tudi uresničile in to čimprej!

Vsi vemo, kako težko je danes delati v društvih, koliko požrtvovanja je potrebno, koliko potrpljenja in koliko prostih dni, da se izpelje določeno aktivnost. Če pa o vsem tem naši ljudje ničesar ne vedo, če ne moremo obveščati javnost o naših dejavnostih, kako lahko računamo na njihovo prisotnost in s kakšnim duhom moremo nadaljevati z delom?

Ko izražamo Vam in vsem sodelavcem našo solidarnost, izražamo tudi željo, oziroma zahtevo, da se stvari uredijo tako, da bomo lahko zopet prejemali redno, brez zapetljajev naš Primorski dnevnik.

Odborniki
KD Ivan Grbec - Škedenj

Slovenski člani Gibanja za komunistično prenovo na pogovorih z vodstvom SKGZ

V okviru stikov, ki jih je začel slovenski del Gibanja za komunistično prenovo na Tržaškem z drugimi strankami in organizacijami Slovencev, da bi jih seznanil s svojimi organizacijskimi in političnimi programi, se je predstavništvo gibanja predvčerajšnjim (v torek, 23. aprila 1991) sestalo s predstavništvom vodstva Slovenske kulturno-gospodarske zveze. Predstavnike gibanja senatorja Jelko Gerbec in Stojana Spetiča, Igorja Pavletiča in Igorja Cancianija sta na sedežu SKGZ v Trstu sprejela predsednik Klavdij Palčič in tajnik Dušan Kalc.

Potem ko so predstavniki gibanja, ki se oblikuje v samostojno politično stranko, orisali sedanje delovanje in načrte gibanja za komunistično obnovo tako na vsedržavni kot na krajevni ravni ter pri tem poudarili zlasti dejstvo, da posveča nova komunistična partija v svojem programu veliko pozornost manjšinski problematiki in da bo na krajevni ravni delovala slovenska deželna komisija nove stranke, ki se bo skupaj z drugimi dejavniki manjšine borila za njeno zaščito, je bila obojestransko izražena potreba po vzajemnem informiranju in čim tesnejšem sodelovanju vseh dejavnikov tako politične kot civilne družbe v korist interesov slovenske narodnostne skupnosti.

Barvne sanje za otroke

Študijski center za mladinsko književnost »A. Alberti« in knjigarna Cooperativa fra Servi di piazza prirejata razstavo ilustracij za otroke avtorice Vesne Benedetič, ki so ji nadeli naslov »Barvne sanje«. Razstavo bodo odprli nocoj ob 20. uri v knjigarni Cooperativa fra Servi di piazza, Ul. F. Venezian 7, avtorica in njeno delo pa bo predstavila Maura Piccinich Sossi. Dela Vesne Benedetič bodo na ogled od 9. maja do naslednjim urnikom: vsak dan, razen nedelje in ponedeljka, od 9. do 13. in od 15.30 do 19.30.

V petek, 3. maja, pa bo v istih prostorih debatni večer z naslovom »Razmišljati v barvah«, ki bo namenjen učbeniku za 1. stopnjo osnovnih šol. Govorili bosta avtorici knjig Manuela Cecotti in Livia Cosulich.

Kmalu bo organizacija praznovala celih 50 let obstoja

Kmetijska zadruga v Trstu podala obračun delovanja

Kmetijska zadruga v Trstu, kateri se počasi bliža 50-letnica delovanja, je imela konec prejšnjega tedna redni letni občni zbor, na katerem je njen predsednik Boris Mihalič podal obračun dela in navedel vrsto pobud, ki jih zadruga že uresničuje ali jih ima v načrtu, zadržal pa se je tudi pri problemih, ki v dobrem ali slabem pogujejo njeno dejavnost. Občni zbor je bil v prostorih Doma Antona Ukmarja pti Domju v prisotnosti precejšnjega števila članov, ki pa bi jih lahko bilo še več, predvsem iz vrst mlajših.

Predsednik upravnega odbora Boris Mihalič je po uvodnih kritičnih razmišljanjih o pozitivnih in negativnih vidikih angažiranosti članov zadruge dejal, da je minulo enoletno obdobje bilo za zadrugo kar ugodno ne glede na maloštevilnost njenega osebja. Prodaja na drobno v zadruginih poslovalnicah se je povečala za 21 odstotkov, v zunanjetrgovinskem sektorju se je predlanskim promet počel veriti. V lanskem letu je Dežela odobrila zadrugi prispevek za obnovo centralne trgovine, z denarjem, ki ga je dal na razpolago Sklad za Trst, pa bo zadruga delno krila nakup zemljišča ob sedanji lastnini v Ul. Travnik, kjer naj bi v prihodnjih letih zrastle nova oljarna. Iz sredstev sklada bodo delno kriti tudi stroški za izgradnjo novih upravnih prostorov, ki so nujno potrebni predvsem za učinkovitejše delovanje in za večjo storilnost uslužbencev, kakor tudi za uglednejše predstavništvo.

V lanskem letu je Kmetijska zadruga sodelovala na vrsti mednarodnih razstav, kot na primer na kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni in na mednarodni vinski razstavi v Ljubljani, letos pa je bila prisotna v okviru italijanskega paviljona in v organizaciji ICE (Italijanskega inštituta za zunanjo trgovino) na mednarodnem sejmu SALIM 91 v Brnu na Češkoslovaškem.

Poleg tradicionalnih vezi z Jugoslavijo je zadruga navezala dobre in obetavne stike s Češkoslovaško, Avstrijo, Madžarsko, Nemčijo in Francijo. Za sedaj je uresničila lastno predstavništvo v Pragi, prizadeva pa si, da bi postavila še druga.

Ko je govoril o nadaljnjem razvoju zadruge, je predsednik Mihalič navedel sodobno nujnost povezovanja z drugimi sorodnimi zadrugami, saj časi omogočajo samo močnim grupacijam preživetje. V osnovne smernice sodi vsekakor razširitev prodajne mreže za čimširši plasma ponujanih artiklov. K temu naj bi največ prispevala prav nova centralna trgovina, ki bo nudila potrošnikom vse potrebno za splošno kmetijski, živinorejski, vrtnarski, vrtničarski, vinogradniški in druge sektorje. Novi upravni prostori bodo razpolagali tudi z večjo sodobno opremljeno sejno dvorano, ki bo služila tudi za predstavljanje in ilustriranje novih pobud na kmetijskem področju. V načrtih zadruge je vzporedno z izgradnjo nove oljarne tudi dajanje večje pozornosti oljkarstvu tako v lastni režiji kot v režiji drugih na komercializaciji oljčnega pridelka. Seveda pa bo zadruga, je poudaril predsednik, morala posvečati veliko pozornost tudi kadrovskega vprijetju, saj je od usposobljenosti kadrov v mnogočem odvisna učinkovitost poslovanja. Zato pa je na koncu svojega poročila tudi pozval vse, ki jim je zadruga pri srcu, naj pristopijo k njej in se v njej tudi aktivno angažirajo.

Na koncu se je predsednik Mihalič zahvalil za požrtvovalno in zavzeto delo uslužbencu Pinu Debernardiju, ki po 35 letih službovanja v zadrugi odhaja v pokoj. Predsedniškemu poročilu je sledilo še poročilo predsednika nadzornega odbora dr. Robija Gantarja, občni zbor pa je obe poročili soglasno odobril.

V razpravi, v kateri sta poleg drugih sodelovala tudi dolinski župan Marino Pečenik kot član zadruge ter Alojz Debelis, ki je občni zbor pozdravil v imenu Kmečke zveze, so prišla na vrsto še razna druga vprašanja, pripombe in misli, soglasno pa je bila tudi poudarjena pomembna vloga, ki jo opravlja Kmetijska zadruga v korist svojih članov in kmetijskega sektorja na splošno. Zato pa je še toliko bolj potrebno, da v kar največjem številu pristopijo k njej predvsem mladi kmetovalci s svežimi močmi in tudi svežimi idejami. (jk)

Za normalne odnose med Slovenci

ACE MERMOLJA

Raje bi pisal o kakem nenavadnem dnevu, kot pa o tako pomembnem datumu, kot je ustanovitev Osvobodilne fronte. To pa ne zaradi tega, ker bi okleval glede vsebine dogodka, ali ker bi snobovsko nasprotoval praznovanju. Razlog je preprostejši: raje od praznikov, ki jih kot narod doživljamo s Črtomirovo razklano dušo, imam navadne dni, ko me zgodovina pusti pri miru in me tarejo vsakodnevne skrbi in me vsako toliko zasači nepričakovano veselje.

Vem, da ima vsak konstituiran narod svoje praznike. V Italiji smo včeraj praznovali dan osvoboditve in to brez posebnih traum in polemik, kot pač že dolga leta. Italijanski narod bi se moral ob tej obletnici še kako zamisliti, saj je udarec proti svobodi prišel iz njegovih lastnih vrst, vendar so danes njegovi zgodovinski dogodki v dovolj trdnih predelih in dan osvoboditve izpod nacifašističnega jarma so počastili najvišji italijanski državnik. Dvomim, da bo s Slovenci tako. Kot bem iz časopisov, niso zagotovile sodelovanja pri praznovanju OF pomembne slovenske stranke, kot so Slovenski krščanski demokrati, Kmečka zveza-ljudska stranka, kranjski liberalci. Slovenski krščanski demokrati so uradno sporočili, da ni umestno praznovati OF, ker je »izločala nepartijske sopotnike«. Sumim, da bo v bodoče tudi OF izpadla iz vedno tanjšega seznama narodnih praznikov. Ne vem sploh, za katere praznike se bomo lahko Slovenci zmenili, saj so celo Prešernove proslave vir polemik in političnih zaslotovanj.

Slovenci se mučimo s svojo preteklostjo, skratka, z zgodovino, ki je še vedno »na delu« tako, da se stare dileme vračajo v naš vsakdan kot kruta in usodna vprašanja. Je vsega tega kriv komunizem? Res je, da je dolga leta režim uporabljal praznike kot potrdilo svoje učinkovitosti in kot svojo legitimacijo, da je na ob-

Ob 50-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda

Korak, ki je zapisal Slovence med narode, vredne suverenosti

Cena 1 L. ali 15 Pf. za OF

Ko prečitaš, daj naprej!

SLOVENSKI POROČEVALEC

Leto II.

Informacijski vestnik Osvobodilne fronte

8. novembra 1941.

Štev. 24.

Smrt dveh partizanov - junakov.

Po zaslugi podlega izdajalca so gestapovci prišli na sled partizanoma M a j c n u Milanu, kavarnarju in gostilničarju v Šiški ter M a j c n u Janku, in ju obkolili v neki koči pri St. Janzu. V junjski borbi do poslednjega naboja in do zadnjega diha sta hrabra partizana ubila 3 in ranila 19 fašistov. Deset od teh je bilo težko ranjenih in sta dva še pozneje umrla. Slava padlim članom slovenske narodne vojske!

TEMELJNE TOČKE OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA, sprejete na II. plenarni seji SNOO (VIII. plenarni seji Vrhovnega plenuma OF.

1. Proti okupatorjem je treba vršiti neizprosno oboroženo akcijo.
2. Ta akcija predstavlja izhodišče za osvoboditev in združitve vseh Slovencev.
3. Stojec na stališču naravne in usodne skupnosti jugoslovanskih narodov ne priznava Osvobodilna fronta razkosanja Jugoslavije in deluje z vsemi silami za slogo in enotnost narodov Jugoslavije. Hkrati stremi k povezanosti slovanskih narodov pod vodstvom velikega ruskega naroda na temelju pravice slehernega naroda do samoodločbe.
4. Z osvobodilno akcijo in aktivizacijo slovenskih množic preoblikuje OF slovenski narodni značaj. Slovenske ljudske množice, ki se borijo za svojo narodno in človeške pravice, ustvarjajo nov lik aktivnega slovenstva.
5. Vse skupine, ki sodelujejo v OF, so se obvezale, da bodo lojalne v medsebojnih odnosih.
6. Po narodni osvoboditvi prevzame na slovenskem ozemlju oblast Osvobodilna fronta slovenskega naroda v celoti.
7. Po narodni osvoboditvi uvede Osvobodilna fronta dosledno ljudsko demokratijo. Vsa vprašanja, ki presegajo okvir narodne osvoboditve, se bodo reševala na dosleden ljudski demokratični način.

Prva stran Slovenskega poročevalca, informativnega biltena OF, s programom Osvobodilne fronte

»Upirati se je treba, upirati in upreti«

JOŽE PIRJEVEC

V Londonu so med vojno izdajali tedenski bilten, namenjen najvišjim vladnim in vojaškim krogom. V njem so zbirali poglavitna poročila predvsem iz zasedene Evrope, kolikor so jih mogle zbrati britanske obveščevalne službe. V teh sporočilih je od samega začetka po razpadu Jugoslavije aprila 1941 večkrat omenjeno, da nobene evropske dežele, niti Poljske, ni doletela tako tragična usoda kot Slovenijo.

Slovensko ozemlje so okupacijske sile razdelile na tri dele: najmanjšega, Prekmurje, je dobila Madžarska, Nemčija si je prisvojila Gorenjsko in Štajersko, slovensko Koroško in del Dolenjske, Italija pa ostalo Dolenjsko, Notranjsko in Ljubljano. Hitlerjev načrt je bil, da priključeno slovensko ozemlje čimprej raznarodi in isto so nameravali storiti tudi Madžari. Italijani so se odločili za bolj makiavelistično politiko, čeprav ni manjkalo glasov, predvsem iz Trsta, ki so zahtevali združitve južne Slovenije z Julijsko krajino in s tem raznarodovalno akcijo, kakršno so fašisti udeleževali v tej deželi že avajset let. V Rimu pa je prevladalo mnenje, da bi bilo najbolj primerno ustanoviti posebno Ljubljansko provinco, v kateri naj bi Slovenci imeli omejeno kulturno avtonomijo. Po načrtih zagovornikov takšne politike naj bi Ljubljana postala privlačno središče za vse Slovence, tudi za tiste pod tretjim Reichom. To, v naivnem upanju, da bo Italija, ko bosta Nemčija in Rusija izkpravljali v medsebojnem spopadu, razširila svojo oblast daleč preko tiste ločnice, ki jo je med svojim plenom in savojsko kraljevino načrtno sam Hitler.

Kljub takim razmišljanjem, ki so predvidevala vsaj embrionalno ohranitev slovenske identitete, pa je bil po mnenju večine opazo-

valcev slovenski narod prej ali slej obsojen na izginotje. O tem je bil pesimistično prepričan tudi marsikateri Slovenec. Najbolj tragičen predstavnik takega pogleda na bodočnost je bil bivši ljubljanski župan Ivan Hribar, ki se je pred vstopom italijanskih čet v mesto vrgel v Ljubljano, na nabrežnem napušču pa pustil list s Prešernovim verzom: »Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužni dnovi«.

Večina slovenskega vodilnega razreda tega prepričanja sicer ni delila, bila pa je mnenja, da je v trenutku največjega viharja pametno posnemati trse in se ujmi ukloniti. Razmere so bile zares zastrašujoče: cela zahodna in srednja Evropa je ječala pod nacistično in fašistično peto, Sovjetska zveza je bila še vedno Hitlerjeva zaveznica in samo Velika Britanija je v sebi našla toliko moči, da je še vztrajala v boju proti zmagujočemu Wehrmachtu. Dejstvo, da se je v takih razmerah našla sredi Ljubljane peščica ljudi, ki je sklenila, da se slovenski narod brez odpora ne bo dal izničiti, je tako veličasten dogodek, kakršnega doslej v svoji zgodovini še nismo imeli. Komunisti, levi Sokoli, krščanski socialisti, ki so se 27. aprila 1941 zbrali v Vidmarjevem stanovanju in sklenili, da rečemo z Alešem Beblerjem: »Upirati se je treba, upirati in upreti«, so v trenutku splošnega poraza naredili tisti odločilni korak, ki je Slovence za vedno zapisal med narode, ki so vredni suverene življenja.

V zadnjih petdesetih letih, ki nas ločijo od onega usodnega dne, smo na to temo slišali marsikatero himno, in prepričan sem, da večina izrečenih besed še danes drži. Toda, ker je vendar pol stoletja odaljenost, ki dovoljuje še drugačne pristope, morda ni povsem napačno, če se o odločitvi za organizirani odpor, ki je padla 27. aprila 1941, pogovorimo tudi na nekoliko neobičajen način. Pri raz-

mišljanju o tem, kar se je zgodilo, se ni mogoče namreč izogniti nekaterim vprašanjem. Prvo in poglavitno, ki se ponuja, je na primer tole: kakšno vlogo je imela Moskva pri odločitvi slovenskih komunistov, da postanejo pobudniki sestanka pri Josipu Vidmarju? Ne gre namreč pozabiti, da je KP Slovenije bila tedaj samo filialka KPJ in da je bila ta le veja Kominterne, ki je usmerjala politiko svojih članic v skladu s političnimi interesi Sovjetske zveze. Tudi ni mogoče spregledati, da se je Stalin sicer še oklepal zavezništva s Hitlerjem, da pa je že dolgo gledal z velikim nezaupanjem in celo sovražnostjo na njegovo prodiranje v balkanski prostor. V tem smislu je mogoče tudi razložiti, zakaj je Molotov v noči med 5. in 6. aprilom, nekaj ur pred nemško-italijanskim napadom na Jugoslavijo, podpisal z. ambasadorjem Gavrilovičem pogodbo o prijateljstvu - Jugoslovane je pač s to simbolično gesto hotel ohrabriti, da se Hitlerju kolikor je mogoče postavijo po robu.

Ali je politiko slovenske komunistične partije aprila 1941 narekovala Moskva, bomo zvedeli, ko bomo lahko stopili v arhive kominterne. Ni pa mogoče spregledati dejstva, da se je Osvobodilna fronta vse do Hitlerjevega napada na Sovjetsko zvezo 22. junija 1941 imenovala Antiimperialistična fronta, in da je torej metala v isti koš tako nacistične fašiste kot zahodne »kapitaliste«. Sum, da je bila torej samo kamenček, v načrtovani politiki Moskve, do katere naj bi prišlo, ko se bodo - kakor je napovedoval že Lenin - imperialisti izčrpali v medsebojnem boju, je več kot upravičen. Osvobodilna fronta je skratka že v svojem zasnutku nosila srno stalinizma, ki je pozneje obrodilo bogate sadove.

Takšen razvoj bi seveda ne bil mogoč, če bi se slovensko meščanstvo in kler v trenutku preizkušnje ne izkazala tako nezmožna

velikopoteznih odločitev. Neki sem bral, da bi OF - posebno na začetku - ne imela tistega razmaha, ki ga je, če ne bi bilo Kocbekovih krščanskih-socialcev. Predstavljamo si šele, kaj bi lahko bila, če bi ji dala svoj blagoslov Cerkev s škofom Rožmanom na čelu. Toda konservativna miselnost, strah pred tveganjem nezadostno razumevanje smrtnih nevarnosti, ki jo je nacizem predstavljal za vso evropsko civilizacijo, so katoliški cerkvi (ne samo v Ljubljani, temveč tudi v Rimu) preprečili, da bi v času velike vojne preizkušnje odigrala tisto vlogo, ki bi jo v skladu s svojim pomenom v zgodovini Evrope morala prevzeti. Konkretno bi to v slovenskem primeru pomenilo, da bi se popkovina, ki je vezala slovenske komuniste na jug in na Moskvo pretrgala ali pa bi jih zadušila. V spopadu med črnimi in rdečimi, ki pa se je razvil vzporedno z bojem proti okupatorju, so drugi zmagali, ker so bili bolj pogumni, morda tudi bolj obupani, saj je bil v nevarnosti tisti »vrt človeštva«, kakor je Tito označil Sovejsko zvezo, v kateri so videli svoj Eden.

Ko je z zmago anglo-ameriških sil v Severni Afriki in z zaustavitvijo nemškega napredovanja v osrčje Rusije po bitki pri Stalingradu na začetku leta 1943 postalo jasno, da je Hitlerjev poraz samo vprašanje časa, je Osvobodilni fronti odbila zadnja ura. Čeprav je ohranila svoje ime, se je v resnici spet prelevila v Antiimperialistično fronto, kajti, kako naj bi komunisti zaupali, da bi se v primeru zavezniškega izkrcanja na Balkanu krščanski-socialisti ne odrekli skušnjavi in odkrili v Churchill in Rooseveltu bolj privlačna patrona kot v Stalinu. Čas za njihovo izključitev iz igre je s tem nastopil: Dolomitsko izjavo, ki je tako usodno pogojila usodo slovenskega naroda v naslednjih petinštiridesetih letih, je bilo treba samo napisati in podpisati.

Štekar: Naredili smo samo svojo dolžnost

VLADO KLEMŠE

»Naredili smo svojo dolžnost, kakor ogromna večina naših ljudi. Nam je šlo predvsem za osvoboditev izpod fašizma in prenehanje okupacije naših krajev s strani Italije. Ni mi žal za vse, kar sem naredil, za žrtve, za trpljenje, čeprav sem danes, tako kakor so se stvari zasukale, tudi razočaran.« Preproste besede, ki pa povedo vse.

Tako razmišlja Avgust Štekar - Gušte iz Števerjana, iz družine, ki je med narodnoosvobodilno vojno z velikimi žrtvami dokazala zvestobo idealom, ki so bili vodilo večini Primorcev v najtežjih časih. Gušte je bil med tistimi, ki so v Števerjanu med prvimi prisluhnili pozivu na odpor in upor in ki so postali eden od članov organizacije, brez katere bi štiri leta trajajoči spopad med maloštevilnim narodom, obsojenim na večno suženstvo in izgnanost, in mogočnim sovražnikom kmalu opešal. Danes v teh čudnih časih, zvenijo take besede morda anahronistične, posebno v ušesih mlajše, povojne generacije.

»Glavna agitatorja narodnoosvobodilnega gibanja sta bila v Števerjanu dva soimenjaka, dva Jožefa, oba Humarja. Enega smo poznali kot Pepeta z Grdinca, drugega kot Pepeta Klemenčevega. Prihajala sta v našo in tudi druge hiše, prepričevala ljudi o ciljih gibanja. Kdaj je to točno bilo, z gotovostjo ne bi mogel reči. Vsekakor pa mislim da že leta 1942. Ljudje so jima verjeli in zaupali, ker sta znala boj za osvoboditev izpod fašizma povezati tudi s socialnem položajem naših ljudi, ki so takrat, posebno v Brdih, ječali pod težo kolonata.«

Ščasoma je pričela prihajati tudi oefarska literatura, (nekaj časa je v kraju krožila tudi filočetniška propaganda) se spominja Gušte, ki jo je bilo treba posredovati naprej. Dostavil jo je celo bratu, ki je bil vpoklican v vojsko v Piemontu.

Kako je delovala oefarska zveza? Tudi z zbiranjem pomoči in prenašanjem paketov v Gonarsu in Viscu za prtim internirancem. To je urejal Gušte, ki se je iz Števerjana, oziroma Kojškega, kjer je bilo takrat županstvo, uradno »preselil« v San Vito al Torre.

Ta zveza je delovala tudi ob razpadu Italije, ko je bilo treba slovenskim internirancem pomagati čimprej domov ali na varno (kakor se je zgodilo tistim dvanajstim ali petnajstim bolnikom v Viscu, ki so jih spravili v bolnišnico v Palmanovo) v nasprotni smeri pa pomagati italijanskim vojakom.

Uspešnost organizacije OF na terenu in da je gibanje zajelo sleherni hišo, se je poznala v Števerjanu že v začetku leta 1943, ko so v partizane odšli vsi letniki, 1925 in mlajši, ki bi jih sicer mobilizirali v italijansko vojsko.

»Zakaj smo vse to delali? Preprosto, ker se nam je to zdelo pravilno, ker smo bili prepričani, da je tako prav. Veš, pri nas smo precej trmasti, pa tudi uporni. Spominjam se, kako me je nemškutarski župnik v Črnučah, kjer smo bili v begunstvu med vojno, namlatil, ker nisem pri maši hotel moliti za zmago Avstrije. Pa se nisem poboljšal.«

Trmo in pokončnost je Gušte ohranil tudi v povojnem obdobju, čeprav je šel skozi strahote Buchenwalda. Tudi takrat, ko so, zlasti po prihodu zaveznikov in po razmejitvi bili vse pogostejši tisti, ki so se obračali po vetru. Takšen je še danes, ko občasno, s preprosto besedo pove marsikatero resnično. Resnice pa, vemo, vsi nimajo radi.

Pogledi in mnenja mladih o dogodkih izpred 50 let

Vrednote še živo prisotne

DAMJANA OTA

Kako generacija, ki se je rodila pred približno četrt stoletjem razmišlja o Osvobodilni fronti slovenskega naroda? Kaj mladim še predstavljajo vrednote, za katere so se naši dedje in očetje borili v letih druge svetovne vojne? Koliko sploh vedo dijaki, študentje, oziroma njihovi vrstniki, ki danes delajo o tistem mračnem obdobju zatiranja našega naroda? Drobna mnenjska raziskava med zamejskimi predstavniki te generacije dokazuje, da je bila z informiranjem skopa predvsem šola: pripoved o OF in sploh tistem obdobju se je tako pogostejše oglasila v družinskem krogu, važno vlogo odigrava tudi osebno zanimanje. Na OF mladi pač gledajo predvsem z zornega kota človeka, ki tistih časov ni doživel in je o njih zvedel iz ust bivših borcev. Osnovne vsebine in vrednote, ki označujejo sleherni boj za enakopravni obstanek nekega naroda, pa so tudi pri mladih še vedno živo prisotne.

VLADICA VODOPIVEC univerzitetna študentka (zgodovina): »OF mi pomeni veliko, še posebno sedaj, ko skušajo nekateri zmanjšati pomen tega zgodovinskega dogodka in ga s strankarsko-političnega zornega kota izkoristiti sebi v prid. Mislim, da je bila najvažnejša vrednota OF svoboda: boj za svobodo, za pravico rabe slovenskega jezika, ki postaja danes že dolžnost, predvsem v naši zamejski stvarnosti. Tudi zavest o pripadnosti slovenskemu narodu, ki jo je OF še posebej izražala, je čedalje pomembnejša v današnjih časih. O tem zgodovinskem dogodku pa bi morali biti več obveščeni, mnogi izražajo mnenja in sodbe, ne da bi dobro poznali okoliščin. Zato bi morali danes v šoli veliko več poudariti to obdobje, ki nam je bližje kot marsikatero drugo. O OF sem veliko zvedela iz pripovedovanja svojih dedov, ki so drugo svetovno vojno doživljali v prvi osebi, podrobneje sem se pozanimala sama, širšo obravnavo mi omogoča tudi študij na univerzi.«

ANDREJ ŠIK organizacijski tajnik SDGZ: »Dogodek je bil zelo pomemben za zgodovino slovenskega naroda, še posebno v trenutku, ko je okupator imel pobudo v svojih rokah. Morda bo izzvenelo retorično, a mislim, da je

treba poudariti, kako so z OF Slovenci dokazali velik pogum, vero v svoje ideje in pokončnost, če so se zoperstavili sovražniku tudi v okoliščinah, ki niso obetale veliko dobrega in niso dajale dosti izgledov. Moje poznavanje takratnih dogodkov mislim, da je isto, ki ga ima vsa moja generacija: OF sem spoznal iz branja in po pripovedi starejših, šola pa mi je povedala zelo malo, verjetno ker za to obdobje ni bilo zanimanja.«

ALJOŠA TERČON univerzitetni študent na fakulteti za mednarodne diplomatske vede: »OF mi kot zgodovinski dogodek pomeni osvoboditev slovenskega naroda izpod tujega okupatorjevega jarma. Še danes so aktualne vrednote OF, kot je ponos na slovenstvo, poudaril bi izraz samostojnosti in samoodločbe slovenskega naroda. V šoli sem o tem obdobju zvedel zelo malo, skoraj nič. V glavnem so moji viri informacije časopisi, starši in sorodniki, pa tudi univerza.«

ALENKA ŠTOKA univerzitetna študentka na tržaški fakulteti za literarne vede: »Zgodovinsko gledano je OF nedvomno izjemen dogodek, škoda le, da je njegov začetni pomen nato degeneriral, da OF ni bila več fronta vseh Slovencev. Od Dolomitske izjave je bila težnja, verjetno že stalno vidna, jasneje nakazana, tako da se je pozitivna plat OF izničila. Vrednote OF so prav gotovo v uporabi nacifasističnemu nasilju. Aktualnost dogodka je v boju za pravice, ki ga moramo udeležiti še danes, čeprav so okoliščine povsem drugačne. To je vsebina, ki je ne smemo pozabiti. Informacije o OF so mi posredovali starši, šola, knjige, veliko je osebnega zanimanja: v dobi obveznega šolanja je bila informacija nezadostna in enosmerna, precej boljše je bilo na klasičnem liceju.«

ROBERT BANDI vajenec: »Ustanovitev slovenske Osvobodilne fronte proti okupatorju je bila bistvena. Verjetno je bil nujen tudi tisti postopek, mislim pa, da so še posebej pomembni končni rezultati. Po tedanjem tak po gumnem skupnem nastopu proti zatiranju je še danes pomembno, da se Slovenci skupaj zavzemamo za svoje pravice, se zoperstavljamo krčenju naše manjšine. Ta "družnost" bi morala biti stalno prisotna, boj za naše pravice pomeni veliko za bodočnost naše kulture, mladine. Čeprav so okoliščine po petdesetih letih zelo različne, je skupna zahteva po enakopravnosti še danes potrebna. O OF mi niso mogli pripovedovati dedje, ki jih nisem poznal, ker so vsi štiri umrli med vojno. Veliko so mi o tem povedali starši, v šoli sem tudi zvedel precej, a le z enostranskim obravnavanjem dogodkov, takorekoč s političnega vidika.«

MITJA RUSTJA univerzitetni študent na ekonomski fakulteti s turistično usmeritvijo v GO: »Dogodka nisem doživel v prvi osebi, zavedam pa se njegove zgodovinske važnosti, tudi v današnjem življenju. Verjetno je naš svet danes bil drugačen, ko tega mejnika ne bi bilo. Sicer lahko samo čutim, da so bile stvari v redu narejene in pravilno zastavljene. Med vrednotami oziroma vsebinami OF se mi zdi najpomembnejši in danes še aktualen čut svobode, in to v najširšem smislu, kot svoboda posameznika in naroda,

ki ga nihče ne sme zatirati, nanj negativno vplivati in ga omejevati. Zelo veliko, kar je bilo prisotnega v idealih OF, je bilo za tisti čas in tiste okoliščine res v redu. Ne bi rekel, da vrednote OF niso več aktualne. Mislim, da veljajo še vedno in za vsak narod, do kler je le-ta tlačjen, nesvoboden. Način in metode, ki so jih takrat uporabljali, pa nimajo nobene neposredne povezave z današnjostjo. Priznam, da osebno o NOB nimam velikega znanja, v veliki meri je to šolsko znanje in pa tako, ki sem ga dobil ob branju. Priznam tudi, da se nisem veliko poglobil v študij tega obdobja, ker sem pač gojil druge interese. Imam precej jasno sliko o dogodkih, čeprav se nisem natančneje poglobil in ne bi mogel obravnavati posameznih podrobnosti.«

ALJOŠA GAŠPERLIN univerzitetni študent: »OF je nedvomno zelo važen mejnik v slovenskem odprniškem gibanju proti nacifasizmu, zlasti kar zadeva ohranjanje jugoslovanske in predvsem slovenske identitete. Dogodek kot tak je ohranil svoj pomen tudi v povojnem času, ni se veliko zmanjšal, po mojem mnenju, niti v vseh teh letih do danes. Pri tem mislim na vrednote in vsebine, kot je v prvi vrsti ohranjanje narodne zavesti. Zato se OF uokvirja v tisti široki krog dogodkov, ki so vse do danes pripomogli k utrjevanju čuta pripadnosti k slovenskemu narodu. Mislim, da to velja posebej za nas zamejce. OF je bila ena od stvari, ki so prispevale k našemu obstoju. Poudaril bi tudi skupen nastop različnih mislečih in usmerjenih, solidarnost, ki so jo le-ti izkazali v odločnem uporu proti zatiralcu. O dogodkih iz tiste dobe sem zvedel iz pripovedovanja starejših, precej sem se pozanimal sam, predvsem z branjem knjig, tudi v šoli, čeprav zgodovinska obravnava te dobe ni bila dovolj izčrpna.«

MAGDA ŠVARA, udanica: »Mislim, da je ustanovitev OF važen zgodovinski dogodek za naš narod. Med vrednotami, ki so od tedaj še vedno zelo veljavne, bi se morali danes še zavzemati za enakopravnost med narodi, pravičnost in nenazadnje svobodo. Mislim, da je OF in sploh tisto obdobje še aktualno, čeprav ni več občutno na isti način. V šoli sem o tem zvedela zelo malo, skoraj nič. Vse moje poznavanje tistih časov prihaja iz družinskega kroga, iz branja in iz dolgoletne osebne izkušnje med taborniki.«

KATJA TURK, univerzitetna študentka: »Gotovo je OF nekaj važnega, morda za mlade pa res samo zgodovinski dogodek, ki ga niso doživeli. Morda bi starejši tudi radi, da bi drugače gledali na tisto preteklost. Osnovne vrednote OF so po mojem mnenju še vedno aktualne, posebno v tem trenutku, ki ga doživlja Slovenija. Za nas zamejce bi bilo pomembnejše, ko bi v večji meri upoštevali odpiranje. Mogoče v tem smislu naše današnje potrebe nepopolnoma sovpadajo z vsebinami, ki jih je izpričevala OF. Šolska izobrazba je temu obdobju posvetila zelo postransko pozornost, prej je uspelo, da smo te dogodke obravnavali pri literarnem kot pa pri zgodovinskem pouku. Ko sem bila mlajša, sem prebirala veliko tvojstvene literature, večji del informacij, pa so mi posredovali prav starši.«

● Za normalne odnose med Slovenci

NADALJEVANJE S I. STRANI

lasti. Pred in po preobratu so se nad prazniku zgrnili oblaki vprašanj in ob vsakem se porajajo nove dileme in delitve. Vendar čas teče in bi bilo prav, da bi resnične praznike očistili navlak in jim dali mesto, ki jim pripada. V tem smislu bi morala biti ustanovitev Osvobodilne fronte dokaj nesporen praznik, saj je povsem naravno, da se narod upre okupatorju in skuša z uporom uveljaviti svojo pravico do svobode in samostojnosti. Takratni okupator ni bil nedolžna lovška organizacija, ampak sila, proti kateri so se borile številne demokratske države, vstevši ZDA, ki si danes ne mučijo vesti, da je bil eden izmed zaveznikov tudi zloglasni Stalin. Kaj se je vse potem Slovenecem zgodilo, verjetno res ne gre pripisovati ustanovitvi OF, saj to vodi v tezo izvirnega greha. Ne bi rad nadaljeval diskusije in polemike. Zdi se mi, da kot narod potrebujemo nekaj trdnjših točk, da stalno ne podžigamo diskusij o grešnikih in grehih. Zgodovine seveda ne smemo pozabiti, vendar njena sila ne sme biti premočna; ne smemo ji dovoliti, da se razteza čez sedanjost in nam megli prihodnost.

Tu v zamejstvu čutim v našem »trdem jedru« plamteče strasti in globoka razočaranja, ki nam vsekakor ne dajejo moči. Vem, da se bodo starejše generacije težko izmuznile dinamiki velike sanje in velikega razočaranja, prav tako se bodo težko izmuznili zamolčki tesnobi tisti, ki so bili proti. Vendar je nevarno, da ta občutja zadušijo druge sanje in

druge vrednote, ki pa le niso padle in propadle.

Želim si, da bi OF postal navaden praznik, z občajnimi govori in popoldanskim izletom v naravo, ker je pač to ritual konstituiranih proslavljanj zgodovinskih »prelomnic«. Preprosteje povedano: želim si normalizacijo odnosov znotraj samega naroda, saj je to moč za bodočnost. Vem, da ni lahko, vendar je hudo biti še vedno razklani na nekaterih osnovnih datumih, kot da smo en narod z različnimi zgodovinami, torej shicofrenični narod, ki zaman išče očeta in mater.

Črtomir, razbiti med starim in novim bogom, med zvestobo in ljubeznijo, na poti v močvirnat Oglej. Naša razpita pot v Evropo bo lažja, če se bomo nanjo napotili z mirnejšim srcem in dali starim dilemam prostor, ki jim pritiče, da ne bo pač Evropa tujina, kot sumim, da je bil Črtomiru tudi Oglej, ki je pravo nasprotje od pokrajine, ki je obdajala Ajdovski Gradec. Tudi slovenska država bo trdnjša, če bo temeljila na nekkih jasnih izhodiščih in ne na stalnem spreminjanju vsega.

Ne trdim, da bi morali o OF vsi enako misliti, saj tudi v Italiji nimamo vsi enakega odnosa do 25. aprila ali kakega drugega praznika. Vendar prazniki niso za to, da sije iz njih poslednja resnica, ampak so konstitutivni člen neke splošne zavesti, tudi takrat, ko večini ljudi pomenijo le dela prost dan. Morda so prazniki samo ritual skupnosti in države; ne vem, vem pa, da niso prazniki, če rojevajo vedno nove tesnobe, dvome in razkole.

Centralsped

MEDNARODNA ŠPEDICIJA IN PREVOZ

Filiale: MILAN - GORICA - FERNETIČI

Sedež: TRST - Miramarski drevored 3

Telefon: (040) 417831/5 - Telex: 460140 CENTTS I - Telefax: 43903

Carinska služba, zbirni promet, skladišča, aviopromet, pomorski in kontejnerski prevozi, suhozemski transport

adria impex

UVOZ-IZVOZ ZASTOPSTVA S.p.A.

POOBlašČENI IZVOZNIKI OSEBNIH AVTOMOBILOV, TOVORNIH VOZIL IN ORIGINALNIH REZERVNIH DELOV

LANCIA

IVECO

SPECIALIZIRANI V IZVOZU BLAGA ZA ŠIROKO POTROŠNJO

34132 TRST - Ul. Geppa 9 - Tel. (040) 369220 - Fax (040) 369112 - Telex 460231 ADEX I
34170 GORICA - Ul. dell'Industria 6 - Tel. (0481) 522012

FARCO

S.r.l.

FINE CHEMICALS

34132 TRST
Ul. del Lavatoio 4
Tel. (040) 365424
Tlx: 461012 FARCO I
Fax (040) 363918

PETROKEMIJA
KEMIJA
FARMACEVTIKA

Filiala v Gorici: Ul. Trieste 160
Tel. (0481) 20769

Pogovor z Izidorjem Predanom vlogi OF v Beneški Sloveniji

Temelj beneške zavesti

RUDI PAVŠIČ

Izidor Predan je med zamejskimi Slovenci znana osebnost. Lahko bi rekli, da je postal pojem prizadevanja beneških Slovencev za svoje pravice. Težko bi bilo opisati vse, kar je naredil in še dela za svoje ljudi, za svoj narod, za svoje beneške rojake.

Zato ni naključje, da smo se prav do njega obrnili, da bi ob letošnji 50. obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte izvedeli, kako se je to gibanje razvijalo v Beneški Sloveniji in kaj je pomenilo za tamkajšnje slovensko prebivalstvo. Sredi popoldneva smo ga našli doma v Dolenji Mersi. Vesel je bil obiska, čeravno je mimogrede prišepnil, da ne bo mogel na dolgo govoriti o teh pomembnih vprašanjih, saj je bil namenjen v Štoblank v občino Dreka, kjer je bila najavljena maša za dušnico v spomin na domačega župnika Marija Lavrenčiča. Pa vendar časa je bilo dovolj, da nam je v poldrugi uri povedal marsikaj zanimivega.

Letos poteka 50 let od ustanovitve Osvobodilne fronte. S kakšnimi občutki spremljate to zgodovinsko obletnico?

»Ustanovitev Osvobodilne fronte je bila velikega pomena za slovenski narod. Sklep, ki so ga takrat sprejeli Kidrič, Vidmar, Krajger in drugi, je bil važen za vsestranski razvoj slovenskega naroda. Ne smemo namreč pozabiti, da so takrat Mussolinijeve in Hitlerjeve sile sklenile, da bodo uničile slovenski narod. Zato je bilo bistvenega pomena, da smo se tem silam zoperstavili z vsemi sredstvi. In prav v tem neenakem boju je slovenski narod pokazal svetu svojo veličino. V narodnoosvobodilni borbi smo postavili temelje svoji državi.«

Kaj je pomenila Osvobodilna fronta za Beneško Slovenijo?

»To gibanje je bilo tudi za naše kraje izrednega pomena, saj je v vaških odborih OF sodelovalo nad tisoč domačinov. Posledično pa je OF zagotovila Slovincem v videmski pokrajini določeno organiziranost in postavili so temelji tega, kar danes imamo. In ne samo to. Prvič v naši zgodovini smo začutili večjo povezanost z matičnim narodom, spoznali smo, da smo

del tega naroda in zato javno in glasno zahtevali svoje pravice.

Organizacija, ki je prevzela idejno nasledstvo OF, je bila Demokratična fronta Slovencev, ki smo jo ustanovili 1. maja 1949. Ustanovni občni zbor smo imeli v čedajski kinodvorani Impero.

S to konferenco so naši ljudje pokazali Italiji, da živijo kot Slovenci, da osemdesetletna asimilacijska in raznarodovalna politika ni uspela pod Matjurjem, ob Nediži in Teru.«

Kaj je pomenilo v povojnih letih sodelovati v DFS?

»Nobena skrivnost ni, da smo delovali v nemogočih pogojih, saj so nas Italijani smatrali za skrajne levičarje, čeravno so delovali v vaških odborih ljudje vseh prepričanj, predvsem katoličani. Naše delo, ki je bilo usmerjeno predvsem v uveljavljanju narodnostih kakor tudi socialnih in gospodarskih pravic, so pripadniki večinskega naroda ocenjevali kot izdajstvo domovine.

Odveč bi bilo povedati, da so takratne oblasti dokaj odločno posegale po naših pobudah in tudi po posameznikih. Sami varnostni organi so bili na strani tajnih organizacij (Gladio, O, Tricoloristi), ki so prav v tem času v središču pozornosti italijanskega javnega mnenja. Sicer pa ne verjamem, da bomo izvedeli za vso resnico o ci-

ljih in namenih teh tajnih organizacij, ki so delovale tudi v Benečiji.

Naši aktivisti so bili vseskozi preganjani. Vsakdo izmed nas nosi še danes posledice takratnih brutalnih posegov. Uvedli so ustahovalne procese, med katerimi gotovo izstopa proces proti takozvani Beneški četi. Sicer je bil to Beneški bataljon, ki je skupaj z Brici sestavljal Briško-beneški odred. Tudi to je danes aktualno. Ljubljansko ulico, ki nosi ime po Briško-beneškem odredu hočejo preimenovali v ulico Ivana Trinka. Mislim, da bi si Ljubljana ne smela privoščiti takih zamenjav, saj sta tako Briško-beneški odred kakor Ivan Trinko zaslužna za razvoj Benečije in si zaslužita ulico v Ljubljani.

Tudi duhovniki so bili preganjeni in zanje je bilo izredno težko darovati mašo v slovenskem jeziku. Določeno nerazumevanje do slovenskega maševanja je prisotno še danes na Videmskem, čeravno moramo priznati, da se je videmska škofija odločno postavila na stran naših duhovnikov, kar se v povojnem času ni dogajalo.

Svet se hitro spreminja in včerajšnji dogodki že gredo v pozabo. Kljub temu pa je letošnja obletnica ustanovitve OF dogodek, ki bi se ga ne smelo pozabiti. Kaj bi s tem v zvezi rad povedal mladim beneškim generacijam, ki niso preživele medvojnega in povojnega obdobja?

»Želel bi jim svetovati, naj bodo ponosne na to, kar so počeli njihovi očetje v najhujših časih naše zgodovine, ko še je šlo za biti ali ne biti. Želel bi jim povedati, da sem za spravo, a ne za vsako ceno s tistimi, ki blatijo odporiško gibanje in narodnoosvobodilno brobo. Po svojem značaju ne bi želel sprave s hlapci in sodelavci okupatorja.

Kakor povsod po Sloveniji so tudi v naših krajih gorele slovenske hiše in cele vasi in to je težko pozabiti. In za vsakega Slovence, ki je umrl v koncentracijskih taboriščih, so odgovorni tudi kolaboracionisti.

Našim mladim pa bi želel povedati, naj za vsako ceno čuvajo svobodo, ki je največja pridobitev našega odporiškega gibanja. Ko živis v svobodi, lahko ustavrjaš tudi druge dobrine za vsestranski napredek človeštva.«

Oskar Kovačič, organizator OF v Trstu

Snovalec odpora

Oskar Kovačič

Zora Perello

JOŽE KOREN

O prvih začetkih nastajanja Osvobodilne fronte v Trstu leta 1941 je bilo že mnogo napisanega na osnovi avtentičnih pričevanj akterjev tistega časa in arhivskih dokumentov. Stvari so, če že ne do kraja dognane, prav gotovo verodostojne. Od tistih časov poteka letos 50 let, mnogih nosilcev dogajanj ni več, nekatere je pobral medvojni čas, druge povojna leta. Prišle so nove generacije, z njimi novi problemi in odmikanje let spravlja marsikaj v pozabo ali zavija v meglenost. Zato je le prav, da od časa do časa, zlasti pa ob letošnji 50-letnici, to megleno kopreno nekoliko odstrnemo. Virov seveda ne manjka, lahko bi se na primer oprl na pisanje zgodovinarjev Janeza Kramarja ali Milana Pahorja, na spominske beležke drugih akterjev (Ernesta Arbanasa, Danila Perica itd.), pa sem še enkrat prebral vse tisto, kar mi je aprila 1981 pripovedoval Leo Kovačič, brat Oskarja Kovačiča, človek torej, ki je bil takrat v samem osrčju dogajanj.

Kdo je bil Oskar Kovačič? Rojen v Mostu na Soči (Sv. Luciji) 27. oktobra 1908, je kot primorski emigrant v času fašizma živel v Ljubljani. Kot visokošolec je bil aktiven v levičarskem društvu Triglav in pri organiziranju komunistične partije. Zaradi te dejavnosti je bil obsojen na 18 mesecev zapora in je kazen

prestal v Sremski Mitrovici. Po izpustitvi je organiziral ustanovni kongres KPS na Čebinah aprila 1938 in bil izvoljen za člana CK KPS. Leta 1939 ga je policija aretirala in internirala v zloglasni Bileči v Hercegovini. Ob napadu na Jugoslavijo se je vrnil v Ljubljano, postal član vojne komisije CK KPS, ko pa je bilo ustanovljeno poveljstvo partizanskih čet v Sloveniji, je postal njegov član. V tem svojstvu in kot primorski rojak je bil poleti 1941 poslan na Primorsko, predvsem v Trst. Odločitev o tem je bila sprejeta v takoiimenovani primorski komisiji CK KPS, ki jo je vodil organizacijski sekretar, tržaški rojak Tone Tomšič.

Točen dan Oskarjevega prihoda v Trst ni preciziran, vendar je zanesljivo, da je bilo to najkasneje pred koncem julija 1941, kakor je tudi znano, da se je na tvegano pot odpravil z ilegalnim imenom oz. izkaznico na ime Anton Polak (ali Poljak).

Leo Kovačič mi v svojem pripovedovanju ni vedel opisati poti, po kateri je Oskar prišel v Trst, tako on kot drugi pa govorijo, da se je po navodilih, ki jih je dobil v Ljubljani, oglasil najprej v Trzinu pri »Strugarjevih« in nato pri bratu Rudiju in Lojzetu Peric z namenom, da bi v Trzinu vzpostavil centralno bazo OF. Ta namen pa je hitro opustil, saj so na sestanku v Trzinu

NADALJEVANJE NA IV. STRANI

V Rimu je do konca vojne deloval poseben odbor

Za neodvisno Slovenijo

JANKO JEŽ

Odbor za ustanovitev neodvisne in samostojne Slovenije je deloval v Rimu po 8. septembru 1943 (razpad fašistične Italije) do prihoda zavezniških čet v Rim. Nato so se njegovi člani začeli razhajati: v ZDA, v Argentino, na Švedsko. Jaz sem edini ostal v Rimu, dokler se nisem leta 1948 vrnil v svoj rojstni kraj. Vsak član je ob razidu ohranil v odboru svoj položaj z obljubo, da bo še sodeloval v smislu odborovega programa. Meni je bila dodeljena naloga, da skrbim za razplet našega primorskega vprašanja, seveda poleg zanimanja za splošni razvoj dogodkov, ki so se v tem sklopu pojavljali. Vsi člani odbora so že umrli. Kot edini še živeči njegov član in tajnik sem skušal ohraniti svojo anonimnost. Razvoj političnih dogodkov pa me sili, da prvič po skoraj 50 letih od ustanovitve tega odbora stopim v stik s slovensko javnostjo, ko se vprašanje slovenske državnosti približuje svojemu razpletu in uresničitvi.

Ob 50-letnici upora jugoslovanskih narodov proti pristopu Jugoslavije k paktu osi Berlin - Rim - Tokio; ob 50-letnici zahrbtnega napada nacifašističnih sil Italije, Nemčije, Madžarske in Bolgarije na Jugoslavijo; ob obletnici neusmiljenega nemškega bombardiranja Beograda na velikonočno nedeljo leta 1941; ob 50-letnici ustanovitve osvobodilne fronte v Ljubljani sodim, da je moj korak upravičen. Gre sploh za dolžnostno dejanje, ker je bilo delo tega odbora zgodovinskega pomena. To je tudi oddolžitev spominu dr. Cirila Žebota, ki je bil predsednik tega odbora in je lani umrl v ZDA, kjer je bil profesor trgovinskega prava na Georgetownski univerzi v Washingtonu.

S kakšno legitimnostjo sem se odzval vabilu, naj sodelujem v Odboru za ustanovitev neodvisne in samostojne slovenske države? V Ljubljani se kot visokošolec nisem hotel pridružiti ne klerikalcem in ne liberalcem (Oprostitve, da se poslužujem teh dveh utrjenih vzdevkov za vodilni skupini v predvojnem slovenskem političnem življenju. Po vojni je to usodno razlikovanje med Slovenci šlo skoraj v pozabo, obuja pa se v novejšem času, ker izgleda, da nimamo kaj pametnejšega početi. Komu to koristi? Naj današnja mladina o tem razmišlja.) Komunisti, ki so izšli iz dediščine avstrijsko-slo-

venske socialne demokracije, so spretno izkoriščali slovenske razprtije in začeli nastopati kot rešitelji problema svetovnega in s tem seveda tudi slovenskega proletariata. S Hitlerjevim napadom na Sovjetsko zvezo so pridobili na pomenu pri preprostem ljudstvu. Če so se organizirali za primer nacifašističnega napada na Jugoslavijo in s tem prvenstveno na Slovenijo, ki je bila najbolj izpostavljena kot neposredna mejašica z Nemčijo in Italijo; če je prišlo do ustanovitve OF pred 50 leti v Ljubljani tudi z njihovim sodelovanjem, vprašujem, kaj so storili ostali, da bi preprečili njihovo sprotno prevzemanje vodstva v boju proti okupatorju? Organiziranje kolaboracionizma z okupatorjem prav gotovo k temu ni prispevalo. Edvard Kocbek je odigral nepozabno vlogo pri reševanju slovenskega katoliškega ugleda pred svetom, pred velikimi zavezniki, katerim so Slovenci in sploh Jugoslovani bistveno pripomogli k zmagi nad nacifašizmom. Že dejstvo, da je bila Nemčija z Italijo prisiljena, da je imeli vso vojno 40 divizij na Balkanu, dovolj zgovorno dokazuje, proti komu so se te divizije borile.

Že vojna sama je revolucija. Revolucija proti nasilnemu redu, ki ga napadalec in okupator skuša vsiliti trenutno šibkejšemu za dosego svojih zavojevalskih in izkoriščevalskih namenov. Revolucija tlačnega naroda proti imperialistično neobzirnemu zavojevalcu, ki hoče za vsako ceno vsiliti svoj namišljeni višji socialni in gospodarski red ljudstvu. Naš osvobodilni boj je bil predvsem upor proti nacifašističnemu okupatorju, nato revolucija proti zakrknjenemu delu našega naroda, ki ni razumel že od vsega začetka, da je njegova splošna in bistvena dolžnost boriti se proti nasilnemu tujcu, ki nas je hotel zbrisati z zgodovinske pozornice, kjer smo se pojavili pred 1.500 leti. Šlo je za neizprosno borbo proti mogočnemu molohu, ki je ustrahoval ves svet. Slovenski narod je bil v tej borbi popolnoma zavestno na pravi strani. Ponosen je na svojo zmago v drugi svetovni vojni po srditnem odporu in nato po zanosnem obračunu z morilcem njegovi najboljših sinov. Slovenski narod je ponosen na to zmagovito borbo proti Hitlerjevi Nemčiji in Mussolinijevi Italiji. Slovenija je ponosna, da je v drugi svetovni vojni stala ob strani ZDA, Veliki Britaniji, Franciji in Sovjetski zvezi, ki še danes

NADALJEVANJE NA IV. STRANI

MOJA BANKA

BCTKB

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

V ČEDADU

GRAFICENTER

● Snovalec

NADALJEVANJE S III. STRANI

ču sklenili, da je bolje bazo ustanoviti v Trstu tudi zaradi lažjih zvez z Ljubljano in širšega zaledja tržaške okolice.

Toda še predno se je odpravil v Trst, je Oskar Kovačič šel na Tolminsko in od tam v Ljubljano na posvet in potrditev za ustanovitev centrale OF v Trstu. Tako se je konec avgusta ponovno vrnil v Trzic k bratoma Lojzetu in Rudiju Peric, ki sta skupno z bratoma Cvetkom in Danilom Peric sestavljala prvo skupino OF v Trzicu. In prav Danilo je Oskarja pospremil do Trsta, kjer je takoj navezal stike z Ernestom Arbanasom, Ljubom Susičem in Aleksandrom Modicem, ki so bili vsi znanci iz »Istrskega interneta« v Zagrebu in vsi že predvojni člani Skoja. Po zapiskih Ernesta Arbanasa - Gijja so se sestali nekje v Barkovljah in tam jih je Oskar seznanil z nalogami.

To je bila torej prva organizirana skupina OF v Trstu, toda organizacija se je hitro širila, saj je bil Oskar izreden organizator, predvsem pa je imel tudi vsa potrebna navodila, na koga se lahko zanese, pri čemer so mu seveda pomagali tudi njegovi prvi sodelavci, med katerimi so bili Boris Kovačič, sin znanom Arbanasom, Ljubom Susičem, Zora Perello, Vojka Šmuc, Srečko Košuta, Boris Guina, Rudi Jančar, Valerija Kocjančič - Špela, Franc Perhanc - Peter, Emil in Tončka Colja, do katerih je prišel s priporočilom Staneta Bidovca, in še drugi. Seveda je Oskar preko partijske linije dobil zvezo tudi z nekaterimi italijanskimi protifašisti, predvsem z Zanghirellijem, pri katerem je tudi nekakrat spal v Ul. Ginnastica, pa z Brunom Gullijem, Giordanom Cermelijem, Michelom Thomo in še kakšnim. Za Oskarjevo bazo v Ul. Ginnastica naj bi po Leovem pripovedovanju vedela samo Boris Kovačič in Vojka Šmucova, ki je stanovala z družino nasproti Zanghirellijevega stanovanja, prvo Oskarjevo »stanovanje« v Trstu pa naj bi bilo pri medicincu Nadiju Šemerlu v Ul. Molin a vento, medtem ko je nekaj noči prespal tudi pri Kodričevi družini pri Sv. Ani.

Predaleč bi morda šli v tem zapisu, če bi hoteli navajati vse odbore OF v Trstu, ki so nastali eden za drugim, najprej pri Sv. Jakobu (Zora Perello), v mestu (Vojka Šmuc), pri Magdalenii, v Škednju, na Kolonkovcu, in ladjedelnici sv. Marka, v rafineriji Aquila, pa izven Trsta v Križu, Dolini, na Plavjah (Janušek), pri Koroščih (Peter Viola) in še in še.

Vsemu temu organizacijskemu in potem tudi konkretnemu delovanju Osvobodilne fronte v Trstu je postavil osnove Oskar Kovačič, ki je seveda

našel v mestu odlične, predane in zanesljive sodelavce, ne le med študenti, delavci in kmeti, pač pa tudi v tržaških narodno zavednih trgovskih in intelektualnih krogih, ki so OF tudi gmotno podpirali. Mlada organizacija OF je razvijala vsestransko dejavnost že ob svojem nastanku, uvajala je napisne in trosilne akcije celo med samim procesom proti Pinu Tomažiču in drugim soobtožencem, skrbela je za ustanavljanje ciklostilnih tehnik in tiskanje in širjenje narodnoosvobodilnega tiska kakor tudi za njegovo kolportiranje itd.

Vsa ta razvejana in tudi vedno večja dejavnost prvih aktivistov OF v Trstu je žal tudi zrahljala njeno konspirativnost in fašistična policija jim je tudi preko svojih ovaduhov prišla na sled.

Oskarja Kovačiča, ki je po konsolidiranju prvih odborov OF v Trstu in okolici, razpletel mreže Osvobodilne fronte tudi po Istri vse tja do Pulja, so policijski agenti aretirali 10. decembra v neki gostilni v Ul. S. Marco, kamor je šel na sestanek z nekim inž. Marcellom, ki pa je bil, kot se je, žal prepozno, zvedelo, agent Ovre. V naslednjih dneh so bili aretirani skoraj vsi ostali prvi aktivisti. Oskar je bil zaprt v Coroneu, na proces so njega in druge odpeljali v Rim v zapor Regina Coeli. Oskar in njegov brat Leo, ki je prišel v Trst z enakimi nalogami kot Oskar in ki je bil tudi aretiran, sta bila obsojena na 30 let zapor, drugi na kazni do 15 let.

Po obsodbi je bil Oskar zaprt v Castelfranco Emiliano, ko pa je zbolel na pljučih, so ga premestili na otoček Pianosa ob Elbi. Po posredovanju mednarodnega Rdečega križa so ga pod stražo odpeljali v Ljubljano malo pred kapitulacijo Italije in v bolnišnico v Leonišče, kjer je 31. januarja podlegel tuberkulozi. Žal je tudi usoda nekaterih drugih bila tragična: Zora Perello je umrla v nacističnem taborišču, Vojka Šmucova je padla kot partizanska bolničarka in za njima še drugi.

Tako se je iztekel življenje prvemu snovalcu OF v Trstu Oskarju Kovačiču, ko mu je bilo komaj 32 let.

Nanj in na druge, ki so z življenjem plačali svojo narodno zavest, ne bi nikoli smel ugasniti spomin. Nikoli, danes v teh nepredvidljivih časih zlasti ne.

● Za Slovenijo

NADALJEVANJE S III. STRANI

občudujejo njeno borbo, ki je bistveno prispevala k porazu osi Berlin-Rim-Tokio. V tej vojni se je Slovenija borila z ostalimi jugoslovanskimi narodi pod vodstvom Josipa broza Tita, po materi Slovenca, po očetu Hrvat, ki

je rešil Jugoslavijo pred razpadom, Slovenijo pa pred izbrisom iz knjige svetovne zgodovine. Po pradednem pojavu v Srednji Evropi v Samovi kraljevini in nato v Kocljevi Panoniji, po veličastnem posegu Ciril-Methodovega krščanskega apostolata, po neuspelem poskusu odpora skupaj s Hrvati Ljudevita Posavskega proti nastopajočim Frankom in nato Germanom, je Slovenija ječala tisočletje in več pod jarmom Svetega rimskega imperija nemške narodnosti in še Habsburškega cesarstva. S prvo svetovno vojno je Slovenija dokazala, da je upala v preživetje in okviru Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, po drugi svetovni vojni pa izpoveduje svoje nasprotovanje tudi proti Jugoslovanski republikanski federaciji, ker noče kloniti pred velikosrbsko narodnostno asimilacijo in socialno ter gospodarsko podreditvijo, ker bi bilo to proti duhu načel nove Evrope, ki šele nastaja. Od te Evrope Slovenija zahteva svoje priznanje do samostojnosti in neodvisnosti ter svojo državno identiteto v Srednji Evropi, kateri zemljepisno in kulturno pripada. Pri tem se sklicuje na zgodovinsko kontinuiteto vseh borb proti najrazličnejšim napadalcem do zadnjega osvobodilnega zagona v letih 1941 - 1945.

Po aretaciji v Ljubljani leta 1942 in po internaciji v Arezzu sem po zlomu fašistične Italije prišel v Rim, kjer sem kmalu začel delovati kot lektor slovenščine na filozofski fakulteti rimske univerze. Nikdar nisem stal križem rok in sem vedno iskal možnost, da kot aktiven član OF lahko pristopim k delu za slovensko stvar. V Rimu je obstajal vatikanski dnevnik Osservatore Romano. Ker so se v italijanskih kulturnih krogih že tedaj pripravljale velike slovensosti za tisočletnico najstarejših listin italijanskega knjižnega jezika (pravni obrazci Carta di Capua, Carta di Teano in Carta di Sessa Aurunca), sem se spomnil, da bi lahko italijansko javnost seznanil s še starejšimi viri slovenskega knjižnega jezika, to je z verskimi obrazci, ki so znani kot Brižinski spomeniki. Glavni urednik lista dr. Boehm mi je najprej dejal, da se »Osservatore Romano« ne ukvarja z arheologijo. Ko sem mu pojasnil da gre za za verske dokumente pa je prebral in nato objavilna celotni tretji strani časopisa. Naprosil me je še za en prispevek o Slovencih za priložo »Osservatore della Domenica«. To je bila moja vizitka za sprejem v številno slovensko kolonijo, ki je delovala v Rimu in seveda tudi v Vatikanu. Zdelo se mi je potrebno, da to napišem kot pojasnilo, zakaj sem si drznil sprejeti mesto tajnika v Odboru za ustanovitev samostojne in neodvisne države Slovenije.

Kmalu nato me je obiskal dr. Milko Brezigar. Primorec po rodu se je še mlad preselil v Ljubljano, kjer se je vključil v mladinske liberalne vrste. Kot gospodarstvenik je prišel do vodilnih položajev in postal celo solastnik ljubljanskega liberalnega dnevnika Jutro, ki so ga italijanski okupatorji takoj ukinili. Z dr. Milkom Brezigarjem sva izmenjala misli o položaju Slovenije po vojni. Sprejel sem njegovo prošnjo, da bi ga zastopal v Odboru za ustanovitev neodvisne in samostojne države Slovenije in njegovo sugestijo, naj takoj stopim v stik z dr. Žebotom.

Nekaj dni kasneje je prišel k meni dr. Bogumil Vošnjak, rojak s Štajerske in po poklicu diplomat. V skladu s Krekovim socialnim in zadrudnim gospodarskim izročilom je širil in idejno poglobljajal zadrudno misel tudi s pravne vidika, znan pa je bil tudi po svojih pravnih, socialnih in političnih spisih. Tudi on je prišel k meni, da bi me prepričal, naj sprejemem mesto v Žebotovem odboru za ustanovitev neodvisne in samostojne države Slovenije.

Šel sem k dr. Žebotu, ki se je prav tedaj razgovarjal z dr. Ahačinom in gospodom Avsenakom. Povedal sem, da prihajam tudi v imenu dr. Brezigarja in dr. Vošnjaka ter poudaril, da smo pripravljani boriti se za skupno stvar, to je demokratično in svobodoljubno slovensko državo. Dodal sem, da sem se v Ljubljani pred aretacijo in internacijo organiziral v OF in da nameravam v tem duhu nadaljevati z delom v Rimu. Žebot je pristavil, da Sloveniji grozi nadvlada ateističnega in terorističnega komunizma stalinističnega kova, proti čemur se je treba najodločneje upreti. Z njim sem povsem soglašal, dodal pa sem, da želim vedeti, ali bo Odbor soglašal z menoj, da ne izključujemo možnosti, da bi se po vojni spet odločili za sožitje z ostalimi jugoslovanskimi narodi »pod streho hiše ene«. Vsi trije so s tem soglašali, želel pa sem, da bi ta sporazum prišel v kak kasnejši zapisnik. Na Žebotov predlog smo sklenili, da gre sklep takoj v zapisnik preliminarne razgovora, ki smo ga spremenili v prvo ustanovno sejo Odbora za ustanovitev neodvisne in samostojne države Slovenije.

Tako se je začelo naše delo. Za predsednika odbora smo soglasno postavili dr. Žebota, za tajnika pa so izvolili mene. V imenu Slovenske ljudske stranke sta v Odboru nastopala dr.

Ivan Ahčin kot glavni urednik katoliškega dnevnika Slovenec v Ljubljani in Ivan Avsenak kot katoliški gospodarstvenik, ravnatelj Zadrudne banke v Beogradu. Na ustanovni seji sta bila sprejeta v odbor tudi dr. Milko Brezigar in dr. Bogumil Vošnjak kot zastopnika slovenskih liberalcev in demokratov. Odbor je vzel na znanje, da zastopam oba, ker sta sprejela vabilo dr. Miloša Vavhnika, ki je v Rimu nastopal kot pooblaščenec organizacije IRO - International Refugees Organization - in sta si poiskala zatočišče v Zavodu za onemogle begunske intelektualce nekje na Norveškem.

Ne bom zdaj na tem mestu opisoval delo tega odbora. To pride kasneje na vrsto. Dejstvo je, da je bilo delo temeljito in uspešno. Pri njem nam je zelo koristil pater Anton Prešeren, ki je bil pri Jezuitih generalni referent za evropski slovanski vzhod. Njegova celica v generalni hiši reda v Ul. Borgo Santo Spirito v neposredni bližini Vatikana, je bila stečiče naši glavnih posegov v tedanjo diplomatsko dejavnost. Vatikan je namreč zaradi svojega položaja med vojno pridobil na vlogi zaradi priliva novih ljudi, ki so bežali pred novo sužnostjo.

Ob koncu tega zapisa, ki ima predvsem namen, da opozori na važno delo, ki ga je v Rimu opravil med vojni Odbor za ustanovitev neodvisne in samostojne države Slovenije, naj mi bo dovoljeno, da se poslužim misli, ki jo je kmalu po koncu vojne izrekel utemeljitelj slovenskega krščanskega socializma Janez Evangelist Krek in jo v primerno prilagojeni obliki ponovim:

Vi, ki ste seme izkrvavelega naroda, pazite, da boste z največjim čutom odgovornosti vodili razgovore z najvišjimi zastopniki bratov Srbov, Črnogorcev, Makedoncev, Bosancev in Hercegovcev ter posebno Hrvatov, ki jih hočemo v duhu sodelovanja z Ljudevitom Posavskim leta 927 vsestransko podpreti do dosega najvišjega cilja, to je do preroditve Jugoslavije v znamenju splošnega sodelovanja novih neodvisnih in samostojnih držav na njenem dosedanjem področju.

Ob 50-letnici ustanovitve odbora OF v Ljubljani sodim, da spadajo te skopo nanizane vrstice v najpomembnejše poglavje iz nenapisane knjige mojega medvojnega in povojnega življenja.

Nove kreacije

DIAMANTI

LEPI IN DRAGOCENI
VAS PRIČAKUJEJO OD
5. DO 12. MAJA 1991

*Večni in nezamenljivi čar
diamantov izstopa iz novih
zamisli dvajsetih mladih
oblikovalcev. Obiščite razstavo*

**"NOVE KREACIJE
DIAMANTI",**
*ki bo v naši draguljarni
od 5. do 12. maja,*

draguljarna malalan

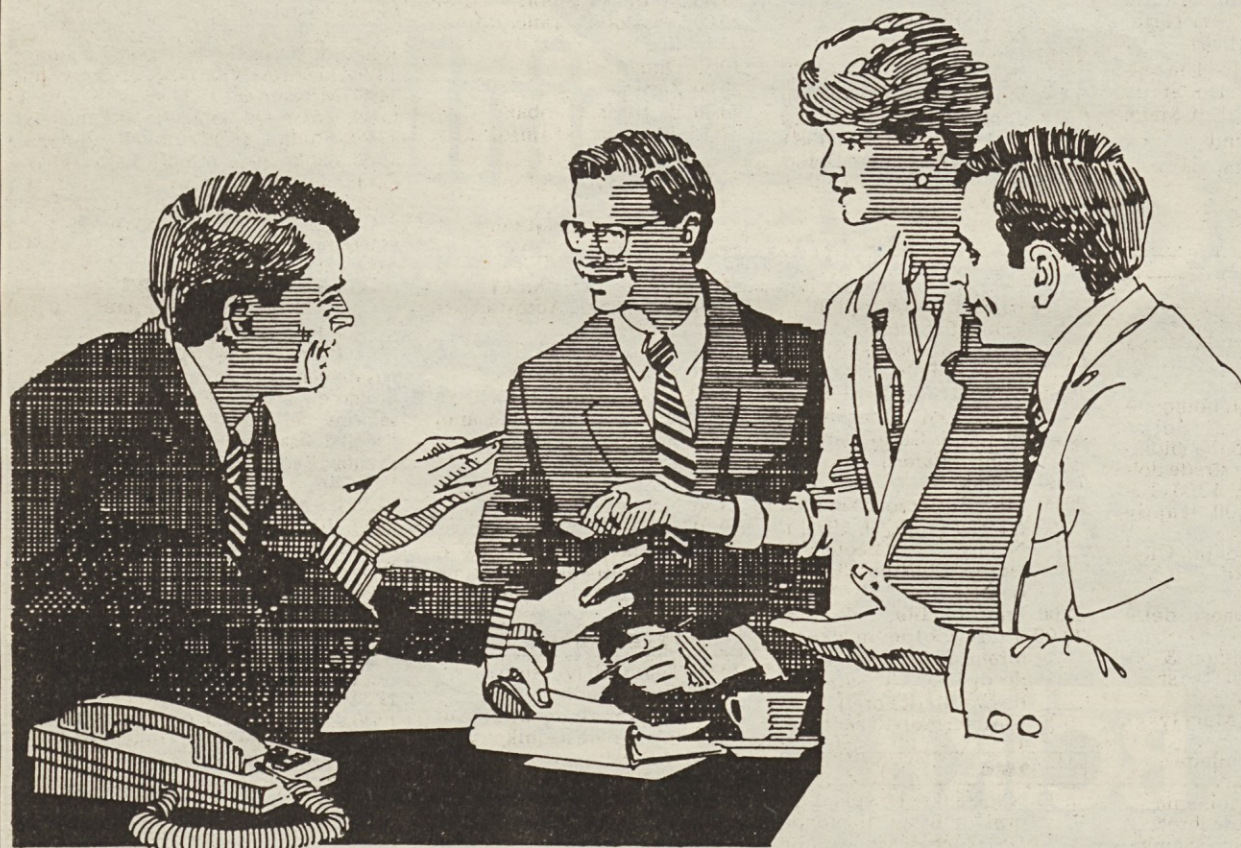
Narodna ul. 28 - Opčine TRST

NEW ITALIAN DESIGN

VAŠ RAZVOJ Z NAMI

Že osemdeset let skrbimo za razvoj gospodarstva v deželi. Naši finančni svetovalci so Vam vedno na razpolago za katerikoli nasvet in temeljito pomoč. Pomagali Vam bodo izbrati najprimernejšo obliko finančne pomoči za razvoj Vaše gospodarske dejavnosti. Ponudili Vam bodo najugodnejša posojila in vse obstoječe finančne olajšave.

Če potrebujete njihov nasvet, ne odlašajte več. Oglasite se na Kmečki banki, goriški ljudski banki od leta 1909.

Banca Agricola Gorizia
Kmečka banka Gorica

A.W.S. GORICA

Prodali so jih včeraj na dražbi v Londonu

Kopalke Marilyn Monroe vredne 30 milijonov lir

Mit Marilyn Monroe ostaja, kljub letom, še vedno v zenitu. Včeraj so v Londonu na javni dražbi prodali kopalke, ki jih je »nesmrtna« filmska zvezda oblekla v filmu There's no Business like Showbusiness iz leta 1954, in sicer za kar 30 milijonov lir. Slovite kopalke je kupil 47-letni zbiratelj David Roberts, in to po »vratolomni« dražbi. Izklicna cena za oblačilo, ki ga je za to priložnost oblekla manekenka Pauline Bailey, je znašala 3.500 funtov, v nekaj sekundah pa je cena poskočila do 13.200 funtov. Sele po nakupu se je Roberts zavedel, koliko denarja bo moral odšteti, a po kratkem presenečenju je hladnokrvno odgovoril: »Marilyn je pač legenda...«

sklad mitje čuka

jelka cvelbar

O sinu, ki je drugačen

Nemška revija Eltern prinaša v svoji zadnji številki resnično pripoved o dečku, ki se je rodil obremenjen z Downovim sindromom. Starši so se morali naučiti, kako živeti s prizade-tim otrokom. Njihovo težko pot opisuje omenjeni članek, ki ga povzemamo.

Bili so srečna tričlanska družina: oče arhitekt, mama profesorica telovadbe in triletni zelo bister deček Roul. Sredi septembra 1989 so bili še srečnejši, rodil se jim je drugi zaželjeni otrok Timo, ki je bil ob rojstvu po mnenju vseh svojcev enak Roulu, imel je celo isto težo in dolžino. Veselo so nazdravili novorojenčku!

Tri dni kasneje je zdravnik sporočil po telefonu Timovemu očetu, da bi rad čimprej govoril z njim. Mlada mati je bila še v bolnišnici, ob prihodu moža pa je zdravnik moral staršema sporočiti, da nekaj ni v redu z genetsko zasnovo novorojenčka. Opravili bodo za vsak primer krvni pregled — test, ki bo pokazal, ali ima morda Timo Downov sindrom, ki so ga včasih označili za mongolizem. Zdravnik je skušal pomiriti starše, naj si ne delajo skrbi, dokler ta test — predvidoma po štirih tednih — ne bo z gotovostjo pokazal, če je in kaj je narobe z novorojenčkom.

Na poti domov je oče nakupil celo vrsto knjig, ki so razlagale, kaj so genetske okvare, posebej pa o tem, kaj je Downov sindrom ali trisomia 21 ali mongolizem. Prebral je, da imajo ti ljudje v vsaki celici po 21 kromozomov, to je enega več kot običajno. Ta pa povzroča v organizmu določene spremembe. Otroci se veliko počasneje razvijajo tako telesno kot duševno, največkrat jih bremenijo telesne anomalije in defekti in navadno ostajajo po svojem psihičnem razvoju na stopnji osem do desetletnega otroka.

Vse to je seveda oče prebral, vendar v prepričanju, da se njega ne tiče, ne more se ga tikati, kajti nekaterih opisanih simptomov pri njegovem sinu niso opazili. To je povedal tudi svoji ženi, že takoj ob sledečem obisku v kliniki.

Vendar mu ni verjela: začela je jokati. Počutila se je popolnoma osamljeno in nekoristno v svojem velikem strahu.

Ko so šest dni po rojstvu Tima drugič pregledali, se je zdravnik, ki ni opazil v sosednjem prostoru novorojenčkove matere, izrazil naglas: »Poglejte ta nizkoležeča ušesa, ozke očesne reže, kako raven je nosni greben, kako kratke so okončine, dolg zgornji del života, kako je pri njem se prekomerno gibljivo in kako je suha koža. Popolnoma tipična je tudi velika razdalja med palcem in kazalcem in šum ob srčnem utripanju.« Mati je čakala, da bo ob tem suhem zdravnikovem opisu slišala še besedo, glas, ki bi iz medi-

cinskega objekta zopet naredil njene-ga sinčka Tima. Prišlo pa ni nič. Ko se je vrnila v svojo bolniško sobo ni izvedela nič več kot to, kar je slišala po naključju. Zaradi dodatnega šuma na srcu je moral Timo redno na pregled v otroško bolnišnico. Že ob prvem pregledu je zdravnik vprašal mater tako, kako ne bo mogla pozabiti: »In kako Vam kaj gre?«

Ob povratku domov jo je že pri vratih pričakala ženska, ki jo je hotela opogumiti. Sama je namreč delala pri gospodarju, ki je imel ravno takega otroka: »Bil je simpatičen otrok, tak, ki so ga vsi radi imeli!« Mati je pokazala veselje zaradi tega, čeprav ji še vedno ni nihče dal potrdila, da je Timo res Downov otrok. (sledí)

Usluge Sklada Mitje Čuka

Sklad »Mitja Čuk« nudi (na Proseški ul. 131 na Opčinah):
VZGOJNO-ZAPOSLITVENO SREDIŠČE - brezplačno bivanje s posebnimi dejavnostmi od ponedeljka do petka. Tel. 040/212678.

UČNE PRIPOMOČKE, STROKOVNE KNJIGE, VIDEOKASETE - izposojevalnica ob ponedeljkih med 14. in 16. uro. Tel. 040/212678.

Na Narodni ul. 126 na Opčinah
TAJNIŠTVO - med 8. in 15.30 vsak dan razen ob sobotah. Tel. 040/212289.

VZGOJNO SVETOVALNICO - vsak torek popoldne po dogovoru. Tel. 040/212289.

PREDAVANJA IN IZPOPOLNJEVALNE TEČAJE raznih strokovnjakov za vzgojo in razvoj otrok in mladostnikov. Po dogovoru. Tel. 040/212289.

POŠOLSKJE DEJAVNOSTI - učna pomoč - dopolnilni pouk - Informacije in vpisi po tel. 040/212289 med 12.30 in 13.30 od ponedeljka do petka.

FINANČNA POMOČ - nasloviti pisмено prošnjo na Sklad »Mitja Čuk« - Proseška ul. 131 - 34016 Opčine.

TELEFAX - oddajanje in prejetanje sporočil vsak dan razen ob sobotah med 8.30 in 15.30 na Narodni ul. 126.

FOTOKOPIRNICA - vsak dan razen ob sobotah med 8.30 in 15.30 na Narodni ul. 126.

ŠIVILJA - majhna popravila ob sredah med 8.30 in 12.30. Tel. 040/212289.

POLETNO SREDIŠČE - od 19. do 31. 8. 1991 - vpis v ponedeljek, 5. 8. 1991, med 8. in 14. uro.

GORIŠKA PODRUŽNICA SKLADA - informacije po telefonu 0481/530063.

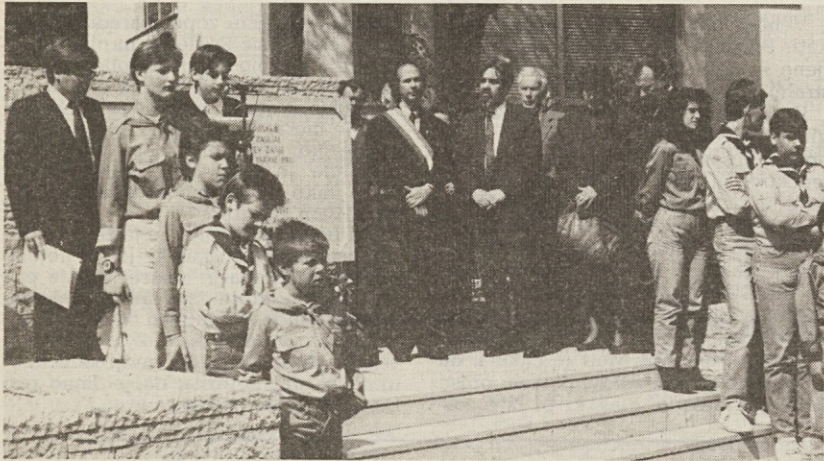
današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1	RAI 2	RAI 3	TV Slovenija 1	TV Koper	RADIO TRST A
6.55 Aktualno: Uno mattina 10.15 Dokumentarec: Tren- tanni della nostra storia (vodi Paolo Fraiese) 11.00 Jutranji dnevnik 11.05 Nanizanka: Padri in prestito 11.40 Variete: Occhio al bi- glietto 11.55 Vreme in kratke vesti 12.05 Variete: Piacere Raiuno 13.30 Dnevnik 14.00 Kvarov svet 14.30 Izobraževalna oddaja: La tigre dei due fiumi 15.30 Mladinski oddaji: L'al- bero azzurro, 16.00 Big! 17.35 Odprti prostor 17.55 Iz parlamenta in vesti 18.05 Aktualno: Italia ore 6 18.45 Možnosti za vikend: Piacere Napoli 19.40 Almanah in dnevnik 20.40 Aktualno: I dieci co- mandamenti all'italiana 21.40 Film: The big easy (ak- cij., ZDA 1987, r. Jim McBride, i. Denis Qua- id, Ellen Barkin), vmes (23.00) dnevnik 23.40 Nogomet: Reprezentan- ca pevcev-Novinarji RAI Dnevnik in vreme 0.20 Danes v parlamentu 0.25 Rubrika: Mezzanotte e dintorni 0.40 Izobraževalna oddaja: La buona amministrazi- one	7.00 Otroški spored 8.00 Otroška oddaja: L'albe- ro azzurro 8.30 Nanizanka: Mr. Belve- dere 9.00 Aktualno: Radio anch'io 10.20 Tečaj angleščine in francoščine 10.50 Nadaljevalna: Destini 11.55 Variete: I fatti vostri 13.00 Dnevnik - ob trinajstih 13.15 Diogenes 13.30 Rubrika o medicini 13.45 Nadaljevalni: Beautiful, 14.15 Quando si ama 15.15 Aktualno: Detto tra noi 15.30 Konjenišvo: tekmova- nje v preskakovanju ovir 18.20 Večerni šport 18.30 Glasba: Rock Café 18.45 Nanizanka: Moonlig- hting 19.45 Dnevnik in šport 20.30 Variete: Serata d'onore 22.30 Politična tribuna 23.15 Dnevnik - Pegaz, Dosje, vreme in horoskop 0.10 Filmske novosti 0.20 Film: Mosca a New York (kom., ZDA 1984, r. Paul Mazursky, i. Robin Williams, Maria Con- chita Alonso)	11.00 Mali nogomet 12.00 Avtomobilizem: trening formule 1 v Imoli 14.00 Deželne vesti 14.40 Dokumentarec: Aladi- nova svetilka 15.40 Kolesarstvo: Dirka De- žel 16.30 Rokomet: Enna-Ortigia 17.10 Drobci 17.20 Nan.: Vita da sfrega 18.00 Dokumentarni oddaji: Geo, 18.35 Drobci bar- vnega radia 18.45 Športna rubrika: Derby 19.00 Dnevnik 19.30 Deželne vesti 19.45 Variete: Aspettando un terno al lotto 19.55 BlobCartoon 20.05 Varieteja: Blob. Di tutto di più, 20.25 Una carto- lina di A. Barbato 20.30 Aktualno: Chi l'ha vi- sto? (vodita Donatella Raffai in Luigi di Majo) 22.45 Večerni dnevnik 22.55 Variete: Harem 24.00 Nočni dnevnik 0.45 Turnir v biljardu	8.50 Video strani 9.00 Mozaik. Kontaktna od- daja: Klub klobuk 10.10 Nanizanka: Veliki zasuk 11.10 Video strani 14.50 Video strani 15.00 Mednarodna obzorja: Nemčija danes 15.30 Sova, vmes nan. Ti in jaz ter nad. Inšpektor Morse 16.55 Poslovne informacije 17.00 Dnevnik 17.05 Mozaik: Tednik (pon.) 18.10 Spored za otroke: lut- kovna igrice Zgodbe o Poluhcu - Kako je Polu- hec odklonil roko ošab- ne neveste, 18.30 nada- ljevalna Mesečava ura 19.00 Risanke 19.15 TV okno 19.30 Dnevnik in vreme 19.59 Zrcalo tedna 20.20 Dokumentarna oddaja: Po ottopljivi 21.15 Nad.: Heroji (2. del) 22.10 Dnevnik in vreme 22.30 Nočni program Sova, vmes nanizanka Dragi John in film Kitajski porcelan(krim., Fr. 1988, r. Denys Granier-Defer- re, i. Robin Renucci, Michel Piccoli) 0.20 Video strani	16.00 Športni pregled 18.30 Oddaja v slovenščini 18.45 Odprta meja 19.00 TVD Stiščice 19.20 Video agenda 19.30 Rubrika Prvi plan 19.50 Otroška oddaja: Lanter- na magica, vmes risanki Mr. T in Don Chuck, il castoro 20.10 Dokumentarec: Nati per vivere 20.30 Nadaljevalna: Le av- venture di Charles Dic- kens 21.30 Nanizanka: Dottori con le ali 22.20 TVD Novice 22.30 Rubrika o športu	7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 De- želna kronika; 8.10 Aladinova svetilka; 8.40 Country glasba; 9.30 Človek v mej- nih situacijah; 9.40 Melodije; 10.00 Pre- gled tiska; 10.10 Z opernega repertoarja; 11.30 Bralni roman: Prezir (Alberto Mora- via); 11.45 Slovenska lahka glasba; 12.00 Iz filmskega sveta; 12.15 Orkestralna glasba; 12.40 Primorska poje; 12.50 Or- kestralna glasba; 13.25 Narodnozabavna glasba; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Ot- roški kotiček; 14.30 Od Milj do Devina; 15.00 Francoski šanson; 15.30 Blues; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Kulturna kronika; 17.40 Mladi val; 19.20 Zaključek sporedov.
CANALE 5	RETE 4	ITALIA 1	TMC	TV Slovenija 2	RADIO SLOVENIJA
8.00 Nan.: La famiglia Brady 8.30 Film: Diario segreto di una moglie americana (kom., ZDA 1968, r. Geor- ge Axelrod, i. Walter Matthau, Anne Jackson) Rubrika: Gente comune 11.45 Kviza: Il pranzo è servito, 12.35 Tris 12.55 Canale 5 News 13.20 Kviza: O.K. Il prezzo è giusto!, 14.20 Il gioco del- le coppie 15.05 Aktualno: Agenzia ma- trimoniales, 15.35 Ti amo... parliamone 16.00 Otroški variete: Bim bum bam in risanke 18.15 Nanizanka: I Robinson 18.45 Kviza: Il gioco dei nove, Tra moglie e marito 19.25 Canale 5 News 20.15 Radio Londra 20.25 Striscia la notizia 20.40 Varieteja: Il gioco dei giochi (vodi Lino Banfi), 22.45 Rivediamoli 23.15 Variete: Maurizio Co- stanzo Show 24.00 Canale 5 News 1.20 Striscia la notizia 1.35 Nanizanki: Marcus Wel- by - La chiave, 2.35 Ope- razione ladro	8.15 Nadaljevalne: Una vita da vivere, 9.10 Così gira il mondo, 9.40 Señorita Andrea, 10.10 Per Elisa, 11.00 Señora, 11.50 Topa- zio 12.45 Variete: Buon pomerig- gio (vodi Patrizia Rosset- ti) 12.50 Nadaljevalne: Ribelle, 13.45 Sentieri, 14.45 La mia piccola solitudine, 15.15 Sta arrivando Ma- nuela, 16.15 La valle dei pini, 16.45 General Hos- pital, 17.15 Febbre d'a- more 18.30 Kviz: Cari genitori (vodi Enrica Bonaccorti) 19.10 Aktualno: C'eravamo tanto amati (vodi Luca Barbareschi) 19.40 Nadaljevalni: Marilena, 20.35 La donna del miste- ro 22.35 Aktualno: Kronika (vodi Emilio Fede) 23.25 Aktualno: Robot - Big Bang tencologia 23.55 Aktualno: Aspetando Manuela 0.30 Film: Ran (dram., Jap./Fr. 1985, r. Akira Kurosava, i. Tatsuya Na- kakai, Akira Terao)	6.30 Odprti studio 7.00 Otroška oddaja: Ciao Ciao in risanke 8.30 Odprti studio 8.45 Nanizanke: L'uomo da sei milioni di dolla- ri, 10.00 La donna bioni- ca, 11.00 Sulle strade del- la California, 12.00 T.J. Hooker, 13.00 Happy Days 13.30 Otroška oddaja: Ciao Ciao in risanke 14.30 Kviz: Urka! 15.30 Variete: Il paese delle meraviglie 16.15 Nanizanki: Simon & Si- mon, 17.30 Mai dire si 18.30 Odprti studio 19.00 Nanizanka: MacGyver 20.00 Risanke 20.30 Nanizanka: College 21.30 Odprti studio 22.30 Rubrika: Calciomania 23.35 Film: La cintura (erot., It. 1989, r. Giuliano Gamba, i. Eleonora Brigliadori, James Russo) 1.40 Nanizanki: Kung Fu - Il cerchio pieno, 2.40 Sa- murai	1973, r. Raimondo Del Balzo, i. Agostina Belli in Bekim Fehmiu) 15.30 Nadaljevalna: Pasiones 16.15 Kabaret: Fiori di zucca 16.45 Film: Scandali al mare (kom., 1961, r. Marino Gi- rolami, i. Carlo Dappor- to, Bice Valori) 18.30 Risanke 20.30 Film: Sistema l'America e torno (kom., It. 1974, r. Nanny Loy, i. Paolo Vil- laggio, Sterling St. Jac- ques) 22.00 Emozioni blu 23.00 Film: Colpo in canna (dram., It. 1974, r. Fernan- do di Leo, i. Ursula And- rews, Mark Porel) 0.30 Variete: Fiori di zucca	16.00 Satelitski programi 17.30 Studio Maribor: Tele M 19.00 Ansambel Franca Mihe- liča 19.30 Dnevnik 20.00 Žarišče 20.30 Ex libris: O tobaku 21.15 Koncerti Simfonikov RTV Slovenija 21.30 Satelitski programi 23.35 Yutel 23.55 Satelitski programi	5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Znanja široka cesta; 8.35 Pesmice na potepu; 9.05 Glasbena matineja; 10.00 Gospodarstvo in glasba; 11.05 Petkovo srečanje; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.35 Domača glasba; 13.38 Do štirinajstih; 14.05 Gremo v kino; 14.40 Merkurček; 15.30 Dogodki in od- mevi; 16.00 Od melodije do melodije; 17.00 Studio; 18.05 Vodomet melodij; 19.35 Lahko noč, otroci!; 19.45 Zabavni ansambli; 20.00 Oddaja za pomorščake; 20.30 Slovencem po svetu; 22.00 Zrcalo dneva; 23.05 Literarni nočno; 23.15 Nočni program.
TELEFRIULI	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
10.30 Telefriuli non stop 16.00 Otroška oddaja 18.00 Nogomet: mednarodni turnir naraščajnikov 19.00 Nanizanka: Il calabrone verde 19.30 Dnevnik 20.30 Nadaljevalna: Il genera- le 22.00 Nočne vesti 23.00 Čakajoč na polnoč 24.00 Rubrika o motorjih 0.30 Nočne vesti	(Se povezuje s sporedi Italia 1) Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Edig Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Edig Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Druž Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Druž Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Druž Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Druž Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Druž Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Druž Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Druž Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem po želji; 9.45 Druž Galletti; 10.00 Na prvi strani; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Pripoved; 11.30 Italijana; 12.00 Glas- ba po željah; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Naše sanje; 16.00 Politični tednik; 17.00 Naša glasba; 18.32 Souvenir d'Italy; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočna glasba.	
TELE 4	TELE 4	ODEON	TELE 4	TELEFRIULI	RADIO KOPER (italijanski program)
Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	13.00 Risanke 14.00 Film: L'ultima neve di primavera (dram., It.	16.35 Rubrika: Ženska TV 18.10 Nanizanka: Autostop per il cielo 19.15 Cortocircuito 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Variete: SPQM News (vodi Enrico Montesano) 21.00 Variete: Festa di comple- anno 22.05 Tednik: Mondocalcio 23.50 Nočne vesti 0.10 Film: Ancora ancora Al- vin (kom., ZDA 1980, r. Tim Burstall, i. Graeme Blundel, Alan Finney)	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.07 Alma- nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfo- nija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vse- ga po nekaj; 8.45 Ugani; 9.00 Clic; 9.20 Pesem	

Ciril Zlobec govoril na svečanosti ob 25. aprilu v Doberdobu

Odporništvo izraz hrepenenja po miru

V centru Danica na Vrhu odkrili ploščo padlim domačinom v NOB

Na pobudo krajevnih ustanov, borčevskih organizacij, kulturnih in športnih društev so včeraj vsepovsod na Goriškem potekale slovesnosti ob 25. aprilu dnevu osvoboditve italijanskega naroda in ob 50-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda. V Gorici so že predvčerajšnjim obiskali spomenike in obeležja predstavnikov Občine in Pokrajine. Popoldne je na partizansko grobnico na glavnem pokopališču položila venec delegacija SKGZ in VZPI. Zvečer je bila komemoracija pred spomenikom v Gabrjah.

Poseben poudarek zaslužita včerajšnji slovesnosti v Doberdobu in na Vrhu. Osrednja svečanost pred spomenikom padlim v Doberdobu je ob množični udeležbi občanov po ugotovitvah župana Lavrenčiča dokazala,

da ta praznik ni le tradicija, ampak je resnično občuten med ljudmi. Župan je poudaril tudi 50-letnico OF in napovedal udeležbo uradne delegacije občine na jutrišnji osrednji proslavi v Ljubljani. Glavni govornik je bil član predsedstva Slovenije Cilir Zlobec. »Rad sem se danes vrnil v Doberdob s povsem drugačnimi občutki kot 43. leta, ko sem bil tu kot mlad partizan«, je dejal in nato poudaril vrednote slovenskega in evropskega odporništva v času, ko je jasna ločnica delila nacifasistične sile in široko odporniško koalicijo. To so dejstva, mimo vsake kasnejše napake ali zločina. Odporništvo je bilo izraz hrepenenja ljudi po miru, demokraciji in odpravi nasilja: te vrednote so še danes žive in aktualne in se moramo po njih zgledovati. Slo-

vesnosti so se udeležili tudi konzul SFRJ Jože Šušmelj in predstavniki krajevnih skupnosti in borčevskih združenj iz Slovenije. Kulturni spored so sooblikovali zbora Hrast in Jezero, godbe Kras ter recitatorja.

Na Vrhu so včeraj na stavbi kulturno-sportnega središča Danica slovesno odkrili spominsko ploščo sedemnajstim padlim domačinom. Še prej so se številni vaščani, predstavniki občine in organizacij poklonili spomenu padlih pri vaškem spomeniku, kjer je govoril sovodenjski župan Vid Primožič, zapel pa je domači moški pevski zbor. Svečanost ob odkritju spominske plošče sta z govoroma še posebej poudarila predsednik zadruge Leopold Devetak in predsednik krajevne sekcije VZPI Franc Grilj. V imenu pokrajinskega odbora VZPI-ANPI je govoril

Giuseppe Lorenzon, kulturni program pa so oblikovali recitatorke KD Danica in domači moški pevski zbor.

Slovesnosti so včeraj bile tudi v drugih krajih v sovodenjski in doberdobski občini, pa še v Števerjanu, Podgori, Štandrežu in Pevmi, kjer so jih priredile sekcije VZPI v sodelovanju z društvi in rajonskimi sveti.

V Števerjanu bo jutri ob 20. uri pred spomenikom padlim na pobudo SKGZ in VZPI osrednja manifestacija ob 50-letnici Osvobodilne fronte. Slavnostni govornik bo Predsednik skupščine občine Nova Gorica Sergij Pelhan.

Na slikah: svečanost v Doberdobu, kjer je govoril Ciril Zlobec (foto Marincič) **in odkritje plošče padlim na Vrhu** (foto Čubej).

Večer posvečen Stanku Vuku

Čitalnica Slovenske ljudske knjižnice Damir Feigel v Ul. Croce se v zadnjem času vse bolj uveljavlja kot prizorišče vse pozornosti vrednih kulturnih in literarnih dogodkov. Na dokaj ugoden odziv občinstva so doslej naletela literarna predavanja namenjena v prvi vrsti dijakov slovenskih višjih srednjih šol, ki se bodo po enotedenskem premoru nadaljevala prihodnji petek popoldne. Nocoj pa odbor knjižnice vabi na večer posvečen Stanku Vuku, ki ga prirejajo v sodelovanju z Narodno in študijsko knjižnico iz Trsta. O goriškem rojaku in pesniku bo govoril dr. Milko Matičetov, njegova izbrana prozna in pesniška dela pa bo bral pesnik Tone Kuntner ob spremljavi Vesne Cescutti na kitaro. Prireditev bo ob 20.30.

Stanko Vuk se je rodil 12. novembra 1912 v Mirnu, diplomiral v diplomatskih in konzularnih vedah na beneški univerzi Ca' Foscari. Njegova kratka življenjska pot, med katero je doživel tudi štiri leta fašističnih zaporov, se je nenadoma pretrgala s tragično nasilno smrtjo. Pisatelj Fulvio Tomizza mu je posvetil roman Mladoporočenca iz Ul. Rossetti, ki je prispeval k temu, da smo tudi Slovenci ponovno odkrili človeka in ustvarjalca, ki je zapustil slovenski literarni zakladnici pomemben prispevek.

kino

Gorica

CORSO 18.00-22.00 »A letto con il nemico«.

VERDI 18.30-22.00 »Balla coi lupi«.

VITTORIA 17.30-22.00 »Moana, il trans e la tettona«. Prep. ml. pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 17.30-22.00 »Volere volare«.

COMUNALE 18.00-21.00 »Balla coi lupi«.

Nova Gorica

SOČA (Kulturni dom) 18.00-20.00 »Henri in June«.

SVOBODA (Šempeter) 20.00 »Beetlejuice«, 22.00 »Seksi univerza«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
D'Udine - Trg sv. Frančiška 4 - tel. 530124.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Al Redentore - Ul. F.lli Rosselli 23 - tel. 410340.

pogrebi

Danes v Gorici ob 11. uri Ermano Baccichi iz splošne bolnišnice v cerkev v Stražicah in na glavno pokopališče, ob 12.30 Ezio Testa iz splošne bolnišnice na glavno pokopališče, ob 14.30 Marina Marizza iz splošne bolnišnice v Gradišče.

Crisci vnovčil 2 dobitka

Po aferi okrog loterij ni premikov glede krize na Pokrajini

Z zaslišanji večine osumljenih sodelovanja pri milijardni goljufiji s ponarejenimi listki državnih loterij zadobiva afera nekoliko jasnejše obrise. V prejšnjih dneh je namreč državni pravdnik Mancuso zaslišal svojce in znance aretiranih Roberta Criscija in Alda Pierattonija, ki naj bi bila organizatorja goljufije. Večina med 16 osebami, ki naj bi sodelovale z njima pri tiskanju listkov ali z vnovčenjem nagrad, je zanikala zavestno sodelovanje pri goljufiji. Tako kot Criscijev brat Gian Franco, ki je zaradi škandala odstopil s predsedniškega mesta na Pokrajini, je na primer v četrtek tudi 50-letni Goričan Luigi Skok sicer priznal, da je vnovčil nekaj nagrad, vendar zgolj da bi ustregel prijatelju Robertu Crisciju in v prepričanju, da gre za resnične dobitke. Kar zadeva Gian Franca Criscija kaže, da je vnovčil dve in ne le eno nagrado (ena naj bi veljala 50, druga pa 100 milijonov lir). To naj bi narddil s posredovanjem geometra Saveria Licherija iz Rima, ki so ga sodniki tudi zaslišali kot osumljenca. Hčerki drugega aretiranega, 25-letna Alessandra in 21-letna Annalisa Pierattoni, pa sta se odločili za drugačno obrambno strategijo in sta povsem zanikali sodelovanje pri goljufiji.

Glede krize na Pokrajini ni še bistvenih premikov razen srečanja med pokrajinskima delegacijama KD in PSI. V slednji ni bilo tajnika Pinija, kar potrjuje premike v stranki in njegovo predvideno skorajšnjo zamenjavo. Ponovno srečanje napovedujejo 2. maja, ni pa znano, kdaj se bo sestal pokrajinski svet.

SSG nastopi v ponedeljek in torek

Ansambel Slovenskega stalnega gledališča bo v ponedeljek in torek spet nastopil v Kulturnem domu v okviru abonmajske sezone. Občinstvu se bo predstavil s Triptihom - tremi krajšimi deli Achilleja Campanileja (Vojna in Kosilo v naravi) in Daria Foja (Še tat ne more pošteno krasti). Ponedeljkova predstava ob 20.30 je namenjena abonentom reda A (vozil bo tudi avtobus po običajnem voznem redu), torkova, prav tako ob 20.30, pa abonentom reda B.

V bivši šoli v Ul. Randaccio zasilni dom za skupino Albancev?

V nekdanjih poslopih slovenskih šol v Ul. Randaccio bodo najbrž v kratkem namestili skupino albanskih pribežnikov, ki naj bi se nastanili v Gorici. Vodstvo deželne civilne zaščite je namreč v prejšnjih dneh določilo kako razporediti Albance po raznih pokrajinah in sklenilo, da naj bi na Goriškem poskrbeli za približno 70 priseljencev.

Goriška pokrajinska uprava je na osnovi teh navodil začela z evidentiranjem možnih poslopij za vsaj zasilno bivališče pribežnikov tako v Gorici kot v Tržiču in Štancanenu, kjer naj bi v ta namen vzeli v poštev bivši sedež INAM oz. bivši dom za ostarele. V Gorici so pomislili na poslopj v Ul. Randaccio, ki ju je pred časom odkupila pokrajinska uprava. Tehniki deželnih organov civilne zaščite so pregledali stanje poslopij in ocenili dela, ki so nujna za njuno uporabo v ta namen. Kot možno varianto omenjajo tudi del bivše psihiatrične bolnišnice.

■ **Uprava goriške Krajevne zdravstvene enote** št. 2 sporoča, da bo nevrološka ambulanta v splošni bolnišnici zaradi preureditvenih del na nevrološkem oddelku zaprta od danes, 26. aprila, do vključno 18. maja. Zdrav-

niško osebje bo na razplago bolnikom le v nujnih primerih.

Zahvaljujem se za številne čestitke in dobre želje ter izredno pozornost, ki sem je bila deležna ob življenjskem jubileju.

Pavlina Komel

razna obvestila

Na območju sovodenjske občine bo jutri redna akcija pobiranja odpadnega papirja in starega železa. Občani naj pustijo papir povezan v svežnje in drug material na pločniku oz. ob robu ceste.

izleti

KD Jezero in sekcija VZPI v Doberdobu prirejata jutri, 27. t. m., avtobusni izlet na proslavo 50-letnice OF v Ljubljani. Odhod ob 7.30. Vpisovanje v trgovini pri Mili (tel. 78072).

Društvo slovenskih upokojencev obvešča, da je še nekaj prostih mest za izlet v Mantovo v soboto, 11. maja. Interesenti naj se čimprej javijo pri poverjenikih.

KMEČKO-OBRTNA HRANILNICA DOBERDOB
CASSA RURALE ED ARTIGIANA DOBERDÒ DEL LAGO

BILANCA 31. DECEMBRA 1990

AKTIVA

Blagajna	L.	306.346.969
Vrednostni papirji	L.	9.312.260.000
Operacije z bančnimi ustanovami	L.	5.040.980.140
Operacije s strankami	L.	14.995.624.289
Razne postavke	L.	818.181.306
Člani: v doplačilo članarine	L.	864.000
Razni dolžniki	L.	1.379.814.188
Anticipativna aktiva	L.	569.877.638
Imobilizacije	L.	343.398.497
SKUPNA AKTIVA	L.	32.767.347.027
Račun rizikov in obvez	L.	28.992.980
Razvidnostni računi	L.	22.259.591.082
SKUPAJ	L.	55.055.931.089

PASIVA

Operacije s strankami	L.	28.624.417.888
Cedenti menic na inkaso	L.	35.171.299
Razni upniki	L.	194.214.121
Vezani skladi	L.	145.206.399
Razni skladi	L.	534.642.154
Skladi knjigovodskih odpisov	L.	63.554.417
Pasivne izločitve	L.	16.105.180
Čisti kapital	L.	2.407.222.007
Poslovni dobiček	L.	746.813.562
SKUPNA PASIVA	L.	32.767.347.027

Račun rizikov in obvez	L.	28.992.980
Razvidnostni računi	L.	22.257.591.082
SKUPAJ	L.	55.055.931.089

RAČUN ZGUBE IN DOBIČKA

DOHODKI

Aktivne obresti	L.	2.330.378.074
Obresti pri bančnih ustanovah	L.	556.318.583
Obresti in dividende	L.	862.906.783
Dobiček pri vrednostnih papirjih	L.	59.881.467
Aktivne provizije	L.	230.260.580
Razni dohodki	L.	53.031.000
Uporaba skladov	L.	40.337.589
Nepredvideni dohodki	L.	15.857.117

SKUPNI DOHODKI	L.	4.148.971.193
SKUPAJ	L.	4.148.971.193

STROŠKI

Pasivne obresti	L.	2.185.354.452
Stroški za osebje	L.	470.071.711
Davki in takse	L.	40.058.785
Pasivne komisije	L.	18.143.678
Splošni upravni stroški	L.	435.307.740
Izgube na kreditih s strankami	L.	19.899.362
Knjigovodski odpisi	L.	22.721.972
Višanje skladov	L.	210.599.931
SKUPNI STROŠKI	L.	3.402.157.631
POSLOVNI DOBIČEK	L.	746.813.562
SKUPAJ	L.	4.148.971.193

Na razpolago cenjenim strankam z vsemi bančnimi uslugami

SKGZ - POKRAJINSKI ODBOR ZA GORIŠKO

Počastitev 50. obletnice ustanovitve

OSVOBODILNE FRONTE

Priložnostni govor, Sergij Pelhan, predsednik Skupščine občine Nova Gorica, in kulturni spored.

ŠTEVERJAN, jutri, 27. aprila, ob 20. uri pred spomenikom padlim na Trgu svobode v Števerjanu.

Radovan Gobec

TRIJE MUZIKANTI

Mladinska opera

KATOLIŠKI DOM v Gorici, Drevored XX. septembra 85

Jutri, 27. aprila 1991

Prva predstava ob 10. uri, druga ob 11.30.

Pred vsako predstavo ogled razstave "Kralj Honolulu" slikarja Milka Bambiča.

Ponovitve Triptiha na odru Kulturnega doma Zabavno in duhovito

V tržaškem Kulturnem domu se nadaljujejo ponovitve zadnje letošnje premiere Slovenskega stalnega gledališča. Krajši prizori Achilleja Campanileja in Daria Foja so združeni v Triptih, ki ga je režiral Sergej Verč in z ansamblom SSG ustvaril zabavno celoto. Gledalci se lahko nasmejejo duhovitim skečem in hitro se menjavajočim situacijam, kar deluje sproščujoče ob koncu zahtevne repertoarne sezone SSG (na sliki, foto Montenero, prizor s Triptiha, v katerem med drugimi nastopajo Miranda Caharija, Livij Bogatec, Maja Blagovič in Alojz Milič)

Pomembna znanstvena zbirka Svet okrog nas

Pomurska založba iz Murske Sobote se je v sodelovanju z založbami Mladost iz Zagreba, Svetlost iz Sarajeva in Vuk Karadžić in Beograda odločila izdati angleško poljudno znanstveno zbirko Svet okrog nas, ki bo med slovenskimi bralci gotovo naletela na ugoden sprejem, saj je očarljiva, izvirna in polna poučnih vodnikov po čudovitih dogajanjih v svetu, ki nas obdaja. Knjige te zbirke so ilustrirane z izrednimi barvnimi fotografijami predmetov iz narave, ki so last specializiranih muzejev širom po svetu in redkih zasebnih zbirk, opremljene pa so tudi s privlačnimi opisi. Zbirka odpira vrata v vznemirljivi in skrivnostni svet narave, zgodovine, znanosti, umetnosti, spretnosti in razvedrila. Do sedaj so izšle štiri knjige Minerali in kamnine, Ptiči, Drevesa ter pred kratkim Glasbila. Prav kmalu pa lahko iz tiskarne pričakujemo še zvezka z naslovom Ribniki in reke ter Metulji. Mogoče bo kdo pomislil, da gre zopet za eno izmed tistih zbirk, ki jih v svetu vsako leto izide na desetine, in ki skušajo v poenostavljeni, enciklopedični obliki predstaviti posamezna področja življenja, toda tokrat so se avtorji resnično potrudili; vsebine so obravnavane z znanstveno natančnostjo in neoporečnostjo, oblikovalci pa so poskrbeli za nazorno vizualno podobo.

Če vzamemo v roke zadnji zvezek Glasbila, takoj navdušeno ugotovimo, da je sicer pusta tematika v knjigi obdelana na izviran način. Glavna kvaliteta so gotovo slikovni materiali, ki so opremljeni s kratkimi, a poučnimi in zanimivimi teksti. Zvezek nam razode-

va, kako so se mnogi vsakdanji instrumenti razvili iz davnih, na pogled ne navadnih oblik, obenem pa prikazuje kako so narejena nekatera najsodobnejša glasbila. Raziskuje tudi očarljive obrede in običaje, ki se skrivajo za velikim delom vse svetovne glasbe. Knjiga se najprej začneja z razlago, kako ustvarjamo zvok in raziskuje tri glavne vrste glasbil: pihala, strunska glasbila in tolkala, ob tem pa nam tudi prikazuje, kako na različna glasbila igramo, in opisuje tipe zvoka, ki jih iz njih izvajamo, v nadaljevanju pa se zvrstijo posamezne skupine glasbil vse do električnih kitar in elektronskih sintetizerjev umetnega zvoka.

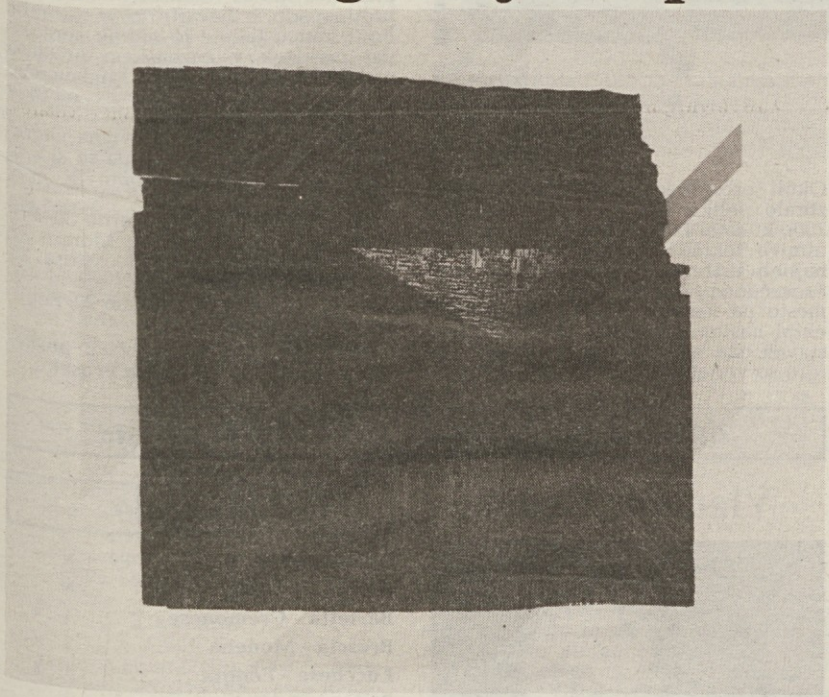
Knjige bodo gotovo veseli vsi glasbeniki, predvsem pa jo je treba priporočiti glasbenim ustanovam in splošnim šolam, saj je njena vsebina naravnana na vse vrste bralcev in bo celo glasbeni strokovnjak v njej odkril kaj novega in nepoznanega.

Avtor besedila je Neil Ardley, v slovenščino pa sta ga prevedla priznana slovenska glasbena strokovnjaka Kaja Šivic in Roman Ravnič.

Podobno pohvalno oceno bi lahko zapisali tudi ob drugih knjigah iz zbirke, posebno pa nas razveseljuje dejstvo, da je Pomurska založba tokrat dokazala, da lahko tudi majhne založbe z izvirnimi izdajami uspešno poslujejo, posebno še, če reagirajo tako hitro, kot v tem primeru - zbirka je namreč v Angliji izšla šele lani in je tako še »topla« dostopna slovenskim bralcem, kar je vseprej kot pravilo na našem knjižnem trgu.

JOŽEK ŠTUCIN

Grafik Franko Vecchiet v Beneški galeriji v Špetru

V prostorih Beneške galerije v Špetru ta čas razstavlja tržaški slovenski grafik Franko Vecchiet. Razstavo so odprli sicer že 6. aprila, trajala pa bo do konca meseca. Na otvoritvi so bili prisotni številni slovenski in furlanski umetniki, predstavniki krajevnih oblasti in tolminski župan Klanjšček.

Vecchietova likovna govorica je ksilografija, za katero izbira Vecchiet stroge barve, med katerimi je posebej podčrtana črna. Tudi formati, ki jih Vecchiet izbira, so različni in gredo od miniaturnih do večjih del.

Franko Vecchiet pa ta čas sodeluje tudi na grafičnem bienalu »Bleu, blanc, couleurs« v francoskem Poitiersu.

Roman pomembnega češkega pisatelja Hrabala Stregel sem angleškemu kralju

Dejstvo je, da zadnje čase izhaja pri nas občutno manj prevodov leposlovne literature. Tako se utegne zgoditi, da bomo marsikaj zamudili in spet ostali zadaj. Tudi za češko literaturo, ki nam je bila nekoč zelo blizu, se utegne to zgoditi. Vprašanje je zato, če bo prevod romana Bohumila Hrabala Stregel sem angleškemu kralju, ki ga je zdaj izdala Državna založba Slovenije (prevod Nives Vidrih) popravil to slabo sprčevalo. Dejstvo je, da nam bo pomanjkanje takih del evropske literature v škodo. Zlasti še, ker sodi Bohumil Hrabal (rojen leta 1914 v Brnu) poleg Milana Kundere in Josefa Skvrecke med najpomembnejše češke pripovednike druge polovice našega stoletja. Njegovi romani pa nadaljujejo najboljšo češko leposlovno tradicijo, ki se začneja s Haškom in Kafka. Tako pravi v svojem uvodu k slovenski izdaji Hrabalovega romana naš najboljši poznavalec češke literature Jaroslav Skrusny in lahko mu damo prav.

Slovenski bralec, ki bo z zanimanjem prebral ta svojevrsten pripovedni tekst, bo ugotovil, da je Hrabal v resnici eden najvidnejših sodobnih čeških pripovednikov in da njegovo delo sodi v sam evropski, zlasti pa srednjeevropski literarni vrh. Pri tem je zanimivo, da je Hrabal ves čas vladanja zadnjega češkega režima ostal v domovini in pisal, pri tem pa so njegova dela izhajala deloma v zasebnih izdajah deloma pa legalno. In tako je tudi roman Stregel sem angleškemu kralju izšel najprej v samizdatu. No, zdaj imamo delo v slovenskem prevodu in lepi izdaji, ki bo vsč sodobnemu bralcu.

V tem tekstu pripoveduje pisatelj o tragikomičnih zgodah in neizgovornih malega natakarka, ki bi se rad iz neznanega podeželskega brezimnega povzpel med milijonarje in mogočnejše praškega hotelirstva. To mu deloma uspe, vendar pride vojna in naš junak se odloči za Nemce, s katerimi v okrevališčih za nemške vojake prebije del vojne. To mu po vojni prinese zapor in druge nevšečnosti, tako da na koncu propade. Roman, čeprav razdeljen na nekaj poglavij, pač po postajah natakarkovih službenih postojank, razpade na dva dela. V prvem delu gre za lahkotno fabuliranje in optimistično pripoved o malem človeku, ki se srečno povzpneja navzgor.

V drugem delu, ko junakova pot začne drseti navzdol, pa se pripoved prevesi v elegično meditativnost. Od uspešne poti podeželskega natakarka se pestro življenje sprevrže v samoto kmečke bajte v obmejnem svetu. S tem pa postaja pripoved iz strogo realistične docela metaforična. Ostaja pa vsekoli rahlo ironična, posmehljiva do okoliš in do samega sebe, na koncu pa celo groteskna. Nekdanji sokol se med vojno poroči z Nemko, po nemškem obredju zaplodi otroka, ki se rodi imbecilen, ženi pa med bombnim napadom odtrga glavo, medtem ko glavni junak konča v zaporu za bogataše. Ne gre torej samo za lahkotno pripoved, za ironično zgodbo o malem človeku, temveč gre pisatelju za mnogo več. Gre mu za to, da v okviru življenjske zgodbe o malem človeku, v predvojnem, vojnem in povojnem času razpravlja o smislu življenja in o minljivosti vsega. To pa daje zanimivi pripovedi tudi polno vrednost.

Sl. Ru.

Plečnikova Ljubljana

V zbirki Slovenska dediščina (izdaja jo Cankarjeva založba) je izšla »Plečnikova Ljubljana« Petra Krečiča. Knjižica žepnega formata na 80 straneh prinaša najprej krajšo zgodovino Ljubljane od Emone, preko srednjega veka in baroka do Plečnika in njegove urbanistične ter še zlasti arhitekturne vizije svojega rojstnega mesta. Osrednji del pa je namenjen osemindvajsetim Plečnikovim stvaritvam v Ljubljani; predstavljene so v posameznih, le nekaj strani dolgih poglavjih z barvnimi fotografijami in jednatim opisom. Seveda je v knjižici skoraj vse, kar se danes lahko občudujemo v Plečnikovi Ljubljani (razen nekaj zasebnih objektov, ki javnosti niso dostopni). Strokovna, privlačna, sodobna in bogato dokumentirana knjižica je izšla v 8 tisoč izvodih. Čez nekaj časa bo izšla tudi v angleškem in nemškem prevodu.

Pisatelj Karel Kraus spet vznemirja

Pogledi na moralo in zločin

V soočanju s tesnobo lastne eksistence, se človek maščuje s tem, da moralno in javno linča druge ljudi. To je grenko in vedno aktualno sporočilo avstrijskega pisatelja Karla Krausa (umrl je pred 55 leti), ki je razpolagal z izjemno ostrim, izživnim, napadalnim peresom, s katerim je razgaljeval moralizem, lažnivost, slabo vest duhajske družbe ob koncu prejšnjega stoletja. Ko danes prebiramo nekatere njegove poezije in članke, ki jih je 37 let objavljaj v svoji reviji Plamen (te dni je izšel izbor v knjižici »Moralnost in zločin« — založba Lucarini), presenečajo Krausova ostrovidnost, pogum in jasnost njegove kritike.

Karl Kraus brez dlak na jeziku napada represivnost družbe, ki se prihuli v zasebnost ljudi in z neverjetno ostrino in škandalističnimi metodami kaznuje tisto, kar smatra za prestop in greh, predvsem ko gre za območje spolnosti. »Način, s katerim pravica birokratsko tepta zasebno življenje,« piše Kraus, »bi se moral raje obračati k tistim vrednotam, ki so še vedno brez zaščite, kot sta obramba življenja in zdravja: zakonodajalec mora prenehati z opravljanjem poklica »nadležnega kronista, ki pred javnim mnenjem dviguje krila življenja«, ali pa »vsiljivega služabnika, ki posluša pred vrati spalnic«. Dopusčati mora, da je v »zasebnosti vsakdo srečen na svoj način.«

Ko zakon preganja z vsemi sredstvi »razvade«, zapada v grozljivo protislovje: »izhajajoč iz misli, da je treba kaznovati škandal, ki izhaja iz javne nemorale, zakonodajalec sam zapade v sofizem, da nemoralnost povzroča javni škandal. In ko do škandala, kot posledica sodnega preganjanja zasebne nemoralnosti, v resnici pride, je sodba (ki išče samo dejstva) izgubila zmožnost razbiranja med vzrokom in posledico.« Skratka, pravi Kraus, sedanja morala je izhodišče vsakršnih zločinov in pri tem je najbolj oškodovana ženska. Večina izbranih esejev obravnava prav Krausovo priljubljeno tematiko: realnost ženske in predvsem prostitutke, ki so »objekt prezira in pregona s strani taiste družbe, ki spodbuja in odobrava prostitucijo novinarjev in intelektualcev«. V obrambo ženske prostitutke Kraus zatrjuje, da opravlja ona svojo naravno poslanstvo: dajati užitek. »Prava prostitucija prav gotovo ni telesna, ampak duhovna,« pravi pisatelj Karl Kraus.

Avstrijski pisatelj češkega porekla torej tudi še zdaj lahko popestri literarni in intelektualni svet, kot je to delal med svojim življenjem. Zanimivo, da prihajajo prav v tem času spet v ospredje tematike, ki jih je sam načeljal v svojih spisih, a tudi umetniških delih, kot zgovorno dokazuje »neuprizorljiva« drama »Zadnji dnevi človeštva«, ki jo je Ronconi uprizoril konec lanskega leta v Turinu.

Do polovice maja v galeriji Katoliške knjigarne v Gorici

Kraške podobe Bogomile Doljak

Bogomila Doljak, priznana obrtnica-umetnica, ki z možem Albertom vodi prodajno galerijo kraške umetne obrti »Bor« v Nabrežini, je v prejšnjih dneh razstavljala v Gorici. Razstavo »Kraške podobe — Immagini del Carso« so 13. aprila uradno odprli v galeriji Katoliške knjigarne Slovimex na Travniku ter bo na ogled vse do 11. maja (vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 19.30).

Predstavlja Bogomila Doljak bi bilo odveč, je v vabilu na tokratno razstavo zapisal Marko Vuk, »saj se je v zadnjem desetletju uveljavila kot ena tistih, ki s svojo ustvarjalnostjo opozarja na izginjajoče kulturne vrednote Krasa. Vrsta let je minila, ko je z možem obnovila prvo starinsko kraško skrinjo. Kasneje so v družinski delavnici izdelali nove skrinje natančno po izvirniku.«

Tokrat se je Doljakova predstavila v Gorici prvič, in sicer s svojimi kraškimi podobami. »Gre za elegantne in sloke lesene figure z meko usločenostjo in gladko obdelano površino, ki ne morejo prekriti povezave z likovno poenostavljajočimi se težnjami sodobnega kiparstva. Avtorica se je odločila,« ugotavlja Marko Vuk, »da prikaže na tokratni razstavi, poleg folklorno navdahnjenih stvaritev, tudi moderne izdelke. Le-ti so tako naravnani v smer, da bi ljudem današnjega časa ohranili del kulturnega bogastva in likovnega sveta, ki je že v preteklosti duhovno bogatil naše prednike. (nl)

V povratni četrtfinalni tekmi košarkarskega play offa proti Philipsu

Stefanel tokrat odličen

STEFANEL - PHILIPS 82:65 (44:32)
STEFANEL: Middleton 22 (2:3, 7:12, 2:5), Pilutti 11 (-, 4:11, 1:3), Fučka 9 (2:2, 2:2, 1:1), Bianchi (-, 0:1, 0:1), Gray 7 (1:2, 3:7, 0:1), Meneghin 4 (-, 2:2, 0:1), Lokar 6 (-, 0:1, 2:5), Cantarello 6 (2:2, 3:3, -), Bonventi (-, 0:4, -), Sartori 17 (1:3, 5:7, 2:3).

PHILIPS: Bargna 2 (0:1, 1:3, -), Pittis 16 (8:8, 4:9, 0:4), Ambrassa (-, -, 0:2), Vincent 18 (4:4, 7:13, 0:4), McQueen 2 (2:4, 0:4, -), Riva 23 (5:7, 3:8, 4:1), Blasi 4 (1:2, -, 1:1), Montecchi (-, 0:1, 0:1), Alberti, Tulli.

SODNIKA: Grossi iz Rima in Colucci iz Neaplja; PON: Montecchi (32).

TRST — Stefanel je s solidnim nastopom povsem pregazil Philips in ima tako še možnost, da se z zmago v Milanu uvrsti v polfinalne italijanskega prvenstva. Tržačani so pričeli zelo odločno in po zaslugi Piluttija, Middletona in Meneghina (ki je odlično asistiral proste soigralce) takoj prevzeli vodstvo (11:5 v 5', 27:14 v 13'). Tudi mož-moža obramba je bila skoraj vedno uspešna, tako da so Milančani zadevali predvsem iz prostih metov, ki sta jih slaba sodnika velikodušno do-

sojala (v tem delu tekme sta Colucci in Grossi dosodila Stefanelu kar 17 osebnih napak). Nekaj težav je Tanjevičeva ekipa imela le proti Philipsovi con press, ki pa ji le ni povzročila takšnih težav kot v prejšnjih dvobojih.

V drugem polčasu je Stefanel že v prvih petih minutah z izredno igro Sartorija in Middletona dejansko zaključil dvoboj v lastno korist. V 25' so namreč Tržačani vodili že s 56:36. Nadaljevanje je bilo le zmagoslaven mimohod Stefanela, Milančani pa so z mislijo bili že na nedeljski tekmi, bi ko odločala o polfinalistu.

Po tekmi je pomožni trener Stefanela Boniccioli izjavil: »Odhajamo v Milan prepričani, da lahko zmagamo. Tokrat smo dokazali, da smo telesno boljši od Milančanov, ki so v drugem polčasu povsem odpovedali.«

Trener milanske ekipe D'Antoni pa je opravičil poraz svoje ekipe takole: »Poškodbi Vincenta in Rive sta nedvomno vplivali na potek tekme, saj igralca ne dajeta običajnega doprinosu. Moram pa reči, da je Stefanel igral zelo odločno in nam je dal dobro lek-

cijo v košarki. Sedaj ni nobena od ekip v odločilni tekmi favorit.« (Marko Oblak)

Ostali izidi povratnih četrtfinalnih srečanj:

Benetton Treviso - Il Messaggero Rim 86:82 (51:37)

Clear Cantù - Knorr Bologna 73:67 (27:35)

Scavolini Pesaro - Phonola Caserta 109:77 (59:36).

Sinočnje povratne četrtfinalne tekme torej niso prinesle imena niti ene ekipe, ki bo igrala v polfinalu in bo torej treba počakati na tretja srečanja. V Bologni bodo igrali že jutri, v Milanu, Rimu in Caserti pa v nedeljo.

Solagni VN osvoboditve

Na kolesarski dirki za Veliko nagrado osvoboditve je zmagal Italijan Andrea Solagna, ki je 121,900 km prevozil v 2.57'47" s poprečno hitrostjo 41,372 km na uro. Sledijo: 2. Bettin (It.); 3. Biasci (It.); 4. Kane (Ir.); 5. Polovnikov (SZ), vsi po 3". Skupno je nastopilo 334 tekmovalcev iz 25 držav.

Finalist v nogometnem pokalu prvakov

Srečna Zvezda

RIM — Medtem ko bosta v finalu pokala UEFA že drugo leto zapored merili moči predstavnici italijanskega nogometa (lani sta bili to Juventus in Fiorentina, letos pa Inter in Roma), bo pokal prvakov letos v znamenju novincev, kajti za beograjsko Crveno zvezdo in marsejski Olympique bo to prvi nastop v finalu najbolj pomembnega evropskega pokala.

Po zmagah Milanu v zadnjih dveh izvedbah ostaja Italijanom v pokalu prvakov le skromna uteha, da bodo gostitelji finala, ki bo 29. maja v Bariju. Ob tem, da Juventus kljub dobri igri ni uspelo ugnati Barcelone, bo pokal pokalnih zmagovalcev - po lanskim zmagi Sampdorie - domena Špancev in angleške ekipe Manchester United.

Francija in Jugoslavija že dolgo nista imeli finalista v pokalu prvakov. Beograjski Partizan je leta 1966 v finalu z 2:1 izgubil proti Real Madridu, SaintEtienne pa je leta 1976 klonil pred Bayernom. Medtem ko se Olympique doslej v mednarodni konkurenci še ni prebil tako daleč, je Crvena zvezda leta 1979 že odigrala finale, in

sicer v pokalu UEFA, ko je izgubila z Borussia iz Mönchengladbacha.

Čeprav Crvena zvezda v Beogradu ni ponovila lepe igre s prve tekme v Münchnu in se je v finale uvrstila tudi zaradi napake reprezentančnega vratarja Aumanna prav v zadnji minuti tekme, ima dovolj kakovostnih igralcev, da se lahko v finalu uspešno kosa s Francozi, ki pa sicer ostajajo favoriti.

Polfinalni izidi (v oklepaju izidi prve tekme):

POKAL PRVAKOV: C. zvezda - Bayern 2:2 (2:1), Olympique - Spartak 2:1 (3:1).

POKAL POKALNIH ZMAGOVALCEV: Juventus - Barcelona 1:0 (1:3), Manchester U. - Legia Varšava 1:1 (1:3).

POKAL UEFA: Roma - Brøndby 2:1 (0:0), Inter - Sporting 2:0 (0:0).

Potrjena kazen za Milan

ŽENEVA — Prizivna disciplinska komisija UEFA je zavrnila priziv Milana ter potrdila enoletno diskvalifikacijo ekipe iz evropskih nogometnih pokalov.

Na teniškem turnirju v Montecarlu Nova presenečenja

MONTECARLO — Avstrijec Horst Skoff presenetljivo nadaljuje svojo pot na teniškem turnirju v Montecarlu. Predvčerajšnjim je odpravil Američana Agassija, včeraj pa se je otrešel Italijana Pistolesija s 6:2, 7:5. Nepričakovano je bil izločen Jugoslovan Goran Ivanišević, ki ga je z 2:6, 6:0, 6:2 izločil Nemec Steeb. V naslednje kolo pa se je uvrstil drugi Jugoslovan, Prpić, ki je s 6:2, 6:0 premagal Francoza Forgeata.

Nekaj ostalih izidov 3. kola: Česnokov (SZ) - Čerkasov (SZ) 6:1, 6:0; Becker (Nem.) - Volkov (SZ) 3:6, 6:1, 6:1; Svensson (Šve.) - Paloheimo (Fin.) 6:1, 4:6, 6:3; Gustafsson (Šve.) - Larsson (Šve.) 7:6, 6:4; Bruguera (Šp.) - Mancini (Arg.) 6:1, 6:4.

Sklicani azzurri

RIM — Za kvalifikacijsko srečanje za evropsko nogometno prvenstvo Italija - Madžarska, ki bo v sredo v Salernu (ob 20.15), so bili sklicani naslednji igralci: Baggio in Schillaci (Juventus), Baresi, Maldini in Donadoni (Milan), Bergomi, Zenga in Ferri (Inter), Crippa, Ferrara in De Napoli (Napoli),

Eranio (Genoa), Giannini (Roma), Lombardo, Pagliuca, Viali, Vierchow in Mancini (Sampdoria),

Sovjetska zveza v vodstvu

HELSINKI — V 5. kolu svetovnega prvenstva v hokeju na ledu A skupine so takole igrali: Finska - Nemčija 6:0, Sovjetska zveza - Kanada 5:3, ZDA - Švica 4:2, Švedska - ČSFR 2:1.

LESTVICA: SZ 10, Švedska in Kanada 8, Finska in ZDA 5, ČSFR 4, Švica in Nemčija 6. PRIHODNJE KOLO: Kanada - Švedska, Nemčija - ZDA, ČSFR - SZ in Finska - Švica.

Zmaga Jugoslovanov

TOKIO — V 3. kolu kvalifikacij svetovnega prvenstva v namiznem tenisu je Jugoslavija nepričakovano s 3:0 premagala svetovnega prvaka Švedsko. Lestvica: Jugoslavija, Koreja in Anglija 6, Švedska 4, Belgija 2, Japonska, Tajvan in Nigerija 0.

Lestvica B skupine: Kitajska in Poljska 6, Nemčija 4, Sovjetska zveza, Francija, Češkoslovaška in Madžarska 2, Nizozemska 0.

Včeraj v ponovljenem srečanju 2. nogometne amaterske lige Tokrat »športno« na Proseku

PRIMORJE - ZARJA 0:0
PRIMORJE: Coronica, Lukša, Milani, M. Stoka, Pipan, Antoni, Livan, Miclaucich, P. Stoka, De Marco, Savarin.
ZARJA: Kočevar, Antonič, Ridolfo, Kalc, Borelli, Grigić, Gombač (v 63' Monzoni), Varglien, Voljč (v 75' Tognetti), Mauro, Auber.

Končno sta Primorje in Zarja le odigrala derbi in tokrat zelo športno.

Okoli proseškega igrišča se je spet zbralo veliko število navijačev (600-700), ki so si lahko ogledali še kar zanimivo tekmo. Gostom je seveda še najbolj ustrezal remi, kot sicer tudi Prosečanom, ki še upajo na drugo mesto na lestvici. Kljub temu da sta ekipi nastopili v dokaj okrnjenih postavah, sta sprožili več napadov. Od igre so verjetno imeli kaj več domači-

ni, ki so večji del tekme imeli terensko premoč, medtem ko so Bazovci izvajali predvsem dolge predloške v napad do Maura in Voljča, posebno nevarni pa so bili ob izvajanju kotov. V prvem polčasu se je najboljša priložnost ponudila De Marcu. Se največ dela pa sta imela vratarja v drugem polčasu, ko je Coronica dvakrat uspešno odbil strela Voljča in Maura, Milani pa je prav tako spretno zaustavil strel skoraj na gol-črti. Najugodnejšo priložnost pa so imeli rdeče-rumeni v protinapadu, a Savarin jo je zamudil. Proti koncu tekme je sodnik spregledal prekršek v kazenskem prostoru nad Miclaucichem, prav Miclaucichu je nekaj minut prej Kočevar odbil v kot nevaren prosti strel.

Izenačen izid je bil pravična nagrada za obe ekipi, Bazovci pa so si s to točko skoraj gotovo zagotovili prvo mesto na lestvici. (S. M.)

LESTVICA: Zarja 42; Corno 38; Primorje 36; Pro Romans 34; Moraro 32; Vesna in Villanova J. 29; Mossa 28; Piedimonte in Villesse 24; Gaja in Audax 13; Pro Farra in Mariano 20; Fogliano 17; Capriva 13.

Na sliki (foto Križmančič): posnetek z včerajšnje tekme na Proseku.

Kolesarska dirka VZPI v Tržiču Pokal Montes letos v Veneto

TRŽIČ — Zmagovalec tradicionalne kolesarke dirke za pokal Montes, ki jo je letos že 37. zapovrstjo priredil športni odsek VZPI-ANPI pod pokroviteljstvom goriškega odbora VZPI, je Mauro Zanella, član kolesarskega kluba Biban iz Veneta. Drugi je bil klubski tovariš Guido Ceron, kot tretji pa je privozil skozi cilj Gorazd Stangelj, član KK Krka iz Novega mesta. Dirke se je udeležilo kar 144 tekmovalcev.

Borova ritmičarka P. Žagar se uveljavlja

V sredo je bilo v Borovem športnem centru prijateljsko srečanje v športno-ritmični gimnastici za najmlajše (1. selekcija) med moštanskim Partizanom in Ljubljane in gimnastičnim odsekom SZ Bor. Domača postava je s Petro Žagar osvojila prvo mesto in se je tako spet pomembno uveljavila. Žagarjeva je zbrala 9,20 točke. Na 2. mestu sta bili ljubljanki Jana Burger in Lea Rutar (8,90), na 4. pa njuna klubska so-tekmovalka Jadranka Sardarev (8,40). Skupno je nastopilo 18 tekmovalk obeh društev. (-boj-)

Naši mali šahisti na deželni fazi

Na pokrajinskih šahovskih selekcijah, namenjenim študentom in dijakom tržaških šol vseh stopenj (bila je v prostorih Tržaškega šahovskega društva), je bilo zastopstvo dijakov slovenskih osnovnih in nižjih srednjih šol kar zadovoljivo.

V kategoriji kadetov (nižje srednje šole) se je Igor Gerdol (Cankar) s petimi točkami uvrstil na 2. mesto.

Med osnovnošolci je Danilo Bosari (Širok) zmagal pred sošolci iz šole Gregorič Stepančič.

Lestvica: Danilo Bosari 4, Luka Ziberna 3, Alberto in Carlo Zornada 2 točki.

V nedeljo bo v Pordenonu še deželna faza, ki šteje obenem kot kvalifikacija za vsedrjavni turnir.

»Kosovelovi« odbojkarji danes igrajo... za Rim

Dijaki openske srednje šole Srečko Kosovel so v Modeni v meddeželni fazi mladinskih iger v odbojki dosegli res lep uspeh, saj so se z zmago v svoji skupini uvrstili med osem najboljših ekip v Italiji. Danes jutraj pa se bodo z zmagovalcem skupine B, to je ekipo iz Parme potegovali za nastop v vsedrjavnem finalu v Rimu, katerega se bodo udeležile štiri ekipe.

Potem ko so v prvem tekmovalnem dnevu premagali glavnega favorita Modeno, so v sredo Kosovelovi dijaki s taktično zrelo igro zaustavili prodorne napade ekipe iz Ferrare in tekmo osvojili z 2:0. Včeraj jutraj je Modena gladko odpravila Ferraro, zato je bilo jasno, da morajo naši dijaki zmagati, če hočejo priti do finala. To jim je tudi uspelo, čeprav jim je Treviso v drugem setu vse do konca grenil pot do zmage. Kot rečeno se bodo danes pomerili z ekipo iz Parme.

Naloga kosovelovcev je v tem srečanju res težka, saj sestavljajo Parmo v bistvu naraščajniki prvotigaša Maxima. Kakorkoli že, Kosovel je že s tem, da je prišel do finala dosegel več, kot so pred tekmovanjem pričakovali tudi optimisti.

IZIDI: Kosovel - Modena 2:1 (10:15, 15:12, 16:14); Ferrara - Treviso 2:1; Kosovel - Ferrara 2:0 (15:11, 15:12); Modena - Treviso 2:1; Modena - Ferrara 2:0; Kosovel - Treviso 2:0 (15:7, 16:14).

LESTVICA: Kosovel 6, Modena 4, Ferrara 2, Treviso 0. (Inka)

1. ženska divizija na Goriškem Olympii pomembni točki za obstanek

LIBERTAS VILLESSE - OLYMPIA 2:3 (15:13, 11:15, 15:12, 11:15, 8:15)

OLYMPIA: Bevilacqua, Brisco, Bratina, K. in H. Corsi, Zotti, Bulfoni, Fisher, Princi, Komjanc.

Na gostovanju v Vilešah so igralkе Olympie zaslužen dosegle pomemb-

no zmago. Že sama razlika v točkah v posameznih setih nazorno pove, da je bila tekma dinamična in borbeno. Igralke obeh ekip so se borile za vsako točko in se nenehno izmenjavale v vodstvu. V petem odločilnem setu je Olympia povedla s 3:0, a so jo domačinke dohiteli in so nato še povedle s 6:3. Po kratkem dogovoru v odmoru so naše predstavnice z dobrimi servisi in nekaj odličnimi napadi strle odpor domačink ter set kot tudi tekmo zaključili v svojo korist. Vsekakor spodbudna zmaga v boju za obstanek v ligi. (EZA)

2. ŽENSKA DIVIZIJA

SOVODNJE - PRO ROMANS 3:0 (15:4, 15:10, 15:4)

SOVODNJE: Gaeta, Tomsic, Černe, Braini, Soban, V. in T. Devetak, Fabi. Igralke Sovodenj so v telovadnici Kulturnega doma v Gorici zaslužen premagale šesterko Pro Romansa. Nasprotnice so se razigrale le v drugem setu, ko so se približale našim vse do rezultata 12:10. Sicer so igralkе Sovodenj dokazale večjo izkušnost in pripravljenost.

SOVODNJE - LIBERTAS GO 0:3 (2:15, 13:15, 10:15)

SOVODNJE: Černe, V. in T. Devetak, Fabi, Tomsic, Sošol, Peric, Soban, Braini.

Igralke Sovodenj so v domači telovadnici zaslužen klonile vrstnicam iz Gorice. Naše predstavnice so nudile odpor samo v drugem setu. Ostala dva niza sta bila nezanimiva in neborbena na obeh straneh.

PRO ROMANS - SOVODNJE 0:3 (2:15, 3:15, 7:15)

SOVODNJE: Černe, Gaeta, V. in T. Devetak, Fabi, Tomsic, Sošol, Peric, Soban.

V nezanimivem srečanju, ki je trajalo borih 50 minut, so Sovodenjke priprljivo odpravile tudi v povratnem srečanju šesterko iz Romansa.

dan es igra za vas - dan es igra za vas

Vladimir Budin

Vladimir Budin (letnik 1953) je dokaj znana osebnost v našem športu. Budin se je začel ukvarjati z odbojko pri ŠK Kras že pri 12 letih. Nastopal je z mladinsko ekipo, s člansko pa je prestopil iz D v C ligo. Občasno se je ukvarjal tudi z nogometom. Postal je odbornik ŠK Kras in zadnja leta je igral tudi rokomet pri tem društvu, sedaj pa se rekreativno ukvarja s tenisom. Bil je tudi predsednik TO ZSSDI za Tržaško. Zadnjič je Boris Peric pravilno napovedal 10 rezultatov.

konjske dirke - konjske dirke

1. dirka (Montecatini): Lovelace (2) je najboljši, a Lyza Chic (1) je v zelo dobri formi. Govi del Pino (X) je dobro voden.

2. dirka (Napoli): Giacimento Em (X) lahko nadoknadi začetni hendikep. Geroboamo (1) se vrača v formo, a preseneti lahko tudi Guelfo Sbarra (2), ki je vaje podobnih dirk.

3. dirka (Bologna): če ne bo zagalopiral, lahko zmaga Ghesir (2). Regularni Ivuglia (1) se mu lahko uspešno upira, omembo si zasluži tudi Friday LG (X).

4. dirka (Taranto): Lummen (2) je najbolj kakovosten udeležene, a ima slabo štartno številko. Incisiva (X) ne gre podcenjevati, Gin Fir Or (1) je vse boljši.

5. dirka (Rim): obeta se izenačen gallop. Italian G. Flag (2) je zelo regularen. Sarca (X) ni zelo obtežena. Slediti velja tudi konju Marisa della valle (1).

6. dirka (Firence): nedavni zmagovallec podobne dirke Pegasus (X) lahko spet preseneti. Omenimo naj hitrega šprinterja Babata (1). Reef Deep je ob-

težen, a se lahko poteguje za zmago (2).

DIRKA TRIS

V Firencah bo nastopilo 17 konj. Naši favoriti: 13 Lean Bldder, 9 Sfinzia, 10 Kiev. Za sistemiste: 15 Northern Street, 12 Night Cloud, 8 Darling Ful.

totip

1. — prvi	2
drugi	1 X
2. — prvi	X
drugi	1 2
3. — prvi	2
drugi	1 X
4. — prvi	2
drugi	1 X
5. — prvi	2
drugi	1 X
6. — prvi	X
drugi	1 X

Preverjanje stanja in perspektiv ter priprave na jubilej glavni temi občnega zbora

ŠZ Olympia stopa v 30. leto delovanja

Preverjanje stanja in perspektiv pred temi leti temeljito prenovljenega odbora in priprave na letošnje praznovanje 30-letnice delovanja so bile osrednje teme 15. občnega zbora športnega združenja Olympia, ki je bil v goriškem Katoliškem domu. Predsednik Mirko Špacapan je ocenil delovanje odbora, ki je na prejšnjem občnem zboru z velikim navdušenjem prevzel vodstvo društva. Začetni elan je nato nekoliko upadel, čeprav lahko zadnja tri leta vsekakor ocenimo kot leta rasti.

Društvo se je usmerilo predvsem v odbojko in pri tem doseglo tudi zavidljive rezultate. Razvoj drugih panog (smučanje, atletika, namizni tenis) bremenijo že običajni problemi pomanjkanja kadrov, finančne težave in v zadnjem času vse opaznejši pojav upadanja rojstev, ki je razredčil tudi vrste športnih društev. Špacapan je poudaril tudi politični pomen športnega delovanja med Slovenci v zamejstvu in odgovornosti, ki jo pri tem nosijo športna društva, saj se prav v teh dejavnostih manjšina najpogostejše neposredno sooča s pripadniki večine. Prav zato, je poudaril, pa je potrebno, da se ohrani narodnostni značaj naših društev. Ni razloga, je menil Špacapan, da bi zgolj zaradi boljšega športnega rezultata v naša društva sprejemali itali-

janske igralce ali prepuščali ekipe italijanskim trenerjem, kar bi kvarno vplivalo na pogovorni jezik in s tem na narodnostni značaj društva.

Predsednik je tudi pozitivno ocenil odločitev odbora Olympie o vključitvi v ZSSDI (po tej poti je sedaj stopilo tudi društvo Soča), ki mora po njegovem mnenju postati avtonomna organizacija vseh slovenskih športnih društev v Italiji.

Špacapan je še posebej poudaril pomen 30 let nepretrganega delovanja, ki jih bodo slovesno proslavili septembra na prireditvi ob obletnici odprtja telovadnice pri Katoliškem domu. Jubilej bodo praznovali s priznanji najzaslužnejšim atletom, z objavo brošure o treh desetletjih delovanja Olympie ter raznimi prireditvami.

Simon Komjanc je v tajniškem poročilu podal pregled treh let dela, ko je Olympia nastopala v raznih odbojcarskih prvenstvih s 7 do 8 ekipami letno. Skušali so vzpostaviti tesnejše sodelovanje z drugimi slovenskimi društvi, pri čemer pa bo treba še marsikaj narediti. Negativno je ocenil odnose s pokrajinsko odbojcarsko federacijo in menil, da bi se stvari lahko izboljšale, ko bi v njen odbor vstopil tudi kak slovenski član. Komjančev pregled so dopolnila poročila odgovornih za po-

samezne ekipe in odseke. Najpomembnejša je seveda prva ekipa v moški C/2 ligi. Zelo mlada ekipa si je letos zagotovila obstoj v ligi, kar je bil njen osnovni cilj in daje dobro upati za rast v naslednjih letih. Prav tako se perspektivna generacija igralk počasi uveljavlja v ženski odbojki, medtem ko je v mladinskih ekipah in še pose-

bej v minivolleyu osnovni problem ohranitev ekip spriču upadanja rojstev. Pozitiven obračun delovanja smučarskega odseka je predstavil njegov načelnik prof. Martin Kranner, Franka Padovan pa je podala še blagajniški obračun. V imenu ZSSDI je pozdravil udeležence občnega zbora pred nedavnim potrjeni predsednik

goriškega pokrajinskega odbora združenja Marko Lutman. Društvu je čestital ob letošnji 30-letnici delovanja in obenem pozitivno ocenil prisotnost Olympie v ZSSDI ter njen prispevek pri soustvarjanju skupne športne politike v zamejstvu. Vprašanja kot so demografski padec, vse večji odstotek otrok iz mešanih zakonov ali prisotnost italijanskih igralcev v slovenskih društvih terjajo namreč odgovore, ki jih bo treba poiskati z doprinosom vseh.

Občni zbor se je zaključil z volitvami novega odbora, ki so ga razširili od 9 na 11 članov, da bi se izmazali iz proceduralnega zapleta ob predložitvi dveh kandidatnih list, ki pa sta se delno "krili", saj je bil marsikateri kandidat prisoten na obeh. Listi so združili in soglasno izvolili odbor v sledeči sestavi: Miha Corsi, Mirko Špacapan, Gianni Susić, Ivan Terpin, Igor Cernic, Franko Bagon, Barbara Rustja, Edi Lutman, Simon Komjanc, Dario Maraž in Alenka Bevilacqua. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Ciril Terpin, Marjan Markežič in Tatjana Kosič, v razsodišče pa Beni Kosič, Karlo Bolčina in Milan Jarc.

Na sliki (foto Marinčič) vodstvo Olympie na 15. občnem zboru društva.

Na plavalnem tekmovanju ŠŠT se je zbralo več kot 120 otrok

Spet »Ribičič« in »Župančič«

Letošnje plavalno prvenstvo tržaških slovenskih osnovnih šol je potrdilo ugotovitve, da zanimanje za ta šport med našimi najmlajšimi ne upada. To je potrdilo več kot 120 nastopajočih, med katerimi so nekateri izstopali tudi s svojimi časi. Pri tem pa moramo upoštevati, da so otroci preplavali 25-metrsko razdaljo s startom v vodi, saj bi bili sicer, pri bolj večjih, pri startu z bloka časi še boljši.

Absolutno najboljši čas je dosegla Corina Candian (Širok) z rezultatom 17'67. Res pa je, da ji je pri tem pomagala tudi izredno ostra konkurenca, saj je plavala v isti skupini kot Andrea Hrovatin (Finžgar), ki je bil le za 3 stotinke sekunde slabši od nje, ter je tako dosegel drugi absolutno najboljši čas med vsemi in pravega med dečki. Pod 20 sekund je plaval še šest drugih mladih plavalcev.

1. RAZRED

1. Alejandra Glavina (MKI) 32'90; 2. Caterina Zompicchiatti (ŽUP) 40'79; 3. Verena Caris (ŽUP) 50'98; 4. Katja Starec (RIB) 53'88; 5. Nicole Huselj (ŠIR) 57'16; 6. Sandra Brus (MIK) 1'34'53; 7. Sara Crevatin (ŠIR) 1'37'93.

DEČKI

1. Blaž Kemperle (ŽUP) 36'89; 2. Aleks Baruca (RIB) 37'69; 3. Matej Rebula (B-J) 40'83; 4. Iztok Floridan (ŽUP) 44'21; 5. Oliver Puntelj (ŠIR) 46'54; 6. Walter Gagon (B-J) 47'27; 7. Alan Sancin (RIB) 49'20; 8. Marko Pegan (ŽUP) 50'17; 9. Marko Tragogna (ŠIR) 51'63; 10. Diego Požar (ŠIR) 54'52; 11. Mitja Jevnikar (ŽUP) 55'25.

2. RAZRED

1. Katarina Husu (ŽUP) 30'83; 2. Aleksija Bandino (G-S) 31'27; 3. Tanja Romanova (ŽUP) 32'19; 4. Sheila Perossa (ŠIR) 34'70; 5. Peggy Mauri (MKI) 38'42; 6. Sara Bevilacqua (FIN) 38'48; 7. Erika Sancin (GRB) 39'09; 8. Francesca Ciacchi (MKI) 39'79; 9. Martina Cunja (FIN) 39'90; 10. Katja Božjeglav (MJE) 44'11; 11. Nika Furlani (ŽUP) 48'30; 12. Loena Tegacci (ŠIR) 51'99; 13. Martina Gruđen (MJE) 59'00.

DEČKI

1. Claudio Mirceta (RIB) 27'50; 2. Giorgio Pitacco (RIB) 30'12; 3. Oskar Perosa (RIB) 31'67; 4. Marko Desco (G-S) 32'48; 5. Valter Bullo (RIB) 32'71; 6. Alex Furlan (MKI) 40'33; 7. Jan Sedmak (ŽUP) 40'83; 8. Elvis Cambio (ŠIR) 42'50; 9. Julij Premru-Vanello (FIN) 44'96; 10. Marko Sadlowski (RIB) 45'60; 11. Elija Hrovatin (FIN) 47'32; 12. Sladjan Pantič (ŠIR) 1'10'16.

3. RAZRED

1. Micol Rosa (ŽUP) 23'71; 2. Elisa Komar (G-S) 31'29; 3. Katja Sancin (ŽUP) 32'07; 4. Martina Carpani (GRB) 32'52; 5. Giulia Valassi (RIB) 33'31; 6. Kajta Peruzzo (G-S) 34'29; 7. Sara Corbatti (ŽUP) 36'37; 8. Erika Biekar (G-S) 38'73; 9. Shoba Giacini (ŽUP) in Selena Ščuka (G-S) 39'24; 11. Anatina Petkovšek (RIB) 40'04; 12. Pamela Spacal (ŠIR) 43'17; 13. Nicoletta Cossutta (ŽUP) 46'80; 14. Sara Lo Casto (FIN) 47'49; 15. Martina Montin (ŽUP) 59'27.

DEČKI

1. Matteo Feruglio (G-S) 28'46; 2. Paolo Vignini (GRB) 28'57; 3. Matjaž Kodrič (MKI) 32'04; 4. Andrej Sulli (ŽUP) 33'46; 5. Karlo Zornada (G-S) 34'24; 6. Peter Ciacchi (G-S) 37'40; 7. Jan Žerjal (ŽUP) 43'27; 8. Roberto Lombardo (RIB) 46'38; 9. Gerardo Tolentino (ŠIR) 47'83; 10. Antonio Tuso (G-S) 47'88; 11. Marko Glavina (G-S) 51'81; 12. Mauro Zoch (G-S) 59'96.

4. RAZRED

1. Elisa Frandolič (RIB) 20'06; 2. Caterina Alessio (RIB) 32'67; 3. Sara Požar (ŠIR) 26'58; 4. Tina Furlani (B-J) in Janja Del Linz (ŽUP) 26'59; 6. Valetina Smotlak (G-S) 27'96; 7. Sandra Siega (B-J) 29'34; 8. Lara Negrinis (MJE) 33'72.

DEČKI

1. Dean Carli (RIB) 19'40; 2. Marko Mikolj (RIB) 19'71; 3. Robert Pecchiari (ŠIR) 21'49; 4. Stefano Pribac (ŠIR) 23'46; 5. Danilo Bosari (ŠIR) 24'02; 6. Michele Sorini (RIB) 33'81; 7. Mitja Pegan (ŽUP) 33'46; 8. Martin Strani (ŽUP) 37'46; 9. Goran Floridan (ŽUP) 40'87.

5. RAZRED

1. Corina Candian (ŠIR) 17'67; 2. Masia Kukanja (G-S) 18'55; 3. Nastja Milič (ŠIR) 20'15; 4. Karin Mezgec (RIB) 21'01; 5. Caterina Macho (RIB) 21'05; 6. Fjona Mezgec (RIB) 21'07; 7. Jana Miličević (RIB) 23'52; 8. Zorka Miličević (RIB) 25'74; 9. Ivana Flego (ŠIR) 26'18; 10. Giulia Sadlowski (RIB) 26'74; 11. Tanja Giugovac (ŽUP) 28'71; 12. Tjaša Rogelja (ŽUP) 29'07; 13. Eleonora Spacal (ŠIR) 32'24; 14. Sabina Caris (ŽUP) 34'27; 15. Martina Viviani (FIN) 35'00; 16. Elisabeth Feletti (MKI) 43'79; 17. Jasna Žiberna (ŽUP) 56'00.

DEČKI

1. Andrea Hrovatin (FIN) 17'70; 2. Aleks Zupan (ŽUP) 18'07; 3. Saša Jančar (RIB) 18'84; 4. Tomaž Metlika (ŽUP) 19'86; 5. Patrick Savarin (MKI) 20'68; 6. Danijel Leone (RIB) 22'28; 7. Dario Košuta (ŠIR) 22'52; 8. Matevž Peterlin (MKI) 23'25; 9. Luca Žiberna (G-S) 23'76; 10. Mitja Bizjak (ŠIR) 24'02; 11. Mitja Štefančič (RIB) 24'33; 12. Sergio Fabris (ŠIR) 25'84; 13. Alessandro Manzin (G-S) 26'14; 14. Igor Zobin (MJE) 26'19; 15. Aljoša Prodan (ŽUP) 27'99; 16. Alan Cosic (ŠIR) 30'26; 17. Fabio Babuder (ŽUP) 32'13; 18. Roberto Lunazzi (ŽUP) 33'23; 19. Kristjan Kranjec (ŠIR) 35'09; 20. Mitja Giacini (ŽUP) 38'31.

Če si ob koncu ogledamo še točkovno lestvico, potem ugotovimo, da je tudi letos glavni plavalni potencial naših osnovnošolcev koncentriran na Ribičiču in Župančiču. Ta lestvica, ki se ujema z ono po osvojenih kolajnah, je taka:

1. Ribičič 145 točk, 2. Župančič 125, 3. Širok 85, 4. Gregorič Stepančič 72,5, 5. Milčinski 46, 6. Bazoviški junaki 23,5, 7. Grbec 20, 8. Finžgar 14, 9. Milje 4.

Osnovnošolska olimpiada je zdaj prešla v svojo sklepno dobo, saj bo v soboto, 11. maja, na vrsti le še troboj.

-boj-

pismi uredništvu

»Žalitev je zares bila!«

Spoštovano uredništvo, oglašava se v zvezi z oddajo »6. krog«, ki je bila na sporedu v ponedeljek, 15. aprila 1991, na TV Koper-Capodistria. Med obravnavanimi temami je bil tudi dogodek s tekme v prvenstvu 2. ženske odbojcarske divizije med ekipama Brega in S. Andrea ter njegove posledice. Že sam naslov »Breg - S. Andrea, ali je bila zares žalitev?« je bil tako zastavljen, da je postavljal v dvom odločitev disciplinske komisije Pokrajinske odbojcarske zveze (FP-PAV), ki je bila objavljena v uradnem sporočilu št. 16 z dne 5. 4. 1991 in ki se glasi: »Delana Elisabetta (S. Andrea): Squalifica per 2 giornate per gravi offese agli avversari su argomenti etnico-linguistici.« Kot je že poudaril Primorski dnevnik (10. 4. 91 - Časi se le spreminjajo, podpis (ak)), je po vsej verjetnosti prvič v zgodovini slovenskega zamejskega športa, da je sodnik na lastno pobudo, brez vsakršnega posega prizadetih, posredoval disciplinski komisiji, ki je edina pristojna, da odloča o disciplinskih ukrepih, opis dogodka, ki se je pripetil na omenjeni tekmi. Še posebno pa želiva poudariti, da je to prvič, da je disciplinska komisija pripisala dogodku tako težo in da je ukrepala s tako visoko kaznijo.

Želiva še točneje obrazložiti, kaj se je na omenjeni tekmi sploh zgodilo. Kapetanka gostujoče ekipe (Delana Elisabetta) je zaprosila zapisničarko, naj ji pove postavbo njene ekipe. Kot predvidevajo nova pravila, ji je le-ta ponudila v vpogled zapisnik rekoč, da mora preverjanje opraviti sama. Ker je dotična protestirala, je zapisničarka zaprosila sodnika, da ji dovoli, da kapetanki prebere postavbo, kar je po sodnikovi privolitvi tudi storila. Po zaključnem setu pa je zapisničarka stopila do sodnika, da se posvetuje, kako naj v podobnem primeru ravna v prihodnje glede na to, da so na zadnjih tekmah sodniki zahtevali spoštovne pravil, ki predvidevajo, da mora sam kapetan preveriti pri zapisničarski mizi pravilnost postavitve svoje ekipe na igrišču. Tedaj je pristopila kape-tanki gostujoče ekipe in se zelo arogantno obnašala ter žaljivo ogovorila zapisničarko. Ko se je vračala proti klopi, je še pristavila, da se take stvari dogajajo samo pri »s'ciavetih«. Ob zaključku tekme je omenjena igralka ponovno in še dolgo nesramno protestirala in iz protesta tudi ni pozdravila nasprotnic (pozdrav je po pravilih obvezen). Do tu dogodki. Naj pojasniva, da prizadeti nismo reagirali na tako vedenje, ki je na naših igriščih že nekaj običajnega, ker smo po izkušnjah v preteklosti vedno potegnili krajši konec (opomin sodnika, kar nas je v bistvu izenačilo z žaljivci). Ne glede na razplet dogodkov pa ostaja dejstvo, da sodnik žaljivega ogovarjanja in obnašanja ni preslišal in spregledal ter da ga je sam posredoval disciplinski komisiji.

V omenjeni oddaji »6. krog« pa je bil ta za nas izjemni dogodek prikazan kot navadna farsa ali dovtip brez realne utemeljitve. Iz nama neznanih razlogov so vodje oddaje šli mimo neposredno prizadetih in v studiu neodgovorno gostili dekleti, članici prizadete ekipe, ki na razpravo o športnem dogodku nista bili pripravljene. Ob pomoči vodje oddaje, ki si iz zagate verjetno ni znal pomagati, je vsa zadeva izpadla smešno in brez primernega poudarka. Še huje: razpravljalo se je o menda neobstoječem pripetljaju! Na koncu sva imeli občutek, da se namiš-

ljeni prizadeti opravičujemo nasprotnici za (ne)izrečeno žalitev!

Voditelje oddaje sprašujemo, kako je mogoče na tako neodgovoren način obravnavati tako delikaten in za vso našo narodnostno skupnost politično tako pomemben dogodek. Odločitev sodnika in disciplinske komisije pomeni vendar priznanje večinske skupnosti naši manjšini in predstavlja eno izmed žal še vedno prereditih nam naklonjenih dejanj, ki prispevajo k rušenju nacionalistične mrznje in mirnemu sožitju v enakopravnosti. Na ponujeno roko pa moramo odgovarjati s spoštovanjem in dostojanstvom, saj - kot je zapisal pisec v PD 17. 4. - je »pot pokončnosti edina pravilna«.

Lep pozdrav!

Franka Žerjal - zapisničarka
Ksenja Slavec - spremljevalka ekipe

V zvezi z gornjim pismom, ki je bilo naslovljeno tudi uredništvu "6. kroga", objavljamo tudi stališče, ki nam ga je posredoval direktor družbe Ponteco Sergij Premru.

S kritiko zapisničarke in spremljevalke Brega se strinjam: tudi sam sem v nelagodjem spremljal, ko so v oddaji »6. krog« banalizirali dogodek, ki pa je za našo narodnostno skupnost velikega pomena.

Pred leti je takratni župan Staffieri v intervjuju javno potrdil, da se navadno o Slovencih izraža kot o »ščavih«, danes pa na lastno pobudo športni sodniki obsodijo igralko, ki nas žali s tem izrazom. To je dokaz, da se vendarle tudi v Trstu časi spreminjajo. Tega smisla v oddaji, ki jo pripravlja Ponteco v sodelovanju s koprsko televizijo, žal ni bilo in to štejem za veliko pomanjkljivost vseh nas, voditeljev in organizatorjev »6. kroga«.

Takšno pomanjkljivost bomo že prihodnji ponedeljek popravili s tem, da bomo spet obravnavali v studiu to temo, po možnosti s podpisnicama pisma, ki očitno poznata tematiko boljše od svojih kolegic, ki sta že nastopili v prejšnji oddaji.

Sergij Premru
direktor Ponteca

obvestila

ALPINISTIČNI ODESK SPDT vabi svoje člane in prijatelje na redni občni zbor, ki bo danes, 26. t. m., ob 20.30 na sedežu odseka v Ul. Carducci 12. Na sporedu bo prikaz diapozitivov z odprave Alpe Adria Sagarmatha Expedition '90 na Everest. Vabljeni vsi!

SK BRDINA priredi v nedeljo, 5. 5., avtobusni izlet v Gardaland. Odhod avtobusa z Opčin ob 6.00 in nato skozi Prosek, Križ, Nabrežino in Sesljan. Vpisovanje za izlet na sedežu kluba, Proseška 131, ob ponedeljkih in sredah od 19.00 do 20.00. Informacije na tel. št. 212859, 299573 in 226271.

JK ČUPA organizirata jadrnalne tečaje za otroke od 7. do 11. leta: prvi tečaj bo od 17. do 28. junija, drugi tečaj od 1. do 12. julija, tretji tečaj pa od 15. do 26. julija; ter dva tečaja za upravljanje vindsurfing, prvi tečaj bo od 15. do 22. julija, drugi tečaj od 22. do 27. julija. Vpisovanje na sedežu društva v Seslanskem zalivu vsako soboto od 16. do 19. ure.

Mladinsko košarkarsko prvenstvo

Jadran Farco proti Petrarci iz Padove

Mladinci Jadrana Farco, ki so z osvojitvijo tretjega mesta v deželi dosegli pravi podvig, bodo v ponedeljek, 29. t. m., ob 19. uri v Pordenonu igrali odločilno srečanje s Petrarco iz Padove (tretjevrščena v skupini iz Veneta). V primeru zmage bi se jadrancovi uvrstili v meddeželno fazo, ki bo v začetku junija v Toskani.

DRŽAVNI KADETI

FINALNA SKUPINA
KONTOVEL - DIANA 71:88 (42:39)
KONTOVEL: Rebula 28 (3:3), Milič 12 (2:4), Budin 7, Kralj 14, Gulič 6 (2:4), Daneu 4, Vodopivec (0:2), Ban, Briščik.
PON: Budin (37), Rebula (38). TRI TOČKE: Kralj 4, Budin 1, Rebula 1.
Po porazu v San Daniejeu so Kontovelci tudi v zaostalem srečanju v Repnu proti Diani spet ostali praznih rok. Goriška ekipa, ki vodi na lestvici, pa se je morala krepko potruditi, preden je strla odpor naših fantov.
Gostitelji so bili celo boljši v prvem polčasu, v nadaljevanju pa jim je zmanjkalo moči in priznati so morali premoč gostov, ki so imeli večje število enakovrednih menjav. (I. E.)

V košarkarskem promocijskem prvenstvu na Tržaškem

Dokaj pomembno za naše

Do konca letošnjega košarkarskega promocijskega prvenstva manjkata le še dve koli, zanimanje postaja veliko, saj je slika nejasna tako na vrhu kot na dnu lestvice. Najzimejša tekma bi morala biti Santos-Cicibona, saj Martinovi fantje nujno potrebujejo še en par točk, da bi na lestvici prehiteli vsaj Libertas. Nujno pa mora zmagati tudi Kontovel, ki pa ne bi smel imeti nobenih težav proti šibkeemu Libertastu, Čivardi in ostali pa bodo imeli tako možnost dodatnega treninga pred tekmo leta, ki jih čaka konec prihodnjega tedna.

Ostali dve slovenski moštvi bosta pred zahtevno nalogo: borovci se bodo srečali s trdoživno Barcolano, Sokol pa bo gostil izkušeno peterko Stelle Azzurre. Obe ekipi se bosta skušali oddolžiti za poraza iz prvega dela, zlasti borovci pa imajo z Barcolano odprt račun. V povratnem delu so belo-zelo še zabeležili nekaj prestižnih zmag, tako da vlada v Borovem staboru zmeren optimizem. Nabrežinci so ob mnogih nastopih zaigrali enakovredno tudi z boljšimi moštvii, žal pa jim ne uspe dobiti niti ene tekme. Zadnji in edini zmagoviti nastop so imeli 24.11. 90, pred petimi meseci, zatem pa je sledilo kar 17 zaporednih porazov.

(Vanja)

Jutri za domovce

mestni derbi

Domovci bodo jutri gostili mestnega tekmečka, ekipo Senators, ki na skupni lestvici zaostaja za našimi le za dve točki (mora sicer nadoknaditi še eno srečanje). Tekma je torej pomembna glede boja za končno tretje mesto.

Brumnovi varovanci so v prejšnjem kolu prepričljivo odpravili na tujem solidno peterko Albe, ki je letos štartala kot glavni favorit za prestop v D ligo. V drugem delu prvenstva pa so Krminčanom popustili živci, kar so seveda lepo izkoristili igralci Corridoni-ja iz Poljana, ki so si že štiri kola pred iztekom dodatne faze zagotovili napredovanje. Igralci Senatorsa v prejšnjem kolu niso igrali zaradi odsotnosti sodnikov. V dosedanjih srečanjih so belo-rdeči obakrat slavili, vendar jurišnega nasprotnika ne gre podcenjevati, saj je pred dvema tednoma ugnal celo prvuvrščeni Corridoni.

Srečanje med Domom Gometal in Senators bo ob 18. uri v telovadnici Kulturnega doma. Ostali pari predzadnjega kola so: Polistontina - Alba Betton, Petrolifera - Corridoni in Villesse - Grado. (mar)

Naročnina: mesečna 22.000 lir - celoletna naročnina 264.000 lir; v SFRJ številka 8.00 din; mesečna naročnina 190.00 din.

Poštni tekoči račun za Italijo

Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ: žiro račun 50101-601-85845

ADIT 61000 Ljubljana

Vodnikova 133 - Telefon 554045-557185

Fax 061/555343

Oglasi: ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 80.000 lir, finančni in legalni oglasi 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 120.000 lir. Ob praznikih povlišek 20%. IVA 19%. Oglasi iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglasni agenciji PUBLI-EST srl - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

Mali oglasi: 950 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%. Naročajo se v uredništvu Primorskega dnevnika - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-611.

primorski dnevnik

petek, 26. aprila 1991

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559

Tel. (040) 7796-600 - Tix 460894 - Fax 040/772418

GORICA - Drevored 24 maggio 1

Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958

CEDAD - Ul. Ristori 28

Tel. (0432) 731190

Glavni urednik Dušan Udovič

Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja ZTT

Tiska EDIGRAF

Član italijanske
zveze časopisnih
založnikov FIEG

Spet nespodbudna meteorološka napoved Ta konec tedna v znamenju dežja

RIM — Tudi ta konec tedna bo v znamenju slabega vremena. Če nas je v prejšnjih dneh hladni polarni zrak iz pomladi pahnil v objem prave zime, bomo že danes pod vplivom vlažnega atlantskega zraku, ker bo naše kraje s severozahoda dosegel nov frontalni val. Sodeč po prognozičnih kartah se bodo padavine razširile na vso Italijo in na Balkanski polotok. Padavine bodo izrazitejše v severni Italiji, a ne bodo prizanesle niti Jugu. Napovedanih otoplitev za enkrat še ne bo. Po zadnjih podatkih hidro-meteorološke službe italijanskega vojnega letalstva se bodo zaradi oblačnosti dnevne temperature nekoliko znižale, minimalne pa zvišale, a bodo še vedno pod mesečnim povprečjem.

Po prehodu atlantske fronte bo v soboto do skrajnosti nestanovitno

vreme z občasnimi plohami in nevihtami, temperatura pa bo ostala nespremenjena. V nedeljo pričakujejo od zahoda novo poslabšanje, ki bo še izrazitejše od jutrišnjega, ker bo nad Genovskim zalivom nastalo območje nizkega zračnega pritiska, ki bo ob prehodu preko Apeninskega polotoka po vsej verjetnosti povzročilo udare vetra, padec temperature in burjo na Primorskem.

Meteorološki izgledi za sedanjí praznični »most« niso torej spodbudni, tako da previdnost na cestnem omrežju zaradi povečanega prometa in slabih voznih razmer ne bo odveč.

Dolgoročne vremenske napovedi so do skrajnosti previdne, ker ni jasno, kdaj se bo azorski anticiklon razširil proti Sredozemlju in preprečil nova poslabšanja.

Odstranjevanje posledic potresa v Srednji Ameriki

V zaledju kostariškega pristanišča Limon so na delu reševalne ekipe, ki odstranjujejo posledice ponedeljkovega potresa na atlantskem priobalnem območju Kostarike in Paname, v katerem je po zadnjih podatkih izgubilo življenje skoraj sto oseb

Stanje Loredane Berté že boljše Bjorn Borg prelisil fotograf

MILAN — Sicer je italijanska pevká Loredana Berté (na sliki), ko je prišla k zavesti po izpiranju želodca, izjavila, da ne bo sprejemala obiskov razen svoje tajnice in filipinske služkinje, a za moža Bjorna Borga je vendar naredila izjemo. Resnici na ljubo je previdni Borg prišel prav v spremstvu tajnice in služkinje. Pevkino stanje se je že toliko izboljšalo, da bo v soboto lahko zapustila bolnišnico. Včeraj je za nekaj trenutkov že vstala, uspela pa je tudi nekaj popiti.

Sreda družini Borg-Berte ni bila zelo naklonjena: pevká je v trenutku obupa poskusila samomor, tenisaču pa na turnirju v Monte Carlu tudi ni šlo preveč od rok, saj so ga izločili že v prvem kolu. Srečanje med zakoncema je bilo zelo prirščno in Borg je tudi poljubil ženo. Vsa Borgova previdnost, da se je spretno izognil časnikarjem tako ob prihodu kot ob odhodu, pa tudi skrb, da bi pevkó obvarovali radovednosti, sta bili torej odveč. Opis srečanja je namreč posredovala neka pevkina sorodnica.

Časnikarje in fotografe, ki so se že od srede gnetli ob vhodu v bolnišnico, so ves čas odločno odganjali, čeprav je razumljivo, da se niso pustili oddaljiti kar tako. Med njimi je bilo tudi precej tujih novinarjev, ki so do konca upali, da bodo le izsilili izjavo ali fotografijo. Posebno bojeviti so bili predstavniki tiska včeraj, ko so čakali na Borga. Vnel se je tudi pretep med fotografi in bolničarji. Najbolj vztrajen je bil švedski fotograf, ki je skušal prelisiti bolničarja. Začele so padati klofute, prerivanja pa so le zaustavili nekateri »mirnejši« bolničarji.

Skrita prestolnica brazilske revščine

CARAJAS — Amazonija ima svojo prestolnico revščine, ki jo skrbno skriva pred očmi celega sveta, pa tudi britanski prestolonaslednik princ Karel je med svojim nedavnim obiskom ni uspel videti. Gre za Parauapebas, mesto s skoraj 60 tisoč prebivalci, ki leži v senci gorovja Carajas, kjer je tudi največji rudnik železove rude na svetu.

Princ Karel je v idiličnem parku pred rudniškim naseljem zasadil tropsko drevo, med prisotnimi pa je bil tudi župan Parauapebas. Vendar je o izredni revščini in nehumanih pogojih govoril lahko le z nekaterimi novinarji. Dejal je, da je njegovo mesto »uničila domnevna dobra volja multinacional in občutljivost za varstvo okolja z vsega sveta.« Govorice o brazilskem eldoradu pod Carajasom so tja priva-

bile desettisoče revežev, ki naj bi rešili svoje probleme v velikanskem rudniku. Toda ta »zlata jama« ni zmožna preživljati takšne množice ljudi, saj v rudniku dela le 1.600 ljudi, ki pa so prišli iz južnih držav. Župan se je pri- tožil, da je med zaposlenimi le slaba 2 odstotka prebivalcev njegovega mesta. Povedal je še, da je brazilska vlada leta stimulirala emigracijo proti Amazoniji in število prebivalstva trenutno v Parauapebasu letno narašča za 17,4 odstotka. »Mesto je prepuščeno samo sebi, vlada pa noče priznati propada projekta Carajas,« je prisotnim razlagal župan, ki pa je opozoril tudi na bande »pistolerosov«, ki »varujejo« rudnik pred nepovabljenimi reveži iz Parauapebas.

Umrl neonacist Michael Kühnen

BONN — V občinski kliniki v Kasslu je včeraj umrl 35-letni Michael Kühnen, priznani vodja nemških neonacistov. Vzrok njegove smrti niso znani, vendar kaže, da je umrl zaradi aidsa. Kühnen je bil v Nemčiji zelo znan: njegove slike v jahalnih hlačah in črnem usnjenem jopiču so se pokazale na vseh nemških časopisih, ko je z govorniškega odra rjovel proti tujim delavcem v Nemčiji, češ da kradejo nemški denar. Pri tem pa je mimogrede pozabil na dejstvo, da so prav ti tuji delavci, ki so bili dolgo let poceni delovna sila, pripomogli k temu, da se je Nemčija opomogla in da je postala vodilna evropska gospodarska velisila.

Kühnen je ustanovil celo vrsto desničarskih organizacij, ki so jih zahodno-nemške oblasti potem drugo za drugo prepovedale in razpustile. Bil je prvič obsojen na 4 leta zapora leta 1979 pod obtožbo, da je ščuval k nasilju in podpiral plemensko mržnjo, pred šestimi leti so ga spet obsodili na 3 leta in 4 mesece zapora zaradi nacistične propagande. Zadnje čase je njegov ugled med kamerati nekoliko upadel, predvsem zaradi njegovih homoseksualnih teženj. Kühnen je trdil, da je homoseksualnost pravzaprav zasebna zadeva vsakogar, njegovi strankarski pajdasi pa se niso mogli sprijazniti z dejstvom, da je »dober Nemec« lahko tudi peder.

Varljiv mir v pekinških univerzitetnih naseljih ob drugi obletnici začetka študentskih uporov

PEKING — Dve leti po začetku »pekinške pomladi«, ki se je začela aprila 1989 s smrtjo bivšega partijskega sekretarja Hua Yaobanga in končala s krvavim zatrtjem junija na pekinškem Trgu nebeskega miru Tienanmen, vlada v univerzitetnih naseljih v Bejdi izreden mir. Nobenega vidnega znaka napetosti ni in vse poteka po ustaljenih tirnicah.

Toda gre le za zunanji videz. O tem pričajo možje v usnjenih jopičih, za katere vsi vedo, oziroma si vsaj predstavljajo, kdo so. Eden od udeležencev študentskih demonstracij leta 1989 je povedal, da se je obletnica študentskih uporov začela še z ostrejšim nadzorom, kot je bil to primer lani. Študentsko naselje je polno agentov v civilnih oblekah in čuvajev. Tragične obletnice študenti niso pozabili, pa čeprav so se za začetek odločili za tišino. »Kitajska družba še ni pripravljena na spremembe in napak izpred dveh let ne smemo ponoviti,« je poudaril eden od organizatorjev takratnih manifestacij, ki je v tem času že diplomiral, službe pa ne dobi zaradi »politične neprimernosti.«

Mnogi mislijo tako kot on in to ve- lja predvsem za tiste, ki so osebno plačali za entuziazem tistih dni. Ob smrtnih obsodbah so mnogi - točnih podatkov ni - več mesecev brez sodnega procesa presedeli po zaporih brez stika z zunanjim svetom. Ni jih malo, ki so to plačali tudi z zdravjem. Ohranili so stike med seboj, na tajnih srečanjih pa predvsem razpravljajo in le redki si upajo kaj več.

Dva mladeniča, Chen Yanbin in Zhang Yafei, ki sta lani tiskala tajni bilten, v katerem sta objavljala članke o spremembah v Vzhodni Evropi in o večstrankarskem sistemu ter ga razdeljevala na pekinški tehnični univerzi, sta bila marca obsojena na 15 oziroma 11 let zapora. Najdaljša zaporna kazen za udeležence manifestacij na Tienanmenu je bila 13 let, za tiste, ki jih aretirajo zdaj, pa so merila še bolj stroga. Prijatelj zaprtega Zhang Yafeia je tudi povedal, da so njegovo družino obvestili o aretaciji in procesu šele po izrečni kazni, njegova 24-letna žena pa ga ni videla že od septembra, ko so ga aretirali. Očitno je, da se kitajske oblasti bojijo že najmanjših izrazov nesoglasja, ki jih skušajo zatreti z izredno strogimi kaznimi.

Dolge vrste v pekinških trgovinah za nakup sojinega olja pred napovedano podražitvijo (AP)

Sporne mere italijanskih preservativov

RIM — Italijanski preservativi so nekoliko večji od tistih, ki jih predvideva Evropska gospodarska skupnost. Podatek bi lahko dal slutiti, da mere odgovarjajo potrebam (oziroma meram) italijanskega moškega prebivalstva, kar pravzaprav ne bi smelo - vsaj v dobesednem smislu - razburjati nikogar. Pa ni tako.

Spodrsrlaj glede mer preserva- tivov bi znal spraviti italijanskega ministra za zdravstvo Fran- cesca De Lorenza pred visoko so- dišče EGS. Demokristjanski po- slanec Hubert Corsi je že vprašal vlado, kako se bo ravnala, če se bodo pojavili upravičeni protesti tistih, ki jim bodo preservativi preohlapni in se bodo počutili »invalidi«. Poslanec je tudi hudo- mušno vprašal, če je predvideno razdeljevanje preservativov tuje proizvodnje v obmejnih področjih kot izraz spoštovanja do nedol- žnih turistov.

Sicer je funkcionar z ministr- stva za odnose z EGS pojasnil, da nekoliko večja mera nudi večje jamstvo in gotovost...